Сабрана дела
Змаја Јована Јовановића

III

Издавачка Књижарница Геце Кона

ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ

ПЕСМЕ

БЕОГРАД
Издавачка Књижарница Геце Кона
1, Кнез Михаилова 1,
1933

ПРИРЕДИО
ЈАША М. ПРОДАНОВИЋ

Сабрана дела

Јована Јовановића Змаја

на дигитални свет донео

Золтан Чала
zcsala@pm.me

IV

Сегедин

Један ветар изненада —
Вал прекипи, насип пада;
Један врисак: »зло је, зло је!«
И вароши нестало је.
Ох како је судба силна — —
»Ман се судбе, не разбирај,
Помози им Србе, брате,
П' онда стани и размишљај!«

Кад помогнеш кол'ко можеш,
Онда ти се већ не крати,
Онда истом можеш стати,
Онда можеш размишљати.
Хеј, ако је кô што веле,
Да несрећа кога скучи,
На грехе га опомене,
Омекша га и поучи,
Поведе га правом путу,
Поведе га покајању —
Онда ни ти, невољниче,
Немој ни ти роптат на њу!
Грозан удес! Страшан удар...
Ал' ако се наук прима,
Из несреће тако грдне
Могла б' синут срећа свима.

Ужас и невоља у Загребу

Подземни беси, којим нисмо вични, —
Зар бурним морем поста земља ова?
И један тренут више јада створи
Нег' што би могле стотине громова.

Има л' се куда? — Ако имаш крила!
Жено, што бледиш? »Где је дете моје?«
У цркву хрли! — Срушила се већем.
Болници беже са постеље своје...

То нису муке, кима си се надô,
То није душман, с ким се можеш борит!
»Хоћемо л', децо, дочекати зору?« —
»Хоће л' нас, мајко, страх ил' глад уморит?

Под мутним небом невољници ћуте;
Нико не виче: помагај нам, свете!
Ал' срца ваљда не траже јауке:
Дарежне руке нек се саме сете.

Беси се стреме од горе, од доле;
Знамо ли сутра шта нас може снаћи!
Дужни смо сваком у помоћ притећи,
А трипут више најближој нам браћи.

Каматник

Саплетена мрежа тако вешто, кобно;
У среди жмирка једно лице злобно,
Са којег су спале човечанске црте,
Јер хладне гује по њима се врте;
Кô гладну хијену да лешином дражиш...
И од тога мораш помоћи да тражиш!
Мука ти додија па полетиш мрежи,
И у томе зверу мислиш наћи брата!
— »Имаш ли срца!« — Он се накостреши.
»Шта ће ми срце? — Мени треба злата!«

Е сад си скучен, не знаш ни сам како.
Ал' ове канџе не пуштају лако.
Тешко си теби у његовој власти
И свакој жртви каматничке страсти!
Јер ова авет, овај вампир бледи
Не пушта никог док га не исцеди.
Он мреже стеже, жртве му се гуше;
Њему се мили кад те несвест хвата;
Залуд га питаш: -- »Та имаш ли душе?«
— »Шта ће ми душа? Мени треба злата!«

Што се већма силиш, горе ћеш се сплести.
А крајни очај куд ће те одвести?
Можда ћеш заслепит па учинит — јао!
Ох, многи је тако у грехове пао!
А његова зверска не гаси се жеђа, —

Сад ти већем дере и кожу са леђа.
Жена ти је клекла пред душмана твога,
Лелечу ти деца код његових врата;
Залуд га преклињу: »Ох, имаш ли Бога!«
— »Шта ће ми Бога? — Мени треба злата!«.

Белешка у књигу нашег благостања

(Приликом кад је б. Рочилд купио бресkву за 100 франака).

Чудити се данас чему
  — То би било глупо.
Једна бресква сто франака!
  — Па то није скупо.

Та Рочилд је кућа јака,
  — Зар и он да штеди!
Једна бресква сто франака!
  — Мора и да вреди.

Нек вас мине брига свака
  — Због времена скупи'.
Једна бресква сто франака!
  — Па ипак се купи.

Благостању нашег друштва
  — Куд ћеш лепшег знака,
Рочилд може купит таких
  — Милион бресака, —

И још би му преостало
Пуста блага нешто мало
Чим би могô сахранити
У пуној паради
Милионе сиротана
Што умру —
— Од глади.

Предзимска песма

Ветар хуји кроз висине,
А и доле у низику,
Разбио ми песму што је
Хтела певат политику.

Зима хита немилице,
Плаши људе, гони птице,
По дрвећу пало иње —
Сећајте се сиротиње

Лако ј' оном ко је згрн'о
Те јесенске лепе даре,
Напунио све кошеве
И подруме и амбаре.
Облаци се сиви купе,
Сметови ће већ да рупе,
Навалиће са свих страна —
Сећајте се сиротана!

Богатство је мило, драго
  (Но и туђа има зноја),
А патњама, невољама
  Нема краја, нема броја.
Зимом иде мука многа,
Нема свако крова свога.
  Богаташи рујна лика,
    Сећајте се бескућника!

Купују се чизме зимске
  И по леду да се гази,
Купују се топле бунде
  И шалови и первази:
Кожа, вуна — то је здраво!
Свак се чува — то је право!
  Ал' сетите с,' гледнув доле,
    Деце гладне, босе, голе!

Биће срна и фазана,
  На шампањцу биће пена,
Биће сјајних соареа
  И беседа и »кренцхена«.
Биће свега ком се има,
Шарена је дуга зима:
  Сећајте се бледих лица
    Хладних, сузних колибица!

При крају изложбе

Свршиће се изложба
  Српског женског рада;
Ево се већ свршује, —
  Па шта ћемо сада?

Слава женском одбору,
  Слава по сто пута! —
Ал' сад треба потражит
  Сиротињска кута.

Та вредно је видети
  Како ли изгледа,
Она рука радничка, —
  Није л' одвећ бледа.

Можда дршће жалосно
  Као сува трава,
Од умора дугога
  Можда малаксава;

Можда је већ клонула
  Плетућ' златних жица, —
А на њојзи можда је
  И мало сузица;

А те сузе отрти
  Можда ј' нужда река,
— Изложбина благајна
  Има за то лека.

Нек се сети који се
Лепом раду диви
Да раденик од хвале,
Од славе не живи.

Кад с' утоле невоље
Одлану уздаси:
Онда истом рецимо:
Конац дело краси!

Ваздух

Умствовање једног отпуштеног учитеља

Кад се човек добро
У ваздух загледи,
Па промишљат стане,
Мора да се једи.

Сваки човек мора
Ваздуха да гута,
Без њег' живет не може
Па ни два минута.

То му ј' лепа страна —
Ал' има и мана:
Што о њему не можеш
Живет ни два дана.

Песма без теме

Нит' су руже мирисале
Орошене свежом росом,
Нит' се славуј натпевавô
Са умилном птицом косом.

Нит' се бледи месец крио,
Црвенео и бледео,
Нит' је жубор-поточићу
По камењу жуборио.

Нит' је киша и мећава
Завејала стазе пута,
Нит' се нашô какав путник
У шумама да залута.

Нит' је пастир уз фрулицу
Извијао песме мале,
Нит' се разби лађа каква
О пучине и о вале.

Нит' се двоје заљубљених
Заклињали и јадали,
Нит' је какав љубоморник
Стисн'о десном ножић мали.

Нит' је — е па шта је било?
Да л' је јава, ил' сам сневô:
Нашли мајку с чедом мртву
— Па ко би још о том певô?!

Помозимо

Ох пролеће, ала су ти
  Пуни јада први дани;
Долазиш нам тако кивно
  С елементи разуздани.

Још се вода не стишала
  Што нам дому темељ срива,
А већ ждере кров над главом
  Ватра жива.

А бура се захукава
  Да не легну зли таласи;
Ветар пири, буру шири,
  Да се пожар не угаси.

Ко нас куне тако љуто
  Из даљине многих миља?
Ко нас куне?, — ил' још горе:
  Ко нас тако благосиља?!

Бура руши, вода топи,
  Пламен пропаст нашу снива.
Ил' је мноштво наших греха,
  Што те казни изазива!

Шта је, да је, то испитат
  Ко би сада каде имô!
Један глас се само чује,
  А тај вели: помозимо

Ох Кикиндо, српско место —
  Ох без крова и без хлеба!
Ту су јади понајжешћи,
  Ту најпреча помоћ треба.

На пепелу дома свога
  Гладна деца, жене, људи, —
Па зар њина веља мука
  Само сузе да нам буди!!

Помозимо, ко чим може,
  Да што горе не видимо.
Помозимо, приложимо, —
  Бар се тако поправимо!

Ухвати се кора

Ухвати се кора
  Око срца мека —
То су стари дари
  Подужега века.

Ухвати се кора
  Око срца мека,
Па то срце за се
  И не тражи лека.

Ухвати се кора
  Око срца мека,
Мислиш: »То је оклоп!
  То је за човека!«

»Под њим можеш мирно
  Сретат своју мету!« —
И ти, жељан мира,
  Разгледаш по свету.

Ал' на свету ништ' се
  Поправило није:
Кривда гони правду
  Исто као прије.

Врлост малаксава,
  Поганство се смије,
Љотиња се шири —
  Већма него прије.

Сиротиња грке
  Сузе лије, лије —
Више него прије
  И још крвавије.

И ти јади многи,
  И та суза љута
Твом се срцу стреме
  Свакога тренута.

Шта ту може оклоп?
  — Срце јаче куца —
Општи јад га шири,
  А кора му пуца!

Срце кору стреса,
 Јер под њоме срам га.
Срце, жељно мира,
 Вели: не требам га!

Јадно просјаче

Нит' јој когод каже: кћери!
 Нит' јој когод каже: мила!
А и само име своје
 Можда ј' већ заборавила.

Не зна шта је блага рука,
 Шта ј' пољубац од милоште, —
Да на свету никог нема,
 То једино знаде јоште.

А суве су њене очи,
 Кâ да ј' сузе све излила.
Ко зна откуд амо дође
 И где ј' ноћас преноћила.

Једва сме да шаку пружи, —
 Нема речи, нема збора.
Несрећница, она с' боји
 Од човека — Божјег створа.

На челу јој тама нека
 Тако страшна на детету.
Шта ли мисли т а о Богу!
 Шта ли мисли т а о свету!

Ну можда и нема мисли,
  Јадна, гладна, боса, гола, —
Можда нема ничег другог
  Само глади, само бола.

Трећина

Раја оре, раја сеје,
Раја копа, раја коси,
Раја знојем све залива, —
А трећину ага носи.

Измучене кости шкрипе
Тужне, гладне, болне раје,
Ал' кад дође да се бере
— А трећина агина је.

Чим зажути класак жита,
  Тешких мука дарак нови,
Ту се ага први створи,
Да трећину преполови.

Ево хрпе овса, ражи, —
Колика је, толика је.
— Ну већ ага оком мери,
Што он каже трећина је.

Радују се деца воћу,
Радују се старци вину,
А пусто им радовање
— От'шла пола у трећину!

Иде зима, дуга зима, —
А зимница? — јадна ли је?
Кол'ко хоће ага с т р е ћ и,
— Данас лакше него прије.

Хајде, аго, кад је тако
И даље се мало маши!
Узми, аго, кад је тако
И т р е ћ и н у с у з а н а ш и'!

Узми и то, па да видиш
Како ли је тужној раји!
— Ал' су сузе наше горке,
Нико неће, — не треба и'...

Дуд

Пред кућом дуд је твој,
Сељаче многопатни,
Изворе врела златни',
Који се грбиш, знојиш,
Да многе труте гојиш,
А теби остаје јад,
Голотиња и глад, —
Јадни сираче мој,
Пред кућом дуд је твој.

Дуд се још зове твој,
Патниче мој,
Лани су деца твоја
Имала модре усне,
Потресеш грану, са ње
Дудинска дажда пљусне,
И читав месец дана
Дуд беше деци храна.
То није било јело
Да ти се грло слади,
Ал' дуд и комад хлеба
Ипак је пркос глади.

Ал' данас читам муку,
Са твога бледог лица,
На твом је дуду јато
Владиних гусеница,
Њима је тестир брати
— Да буде радња чиста, —
Оголит' дуду грање
До последњега листа.

Ти не смеш ништа рећи
У супрот јаче силе, —
Трпети мораш, трпет,
— Господи треба свиле.
А кад на дуду твоме
Нестане лисна свода,
Прижеже сунце, смагну
Сокови зрела плода;

А деца твоја гладна
У дрво своје гледе,
Усне им нису модре,
Сада су само бледе.

Осећам муку твоју,
Немоту гнева твог
Ал' не смем ништа рећи
— Јер тад сам — »демагог«.

Птице и људи

Птице: Благо нама птицама
У зеленим шумама,
Све што нама треба
Добијамо с неба.

Људи: Тешко нама људма
С нашим слабим груд'ма,
Све што треба наше да је,
Крваве нас муке стаје
(И опет се другом даје.)

Сезона купања

или

Посматрања из хладне воде

Здравље, велим, и чистота
Два су дара врло скупа,
Зато сада усред лета,
Што год живи све се купа.

Великаши, богаташи,
Купају се где ком годи;
Људи гледе како птице
Купају се у слободи.

Министарка и банкарка
У најдаље купке стиже;
Миле гуске, слатке патке
Купају се где им ближе.

Ко би хтео да се сунча,
Над њим распну дебô шатор. —
Који неће сам да скаче,
Том се даде о к у п а т о р.

Дипломате спремају се,
Ако буде какве муке,
Да се нађу близу воде,
Да пилатски перу руке.

Тиса ј' човек, Тиса ј' река,
Он по валу грца своме;
(Утопи л' се сам у себи
Барем неће у другоме)

Једни 'вако, други 'нако, —
А шта ради мудра Грчка?
Загазила у надежду
Па се у њој купа, брчка.

А шта раде Црногорци —
(Код њих воде ни за ћупу)?
Не брин'те се, не брин'те се
И они су на окупу.

Султан има до три мора,
Ипак зато нема мира, —
Већ он зове Еуропу
Да га фроти, — ил' флотира.

А шта ради Герман »тихи«
— Шта он ради, тако т' Бога?
Општине му главу мију
(Без сапуна осечкога.)

А шта мома Аутонома,
Где сезону она слави?
Та се текем страшно купа,
Чисто б' рекô да се дави.

А шта Јаша? Шта ли Јота?
Где је купка тих свечара?
Не брин'те се за два Шкота,
Њихова је смрданбара.

Абуказем већ се свлачи,
Календарску канту куша,
Тако, тако, то је добро!
Биће неким хладна туша.

А »Стармали«? — он би брзо
Испливао на крај жеља,
Кад би свугди кô у Руми
Имô »стара пријатеља«.

* * *

Све се купа, све се брчка,
Или грца, ил' се дави.
За све рекох, где је који,
— А ратара заборави',

И он знаде за сезону
Топлог лета, жестокога
Јест, и он се сада купа
Да, — у зноју лица свога.

А та купка црва тога,
Макар како проста била,
Она свету више хасни
Од свих других купатила.

Мај

Радују се Божји створи,
  Што је април дошô крају,
Па весели пред тебе се
  О ти мају, отимају.

Од тебе се свако нада,
  Да ће наћи у твом крилу,
Да ће наћи така цвета
  Што не ниче у априлу.

Нова душа, нова снага,
  Нов се живот тобом креће,
Које срце сад не пева,
  Пропевати никад неће.

А ко сада руке скршта,
  А ко сада зева, дрема,
А ко сада очи таре —
  Боље да га мајка нема.

Кô би зевô, ко би дремô,
  При том дану, при том сјају?
Већ се песме твојој слави
  О ти мају, отимају.

То су песме о слободи,
  О земаљском дивном рају;
Таке песме громко појмо,
  Нек се ланци покидају.

Нек се кида што је сила,
  Што нам не да играт кола,
Нек се кида што год веже
  Црну врану за сокола.

Нека врана тражи друга, —
  Сокола ће познат свако;
По перју се птице знају,
  Реци, мају, да је тако?

Марково благо

И нађоше у Прилипу
Закопано благо много,
Што ни Марко, дели Марко
Потрошити није могô.
Де, нека ми когод каже,
У данашње доба гњило
Како би се ово благо
Понајбоље потрошило.
Да је мени пало шака,
Не бих хтео чинит ина,
За шест стотин' ока злата
Купио бих море вина,
Па бих позвô на пијанку
Све кукавце нашег доба,
Опио бих удворице,
Опио бих многог роба,

Улизице, трчилаже
Чанколизе, готоване,
Да се кучке забораве,
Да истину продиване.
А дозво̂ бих у прикрајак
Господаре њине сјајне,
Нека чују шта им мисле,
Нек докуче многе тајне.
Марко би се насмејао,
Насмејао из свог гроба,
А таки би настануло
Друго време, друго доба.

Црвено море

Откако је света, све се бије, гине,
Увек неко тражи неке величине,
Данас ратна ала тисуће прогута,
Сутра опет гладна на тисуће зине.
Онај се бори, да га обест мине,
А онај гине, да му с' име вине;
Један што хоће, а други што мора,
Трећи што је пао међу замке њине.
Баш ко̂ да судба нема бриге ине,
Већ овог да дигне, а оног да скине.
Та крвопролића чудна нам се чине —
Ал' ко зна шта пише у књизи судбине

Векови мира мора да су скупи —
Много с' иште крви, да се то откупи .
Можда је судба одредила меру,
Колико ће крви да одлије зверу,
Грабљивом зверу, кој' се човек зове,
Па да буде питом за векове нове.
Можда се мора напунити море,
Црвено море, крваве дубине.
Иза ког ће сунце оне нове зоре.
По суђењу вишем, лепше да засине.

Пусте је крви много проливено,
Скоро биће пуно то море црвено.
Па хајде, даклем, кад се нема куда,
Нека потеку потоци од свуда!
Ако се мера напунити мора,
Допунимо вале тога скупог мора;
Јер можда само за тим морем чека
Мојсије нови садањега века,
Па да нас преведе на обетовану,
Мирнију, лепшу, слободнију страну,
И синци Божји да већ нађу склона,
А море да прождре војску фараона.

Песма кроз плач

Ко се бори против вечне лажи,
Ко истину приповеда смело;
Тога зову усијана глава,
Том проклињу и душу и тело.

Који виче против ропства клета,
Из ког жели избавити брата,
За тог кажу: овај влади смета,
Нек искуси судбину Сократа;
'Вако време није давно било
Има отле годиница триста
Кадно папство мудро свуд гонило
И још Јуде кад распеше Христа!

Народ

Ал' Бога вам, делије,
Дипломате круте,
Кад се чаша прелије,
Шта вам срца слуте?
Круноноше велије,
Кад сте баш у цвету,
Шта мислите, зашто су
Народи на свету?

А, Бога вам, господо,
Стара, нова кова,
Што хиљаде гладују
Рад ваших столова;
Што вам силни робови
Златне дане преду —
Шта мислите, зашто су
Народи на свету?

Протуве, што лажете
Своме господару,
Да вас мало провоза
На златном батару,
Чанколизи, кад сте већ
Постигнули мету
Шта мислите, зашто су
Народи на свету?

А дембели, штоно се
Просвете бојите,
На народу крвав зној,
А ви се гојите!
Што под расом кријете
Саможивост клету —
Шта мислите, зашто су
Народи на свету?

Гвожђе

Кад је Боже земљу створô,
Није хтео да празна буде;
Рекао је, да се у њој
Разгранају разне руде.

Ал' ево ти сузним оком
Један анђô к њему дође,
Молио га, преклињô га,
Да не ствара црно гвожђе.

»Не дај, Боже, земљи гвожђа,
Може бити љутих мука,
Векови се могу трести
Од невоље, од јаука!

Може земља пакô бити,
Могу с' људи робљем звати,
Тирани се осилити,
А народи робовати.

Па да човек, слика твоја,
У ланцима сузе лије,
На срамоту духа светог, —
Онда боље да га није!«

«Не брини се,« Бог му рече —
»Човеку ћу дати свести,
Кад год усхте, кад год прегне,
Он ће моћи ланце стрести.

Не брини се, неће човек
Требовати твога плача,
Из тог истог црног гвожђа
Моћ ће сковат љута мача!«

Не помаже

И баштован бритвом хита,
Да потсеца лозу, гране —
Ал' за то се лоза вита,
Дрва здрава не тамане.

Док је стабла, биће грана,
Нит' се шуме бритве плаше, —
А тако је исто, бане,
Кад се секу мисли наше!

Сец'те, сец'те, јадне паше,
Тим ће шире бити гране,
Шириће се мисли наше
Потсечене, »штуцоване«!

Опскурантима

Можете ли кратит јели,
Да не диже стабло своје,
Можете ли и снег бели
Начинити црне боје!

Де, забран'те славуј-птици,
Да песмице не извија!
Заповед'те, жалосници,
Ружи, да се не развија!

Растерајте, ако ј' моћи,
Љуте муње кад захоре!
Забраните црној ноћи,
Да не роди светле зоре!

Диж'те кнуте, диж'те биче,
И упните кратке силе,
Приморајте орловиће,
Да не лете, већ да миле!

Та зар мисли ваша рђа,
Кад се хвата чиста злата!
Природа је много тврђа
Него лопта вашег блата!

Природа се ломит не да
Време иде, време лети,
А ви црни, лица бледа,
Ви ћете му с' одупрети!!

Сејте лажи, кујте мача,
Наручујте неброј кнута,
Божја светлост све је јача,
А истина крчи пута!

Монархија и република

Монархиста:

»Дела, дела, дела!
Држ'те с' људи пчела!
Ту ј' природа чиста
И непокварена,
Ту ј' уредба иста
Од првих времена.

Један заповеда,
А множина гледа
Само посла свог;
Краљица краљује,
А народ је штује —
Тако хоће Бог.
Та завир'те само
У тај пчелски свет:
Радене су мање,
И лакше и тање,
На краљици таки видиш,
Да је — »мајестет«.
Другога је створа,
Другога облика,
Жаока јој двапут дужа
Нег' у поданика.
Па какав је код њих красан
Монархиски ред!
Посô им је мед —
Та баш их је Бог створио
Људма на углед!

Републиканац:

»Имаш, брате, право!
Ја бих на то пристô —
И ја мислим исто:
Где год има народ каки
Ког краљица свег излеже,
Где год има свеза таки

За краљицу што га веже, —
Где су људи, поданици,
Тако ситни, тако мали,
А краљица, или краљ,
Друкча нег' остали,
Ту природа миг нам даде,
Какав да је начин владе,
Република ту не прија —
Ту нек живи монархија.

Песма

једног најлојалнијег грађанина

Све сам жеље ишчупô,
Па чувам захвалност;
Црква ми је династија,
Молитва лојалност.
Удрите ме на муке,
Став'те ме на пробу,
Спустите ми најцрњи
Комадић у торбу;
Метните ме гладнога,
Да чувам кордоне, —
Ал' допуст'те једино,
— Да мрзим шпионе!

Учићу се ћутању,
Да ми буде дика,
Слободу ћу избрисат
Из мога речника.
Владаћу се кô да сам
У ком прошлом веку,
Намигните, спалићу
Сву библиотеку;
Погорећу Шилере,
Миље и Бајроне, —
Ал' допуст'те једино,
— Да мрзим шпионе!

Ако ј' дужност грађанска,
Хранићу се травом,
Научићу климати
Препокорном главом,
И курјук ћу оплести,
Кô у мандарина,
А ркаћу само сласт
Званичних новина.
Побећи ћу кад ми ко
Спомене Прудоне, —
Ал' допуст'те једино,
— Да мрзим шпионе!

За шампањац вели се:
Рђав пример даје,
Како луфта добије
Стегу не признаје.

Клонићу се брижљиво
Те француске моде,
Нећу пити шампањца,
Па ни саме соде,
Нећу сести ни за сто,
Где спазим сифоне, —
Ал' допуст'те једино,
— Да мрзим шпионе!

Нећете ме видети,
Да се на што дурим,
Кад опазим неправду,
Ја ћу да зажмурим.
Од Бога су звања,
Од Бога су власти,
Па баш да ме оглобе,
Нећу ником каз'ти,
Кад Бог хоће, и право ј',
Бер'те милионе, —
Ал' допуст'те једино,
— Да мрзим шпионе!

Кад министри намигну,
Лећи ћу да спавам,
А у сну ћу шаптати:
»Ја се покоравам!«
Док не рекну: »Устани!«
Донде устат нећу,

Заповеде л' да умрем,
Добро, и умрећу,
Ако фалим, немојте —
Дават ми пардоне, —
Ал' допуст'те једино,
— Да мрзим шпионе!

Милостивој Европи

На гробљу стрељаних комуниста

До гроба их блатом баца,
  А мртвим се дивиш сада, —
У теби се милост буди,
  Успавана одвајкада.

Готованске душе стрепе,
  Кад им душман 'вако пада,
Сећају се својих греха,
  Што их нижу одвајкада.

Не треба им милост твоја,
  Што на мртво тело пада —
»Бој се оног који вичан
  Без голема мрети јада!«

Поздрав нашем брату шаху персијском

Од Будалине Змала

Стара чизма барбаризма
Подерала ђон;
Старе змије — тираније —
Климата се трон;
Ни батине, ни вешала
Нису више лек,
Суд се хвали кад је душан,
А не кад је »прек«
Тајe, тајe, па нестаје
И ланаца звек,
И Азију провејава
Деветнести век.

Укинули смртну казну,
Тај паклени дах —
У Персији — поред Хине —
Укинô је шах,
Лепо дело, красно дело
Срца праведна!
Нова зрака, нова луча
Духа напредна!
Стога плаче, стога кука
Демон освете,
Ал' баш то је дика, слава
Сунцу просвете.

Персијанче, Азијате,
Наш колего и наш брате,
Весела ти цела свита, —
Жижија ти сва честита!
Доле с бруком и срамотом,
Што човека прави скотом!
Човечности барјак дижи,
То човека Богу ближи!

Жижија ти песму прати,
Али опет —
— Не хвала ти!
Јер, одиста, то ме мрзи,
Што сте тако били брзи,
Ово дело,
Лепо, смело,
Што не поче мало после,
Ил' не поче мало пре,
Већем, гле,
Баш у време кад се склопи
Неки предлог у Европи,
Који хтеде да заведе,
Не за тате, за убице,
Већ за оне перне птице,
Што не служе туђем мнењу,
Него своме уверењу, —
Који хтеде да заведе,
Не за уље и шпиуне,
Улизице сваке круне,

Већ за брата литерата,
Књижевника, мирна сина,
Смртну казну — сто батина.
— — — — — — — — — — — —
Па зато ми није право,
И већма ће да ме једи,
Ако когод оба чина:
Еуропско с азијатским
Упореди.

Причекајте

Радио је шта ј' радио
Један раденик,
Ил' да рекнем још јасније
Један мученик.
У том раду с душманом се
Својим скобио.
На животној жили тела
Рану ј' добио.
Крв му лопи, смрт му прети,
Живот промиче,
А он руком рану стеже,
Тражи завој да је веже,
Рану лечи, крви пречи,
Да не отиче.
Док га мука мучи веља,
Ево ти му пријатеља,

И пружа му силно благо
Да га прихвати,
Силно благо, о ком једва
Смеде сневати.
И зове га да тог часа
Руке рашири,
Да му падне око врата,
Да га загрли.
А раденик, а рањеник,
'Вако говори:
»Седи мало, пријатељу,
Па се одмори,
Не презирем благо твоје,
Убио ме Бог,
И тебе ћу загрлити
Пријатеља свог.
Кад бих презрô добро своје
Била б' срамота,
Ал' ми руке сад требају
Око живота.
Твом ће благу бити цена
После векова.
А мојојзи рани треба
Данас лекова.
Не ишти ми загрљаја,
Не ишти га сад,
Можеш чекат пријатељу,
И тако си млад.

Ова прича није смешна
Да вас насмеје —
Социјалне-демократе,
Разумете л' је?

Ја бих био

Ја бих био песник мира
— Мрска ми је бојна труба —
Био б' мекши од лептира,
Голубији од голуба.

То би било моје доба,
Кад би мржња у гроб пала,
А из њена црна гроба
Братска љубав процветала.

Ја бих био песник мира,
Јер то души мојој прија,
Песник слоге, песник среће
И идилских хармонија.

Брао б' цвеће општег мира,
Па би грдан венац сплео,
Тим би венцем овенчао
Цело српство — не, свет цео.

Да су људи братске ћуди,
Да су ћуди робље људи,
Да нам љубав срећу бира,
Ја бих био песник мира.

Ја се грозим туђих суза,
Ја се грозим туђе крви, —
Кад се свестан створ позвери,
Подивљачи и острви.

Да од сваког срца пође
К сваком срцу једна жица,
Једна жица рајска гласа,
Света жица — помирница.

Тад би било моје доба,
То би била моја лира,
Ја бих био весник среће,
Ја бих био песник мира.

Време братства, време мира,
Кад с' човештвом прси грију,
То би била моја срећа,
Јер би била срећа свију.

Ја бих био песник мира, —
Ал' насиље мира неће,
Насиље је пресилило,
Кад пресили, камен креће.

Већи гњечи, јачи тлачи,
И неправда јањце гања,
У јањцима жуч се буди,
А жуч горка маче сања.

И ја м о р а м, клетво моја!
Желет мача, желет крви,
М о р а м желет грозна боја,
— Ох, да барем паднем први!

Ја бих хтео да се дичим

Ја бих хтео да се дичим,
Што сам рођен у те дане,
Кад је искра Божјег духа
Похитала на мегдане,
Кад се дижу мисли лепе,
Кад се свети нади крепе,
Кад се блиста сила јака
На висови напредака;
Кад је дато нашој срећи,
Да загушни мрак обара,
Кад је један тренут већи,
Нег' векови доба стара.

Ал' кад видим смртне казне,
Кад се сетим те саблазни,
Која закон понижава,
А целата освештава, —
Ја се стидим доба свога,
И напретка његовога,
Скамени ме гроза клета, —
Ја се стидим свих просвета,
Ја се гадим на човека,
Ја се срамим свога века!

Светли гробови

(Декламовано на селу, које су приредили ђаци више гимназије београдске 25 јануара 1879 у корист породице Ђуре Јакшића).

Бејасте ли, браћо моја млада,
Да л' бејасте ви на гробу када,
Ај, на гробљу, на голему?
— Та увек смо ми на њему.
Гробље ј' земља кôм се ходи;
Гробље ј' вода кôм се броди;
Гробље врти и градине;
Гробље брда и долине,
Свака стопа:
Гроб до гроба.
Гробље ј' спомен доба свију;
Гробље књиге што се штију;
Повесница свих земаља,
Староставник царâ, краљâ,
И читуља виших слика
Избраника, мученика,
Од почетка памтивека.
Све ј' то гробље —
Ал' је и колевка.

Нема броја ни имена
У висини звездам' свима,
Камол' броја и спомена
У земљици гробовима!
Милионе прогутала ј' тама,
Црна тама многих тисућлећа,

Нико их се више и не сећа,
— Но погдеком увек гори свећа.
Ил' је свећа, ил' је име светло,
Ил' су дела која се не гасе,
Па редове недогледног гробља
Својом зраком красе.
Ти гробови,
Стари, нови,
Они сјају
Сваком нараштају —
Кад се умље у прошлост удуби
У тамнини да се не изгуби;
Кад се пустиш у давнине свете,
У давнине и свете и клете,
Да ти мисô пута не помете.
То су ватре догласнице,
Пружајућ' се из даљних еона
У поворци оној дугој —
Досветљујућ' једна другој
Струјом која напред лети,
Тежећ' само једној мети, —
Па се тако светли млази —
Па се виде светли трази
Једног духа разних доба,
Духа коме нема гроба.
— У гроб само сруши кости,
Стресе пепô кој' му смета
Бржем бују виша лета
К узвишеној будућности.

Ко с' осврне да погледи
Бистрим оком и погледом
На гробове ове светле,
Повеснице дугим редом,
Мора чути како ј' живо,
Кроз векове, кроз маглину,
Дед унуку, отац сину,
Борац борцу довикивô:
»Где ја стадох — ти ћеш поћи!«
»Што не могох — ти ћеш моћи!«
»Куд ја нисам — ти ћеш доћи!«
»Што ја почех — ти продужи!«
»Још смо дужни — ти одужи!«
То су збори, то су гласи,
Којима се прошлост краси,
Што продиру кроз свет мрачни
Са гробова оних зрачни'
Спајајући громким јеком
И божанском силом неком,
Спајајући век са веком
И човека са човеком.

Око сваког светлог гроба,
(Баш кô горе око звезда)
Повесница прича ово:
Хватало се неко коло,
Коло младо, коло ново,
Нове клице стара нада,
Ново цвеће стабла стара,
Душе чисте, срца млада,

Наследници светог жара; —
Ту се слегô живот млади,
Да се с гробом разговара.
И ти паде, драги брате!
»Нисам, децо, в а с док траје!«
Је л' ти борба била тешка?
»Покушајте, милина је!«
Шта си хтео? — куд си пошô?
»Тамо куд се стићи мора!«
Зар је вера тако јака?
»Увек јача од злотвора!«
Мало нас је кој' би смели —
»Ал' вас јака сила креће!«
Зар ко може стићи цели?
»Ко посумња никад неће!«
А ко беху они диви,
Који су те напред звали,
Који су те ојачали,
Који су ти крила дали?
»Т о б е ј а х у и д е а л и!
Без њих нема виша лета
Над облаком мрака густа,
Без њих би се малаксало,
Без њих би се брзо пало,
Свет би био гроб без цвета,
Живот празан — младост пуста!«

Око сваког светлог гроба
Прикупљô се живот нови,
Наследници светог жара,
Купили се соколови,
Пијућ' душом светле зраке. —
Јест, тако је, браћо драга,
Ти гробови нису раке
Већ колевке нових снага!

И вама је, јаој, пао
Стегоноша дичног стега, —
Ал' је син'о гробак нови, —
Ви стојите око њега.
Ту погледа брат на брата,
П' онда горе, п' онда у се;
Груди дршћу, уста ћуте,
Али душе разум'у се.
Да л' то снага ниче нова? —
— Даруј, Боже, благослова,
Да вас здружи братска слога,
Заветнике који с купе
Око гроба Ђуринога!

Етни

Све до јуче газише те худи
Безобзирни људи,
Газише ти и главу и плећа,
Газише ти и груди и леђа.

Газише те и људи и жене,
Мислећ': то су изумрле стене,
Газише те и с десна и с лева,
Мислећ': Етна нема више гнева.
Газише те и дечица мала,
Мислећ': е си духом малаксала,
Газише те волови и јарци,
Газише те и сами магарци.
Тебе, Етну, — милом Богу хвала! —
Газише те — јер си се подала.

А гле, данас гажен се пробуди;
Уздахнуше увређене груди;
Дим покуља на видело дана,
Густа пара дуго уздржана.
Рикну нешто из дубине твоје,
Људи, стока стругнуше куд које.
Пламен суну, небо се зажари, —
Где сте сада, четници, жандари!
Полицијо, дођи па запрети, —
Јест, — није јој ни накрај памети!

Тако, бреже, озбиљни витеже,
Драга Етно, нека ти је сретно!
Ти не тражиш никог да сахраниш,
Ћутиш, трпиш, али се и браниш.
Не убијаш газиоце своје,
Каткад севнеш, нека те се боје.
Не сатиреш руљу што те вређа,
Већем само стресеш је са леђа,

По твом телу да не праве стазе,
Да ништавци по теби не газе.
Aj да ми је, да те видет могу,
Тебе гледећ' да с помолим Богу,
Да с' помолим као пред олтаром,
Да с' огрејем твојим светим жаром,
Да те дуго, да те дуго гледам,
Своме роду да те приповедам.

Гвожђе и злато

(Из символа моје вере)

Гвожђе је црно,
Злато је жуто,
Злато је меко,
Гвожђе је љуто.
Силник се увек
Уздао у то;
Тим противнике
Многе уђуто̂.

Ал' кад би људи
Стајали круто
Да ничје чело
Није погнуто —
Нит' би им црно,
Нит' би им жуто,

Нит' би им меко,
Нит' би им љуто —
Не би им нико
Слободу спутô.

Ја барем чврсто
Верујем у то. (1880)

Тамница

Без крајности, без екстрема
Ни средине нема.

Овај екстрем, — а и други,
Можда зато нешто вреди,
Да прекаљен разум хладан
Може наћи пут у среди.

Тамница је место пусто
Тамница је место голо;
Ја је нисам никад, нигде,
Ја је нисам ником волô.

Нит' је она иком мила,
Нит је она иком сретна!
А често је, — здраво често
Недокучна, — загонетна.

Тамница је понајдаље
И од Бога и од неба;
— Благо земљи где је нема,
— А још блаже где не треба.

Свет још нема праве среће...
Али има њених клица;
А слобода — њено цвеће —
Та не ниче из тамница.

Тамница је мрко место;
У њој нема зраке сјајне, —
Рекао бих створена је
Да у њојзи труну тајне.

Тамница је згодно место
Да с' увуче у њу ђаво,
Па да збуни, зашушури
Шта је криво, шта ли право!

Ал' ипак је нека жишка,
Која дубље мисли буди,
И у оном, који »скриви«,
И у оном који »суди«.

Јест — тамница свашта прима:
И невиност и пороке;
И зато је нека зоља,
Која има две жаоке.

Хај, тамница прљава је!
(Не слаже се са чистином)
Хај, тамница ниско стоји!
(Не слаже се са висином).

Тамница је чудно место,
Увек иште, увек зија,
Не можеш је испразнити
Ни са десет амнестија.

Рекао бих: двоје троје
На слободу зато пушта,
Да на њино празно место
Може примит других тушта.

* * *

Свет још нема праве среће...
Али има њених клица;
А слобода — њено цвеће
Та не ниче из тамница.

Вешала

Као црне мисли, што им крила дала
Зелена авет освештаних зала
(И не знајућ' можда да је сродница шакала)
Купе се вране около вешала,
— Око вешала.

Долазе старој млади у првиче;
Купе се да чују како правда сиче,
Хрле да виде како чудно ниче
Паклени цвет, —
Из једног греха како расту пет.

Купе се вране око вешала,
Да виде како блудња блудњи води,
Како се умље са безумљем сроди,
Да виде призор који њима годи,
— Њима само годи,
— Само њима годи.
Кад вешала видим
Што сам и сам човек, тога се стидим.
— — — — — — — — — — — — — —

Ху грозна справо!... па још са висина,
Сестро, — (можда мајко) нитроглицерина!
Хај, гнушање моје кад би било јако
Да обоје сатре, сатре подједнако, —
Врати у пакô!

Врати у пакô... а на место њино
Ја бих из раја лепши цветак скин'о;
Тај нека се сади, тај нека се прима
На пример свима;
Тај нека се гаји и с висина види,
Беснике застиди;
Тај нека буја, тај нека се шири,
Да место врана силазе лептири,
Ко год их види нека се сећа,
Да на земљи може бити
И рајскога цвећа.

Ху грозна справо, које с' душом стидим!
— Ја склапам очи, ал' те опет видим.
Кô суве кости неког адског звера,
Окађене смрадом змија и аждера,
Дижеш се туди,
— Дижу те »људи«!
А ти ниси друго него жиг на челу
Човечанству целу.

Ху грозна справо! — Па те јоште бране
Да си десна рука правде богодане.
Тако ли даклем? То је ваша вера!?
Оно на што ђаво безумнике тера, —
(Да у слепој мржњи нечовечно раде)
— Зар то и с т о вама шапће анђô правде!!!

Ху грозна справо! — Наследије црно
Времена старих, која је огрн'о
Сотона мраком
Руком опаком.
Грешник стоји па се мучеником сања,
Можда би у њему, место очајања...
Али већ га дижу, — народ очи склања, —
А грешнику с' не дâ дана рад кајања.
Већ га правда стеже, стеже око врата:
Чује још џелата
Како виче: »Вуци!«
— Ту свештеник стоји са крстом у руци.
— — — — — — — — — — — — — — —

Народ чује уздах — кроз кости му хучи
— Шта тај народ мисли? Шта тај народ
учи?
— — — — — — — — — — — — — — — — —
О призоре адски човечија друштва!
А гле! — шта је оно — конопац попушта, —
Конопац попушта под теретом греха
И злочина вражêг,
Под теретом нечовештва
Њиховог
— И вашег.

Конопац се кида, —
Да л' је од стида?
Ил' га кида можда дух пакосне жучи,
Који воли да се грешник дуже мучи!?
Ил' га кида дух милости,
Дух разума, дух светлости,
Чији чујем језик:
»Зар не знате да је ово
Деветнести век?!«
Свршена ј'? — ил' није? — та вештина брза.
Ено још се тело у мукама трза!
Светина је нема, — срца јој се леде!
Та ни саме вране не могу да гледе, —
Само оно старо недоношче дете,
Она авет коју ви правдом зовете,
У пакости или у лудилу своме
Радује се томе.

Oј слепа правдо, — дело ти проклето,
Ма да ти је име по сто пута свето!
Враћај се с тога
Пута жалоснога!
Звер је мени свако који крвцу
лије,
— Ни у смртној казни благослова
није.

Ја на оном стубу, — на постољу нада,
Који у слепилу не видите сада,
На коме се везе наше
Са Богом темеље,
На ком стоји среће наше вечно јеванђеље,
На том стубу пише и тај закон свети:
»Што човеку не мо'ш дати,
Не смеш му узети!«.

* * *

Ох тешко свету не научи л' видат,
Друкче ране своје, — већ ако ће зидат,
Будућност своју на сметишту тама,
Живот свој на смрти, — срећу на сузама,
Уздање своје на делима злима,
У сумпорном смраду пакленога дима:
На петардама
И на — вешалама.

Песник пред Божић

Не питајте за песника,
Пустите га себи сама;
Пред Божић му дајте мира —
Мир нек буде и међ' вама.

Седи, седи — прошлост гледи,
Разговара тугу нему,
Па полако — не знам како —
Он се нађе у Витлêму,

Где се мајка бежећ' скрива,
Мајка што ће родит Спаса...
Та то нису сјајни двори,
Ту је слама до појаса.

Ту пастири... зар пастири?
Јест, пастири духа чиста,
Достојници да им руке
Приме, носе, хране Христа.

А каква је ово звезда
Над јаслима што сад стаде?
Три је цара та довела
Да с' поклоне »сунцу правде«.

Топло ј' души песниковој
Пред ти јасли кад поклечи,
И тај тренут —
Нема речи.

* * *

А то песник само трен'о:
  Сном отишô с овог света —
Пробуди се, а пред њиме
  Ова песма, тек почета.

Хвата санак, санак бежи,
  У недоглед пред њим хита.
Таре очи — а све празно,
  Ту празнину песник пита:

Где је, где је она мајка
  Што ће свету родит Христа?
Где су, где су ти пастири
  Достојници богопримства?

Где су, где су ти цареви
  Што тражаху »сунце правде«?
А света им предводница,
  Она звезда, где је саде?

На Велики петак

Мучениче, Боже свети,
Сад на крсту разапети,
Распели те права, здрава,
Јер си био света глава;

Што с' учио грешне људе,
Какав треба свет да буде —
Шта је човек овог света,
И шта му је права мета.

Учио си речју смелом,
Потврђивô речи делом,
Ал' те слушат нису хтели,
Мучили те и распели.

За идеју, за начело
Трпиш муке и распело,
Носиш трње као круну,
Пијеш чашу жучи пуну,
Трпећ' грдњу, пакост вељу,
Ти издишеш, учитељу.
Бездушници срца злога
Гледе како с чела твога
Теку капи крви, зноја, —
Победа је ипак твоја.

Ал' и данас има чуда,
Искарјотских има Јуда,
Што с' на дела кадра свака
За тридесет сребрњака,
Што б' издали свога брата
За мрвицу сува злата.
Кад би сада опет дошô,
Па за часак светом прошô,
Залци би те опет срели,
Опет би те разапели.

Та и данас код свог рада
Многи прав и невин страда,
Муке трпи, у смрт гледи,
Јер примером твојим следи.
О Господе, Боже свети,
Не дај правом још умрети
Док не стигне својој мети, —
Помози му јад поднети,
А помлати све авети,
А највећма ону смети
Што народу **крстом** прети.

Демостенова смрт

Дика свога рода
  Увек душом смелом;
Борац за слободу
  И реч'ма и делом.

Колиба је свака
  Демостена знала,
Ал' је лоша срећа
  Грчку сахрвала.

У тиранској страсти
  Антипатер плива:
Хватајте ми, слуге,
  Демостена жива!

Појурише слуге
  Као бесни хрти,
А он наже, испи
  Горки пехар смрти.

Шта учини, чоче,
  Жалосна ти мати?
»Волим у гроб пасти
  Него робовати!«

Зар није тако

Висине земаљске
  Жалосно су смешне;
Ту с' варају душе
  Да су непогрешне.

Да тога не беше
  У владâ и крунâ, —
На свету би било
  Много мање буна.

Зар нема другог лека

За трпезом пуном
  Смеје с' горда сила,
Како сиротиња
  Јад на јад гомила;

Како јој је горак
  И санак и јава,
Како робљу нема
  Ни откуда права.

Ал' кад буде пехар
  Препун горка једа,
Дићи ће га у вис
  Сиротиња бледа.

Бледа ће се лица
  Зажарити махом,
А румен обиља
  Пребледеће страхом.

Здравица ће с' чути
  Нечувено дрска;
Грчевита рука
  Пехар ће да смрска.

Просуће се мука
  Дуго задржана...
— Ох, зар нема без тог
  Свету бољих дана!!?

Да се нешто

Да се нешто зберу сузе,
  Све што их је негда лило
Сиромаштво и патништво:
  То би вел'ко море било.

Са обесних да се срца
  Безмилосно здере кора:
Јаки брод би могô бити,
  Баш достојан таквог мора.

У том броду да се скупе
  Сви што живе од ужаса:
Мирно, лепо пловили би
  По пучини без таласа.

Али онда да се нешто
  Збију, згрле са свих страна
Уздисаји мученика,
  Уздисаји сиротана.

Ух, откуд си на то дошла,
  Мисли моја препитома!...
Тад би била страшна бура,
  Да ужасна бродолома!

Сила

(т.ј. она без права)

Једанпут је сила клекла
  Молећ' Бога на висина:
»Дај ми Боже, патенат,
  Бар на сто година!
Да се осигура
  Крепост моме рогу.«
А Бог јој поручи:
  То дати не могу.

Ту поруку донели јој
Многи сиви соколи;
Од тог доба — док смо нек смо —
Сила Бога не моли.

Док се може

Док се може крпит,
Е па нек се крпи.
Док се може трпит,
Е па нек се трпи.

Пословица сипа
Мудрост из рукава:
Да »крпеж и трпеж
Кућу одржава.«

Јест, ал' кад се више
Не може да крпи;
Али кад се више
Не може да трпи;

Кад је према глави
Са болести дуге, —
Тад се људи сете
Пословице друге.

Онда, — е па онда
  Нешто друго бива.
    (То јест само тамо
      Где је свест још жива).

Тад се болни скупе
  Да беснима суде,
    А од бесних буде
      Буде — којекуде.

Из живота једног лава

I

Там' у Балтимору, далекоме граду,
Где зверове вешто питомити знаду,

Публика је радо у некоме цирку
Проводила време уз добош и свирку;

Највише је ишла ради једног лава,
Што ј' укротитељу био дика права.

Укротитељ беше по дужности тиран,
А лав у кавезу беше здраво миран.

Мислио је ваљда: »А што да се љутим?
Судбина ме гони, па хајде да ћутим.

Из невоље своје срамоту не црпим;
Врло ми је криво, ал' хајде да трпим.«

И трпет је знао, трпео је дуго.
(То ј' заглавље прво. Сад долази друго.)

II

Бог би знао од чега, ал' се лав разболô.
Госа проговара: »Па зар тако, лоло!

Зар ја теби зато дајем трула меса,
Да од тебе данас немам интереса!

Зар ја зато храним тога гладног звера?
Ти си незахвалан, немаш карактера.

Али добро, ја ћу послат по лечника,
Па ако ме вараш, тешко си тебика!«

Доведоше слуге лечника Бровела,
И он рече: »Овде треба брза дела.

Ево клешта; сад ћу олакшати лоли,
Не фали му друго, само зуб га боли.«

Јесте, зуб га боли, — тако лечнnк рече.
(То ј' заглавље друго. Сад долази треће.)

III

Слуге, као слуге, убрзаше краке,
Савезаше лава у конопе јаке.

Мило им се банит по уздаху туђем, —
Развише му десни гвозденим оруђем.

»Ево, сада вуци!« вичу слуге веште,
И Бровел је већем утурио клеште.

Ал' у том тренутку — стид је, срамота је —
Лав се сети ко је, лав се сети шта је;

Одупро се чуду снагом и очајем, —
И прснуше везе кâ ибришим да је.

»Ево мојих зуба! Ево вам их, нâте!
Гле како сад од њих гинете,
падате!«

У магли

Магла десно, магла лево,
  Магла тамо, магла амо, —
Сад да сиђе синак Божји,
  Ево да га не познамо.

Можда плачеш, брате драги,
  Ал' не видим сузе твоје.
»Има л' суза у твом оку,
  То су, брате, сузе моје.«

Нуто јеке и одјеке,
  Нуто речи и одречи!
То нас њија и повија,
  Зашушкава — ал' не лечи.

Питај маглу откуда је —
  Та од суза, од те воде.
Суза никог није дигла
  До висине, до слободе.

Та мекушац, сузолевац
  Оплакаће себе сама —
А будућност људе пита
  Шта им тече по жилама.

Опомена о Новој години 1888

Ево већ је своје заузео место
И сео је на свој, на годишњи престо
И почô је владат загонетно, журно
Лажни бог — Сатурно.

По вечерњу ваља познати вам свеца,
Зато, људи, не будите деца!

Не будите деца, не дајте се варат,
Немојте налетат на сваки апарат,
Па ма како био умотан у шаре:
Отворите очи, те Божије даре.

Не будите деца која лудо дубе
Кад им когод медом премазује зубе;
Не верујте брзо свачем загрљају —
Са медом се често и жаоке дају.

Не будите деца, не играјте с' жмуре;
Отворите очи баш пред хуком буре.
Немојте се кошкат рад ситније мете
Онда кад вам крупна искушења прете.

Не будите деца (»хајд' у школу, мали!«)
Ви које су дуги веци школовали.
Немојте се играт у праху и низу...
Зар не знате, стари, да је испит близу?

Не будите деца што на трсци јашу,
Ил' маћеху моле да им скува кашу.
Маћинска се каша и без молбе кува,
Ожећи вас може; ваља да се дува.

Не будите деца која се од страве
Под јастук увуку па се ту удаве.
Свакога баука не бојте се, моји,
Јер тај баук можда, можда се вас боји.

Најгора је слабост што без нужде клеца;
Зато, људи, људи, не будите деца,
Многима је мило кад се пред њим' јеца;
Зато људи, људи, не будите деца.

Не будимо деца, да се заиграмо,
Не будимо деца, да се покикамо.
Не будимо деца, да се заблесамо.
Не будимо деца, да се заварамо.
Јер владар Сатурно — то ваља да знамо —
Он не ждере људе него децу само.

Ала нешто, — ала нешто

Кад већ сазре што сазрева
  Кроз векове тешке, дуге,
Када војске свих држава
  Стану једна против друге, —

И кад дође тренут, што ће
  Да редове бојне свали,
И кад већем генерали
  Викну своје кобно: пали!

Кад већ пакô на крв зине
  Да засити жеђу вражу:
Ала нешто, — ала нешто
  Да све пушке тада слажу —

Слажу пушке и топови,
  Мачи да се сами сломе,
А све душе да се тргну
  У тренутку отсудноме.

Место сева, место пуцња,
  На које се демон цери,
Да се викне из свих грла:
  »Јесмо л' људи, ил' смо звери!

Ако људи, — ко нас учи
  Да се коље, да се боде?
Зар без тога не мож' бити
  Свима правде и слободе?«

Шта велите, би л' то било
  Човечанству на срамоту,
Ил' би двери отворило
  Новом свету и животу?

Ал' куда сам ја залутô,
  Кад већ чујем близак тутња?
Ћути, ћути, мисли моја,
  Бела птицо црних слутња!

Бела птицо црних слутња,
  Тебе слутња така боли;
Али ако мора бити,
  А ти браћу осоколи.

Да у борби буду лави,
  Да на муци буду диви.
(Ако кривда иште крви,
  Томе Срби нису криви.)

Ако мора бити крви,
  Нек на жртву буде роду;
Ако јунак у гроб падне,
  Нека падне за слободу.

Па нек буде што ће бити,
  И та битка нек пресуди;
Јера правда и слобода,
  То је право свију људи. (1892)

Лептирица

На столу је мирно свећа горуцкала,
А по соби лети лептирица мала.
У несташном лету весело и смело
На дувар погледа, на светлиште бело;
Обрну се к свећи, нехотице чило,
»Гле, још јача светлост!« — мило јој је,
мило.
Гледа тако летом. Гледа тако дуго,
Сита је светлости, — хајде сад што друго!
Кад окрете леђа свећином пламенку
На дувару спази својег тела сенку.
Ето нешто ново. Што је ново, дражи.
Сад у т о ј новини забавицу тражи.
Весели се томе као неком дару:
Њена мала сенка игра по дувару.
Малена је сенка. Остраг гори свећа.

Ал' што ближе к свећи, а сенка све већа:
»Тако ли је дакле! Сад ми је све јасно:
Та ја много могу; ала је то красно!
Могу, вала, ведрит, могу и облачит;
Цео светли дувар ја могу помрачит.
Е, ко би се надô тако моћној срећи!
Та ја ево могу да пркосим свећи.«
Набујао пркос у слабом створуљку;
Па све ближе к свећи, к мирноме горуљку.
»Ох, да топле сласти; сад видим шта
значим.
Ето, сад ћу цео дувар да помрачим!
Још маличак пак ћу видет собу црну!«
У томе маличку у пламен насрну, —
Пак нестаде и ње и њезина сена
И лудила њена.

После Божића 1896

Сваке зиме Божић дође, —
Ономад је опет био.
У свом топлом скромном куту
И ја сам га осетио.

Палили смо воштаницу
Кâ у доба оно старо,
Посипасмо преда њ сламу
И с њим сам се разговарô.

Осећô сам неку светлост
У старачким својим груд'ма,
И запитах Божић драги:
Долази ли свима људма?

А Божић ми одговара:
»Ја сам онај који мирим;
Где се ником ништ' не прашта,
Онде не смем да завирим.

Ал' ни тамо Отац с неба
Не припушта свога сина
Где су људи ропске ћуди,
Где с' некима с в е амина.«

Стара песма

То је било давно, прије
  Памтивека;
А сада вам ето шапћем
  Ради лека.

Ветар с горе духн'о песму
  О слободи;
А ту песму чуше људи,
  И народи.

Чули су је и министри
  Вел'ки, мали,
А цареви и краљеви
  Уздрхтали.

Ту су песму и мачеви
  Стари чули,
Чули су је па кроз рђу
  Просинули.

Диже с' хајка да ухвати
  Ветар с горе,
Да га вежу и окују
  И затворе.

Оде ветар, — кад се најпре
  Насмејао;
Ал' остаде песма што је
  Посејао:

Та је песма више него
  Уздисаји;
Ал' каткад се и затиша,
  И притаји.

Не чује се понекада
  Више лета,
Ал' угаснут никад неће
  Док је света.

Стара песма што се пева
  Ради лека, —
Зар ће само песма остат
  До крај века!

Слободна штампа

(Грди је Шпицбергер)

Већ од једа и мени се
  Ауфдрингује верс,
Мора човек бити фухтиг
  На те редактерс!

Врпоље се, миголье се,
  Погледају шел, —
Зар још ни сад ниси руиг,
  Ту канали, је л'?

Аус ден ауген сит ман инен
  »Јао!« или »јај«!
Све им нешто штампа крива,
  Није доста фрај.

Да вам штогод друго фали,
  Онда добро, хајд' —
Ал' овако, мајне херн, —
  Сајц дох ајмал кшајт!

Ибермут је код вас само,
  То је само бес, —
Може л' штогод фрајер бити
  Него унзре прес'!

Та ни један не морате
  Имати фердрус,
Зар морате редигирен,
  Та то није мус.

Та цум бајшпил, си мајн либер,
Алтер гутер Змај!
Ви можете перо бацит,
Тас штет инен фрај.

Та вама ћу баш онако
Рећи инс гесихт,
Ви би могли оставити,
Ес рентирт сих нихт!

Баш ако вас сврбе прсти,
Ено канцелај,
Сутра каж'те нема »Змаја«,
Тас штет инен фрај.

То ако вам доста није,
Дан бедаур их сер.
Со фил фрајхајт, круцинали,
Унд си винчен мер!

А баш ако није друкче
Него редактер,
И ту је широко поље
Иберс крајц унд квер.

Какву стару анегдоту,
Какав фест-гедихт,
Хајратсшихтен, данкадресен,
Или курсберихт;

Или какве унгликс-феле,
  Какав мордгешихт,
Тога има увек доста,
  Ан тем фелтс ја нихт!

А вас гет си ан, што Гискра,
  Што Кајзерфелд шприхт,
Све једнако тако ствари —
  Тас беграјф их нихт.

Наполеон? — Ласт ин фарн! —
  Линколн, Гариба —
Анђолети, Бисмарк, Холштајн,
  А, папрлапа!

П'онда штихелн, п'онда вицелн,
  П'онда дефицит —
Па још да вам не кажеду,
  Се, јес коменс мит!

Зато, мајне либе херн,
  Буд'те већ гешајт;
Бај со филем нох бегерн —
  Дас гет алцувајт.

Без куће

Немам крова, немам куће,
Ал' се тешит знам:
Има више бескућника, —
Ту ја нисам сам.

Животиње, Божји створи,
Без куће су све;
Са кућама животиње
Видео сам две:

Пуж, корњача... А хвала ти,
На »хаузерству« том!
Волим, брате, не пузити,
Ма не имô дом.

Оном слону у бечком позоришту

кога је Шваба научио да стоји на глави

Видео сам и то чудо,
Баш доле, с партера,
Како можеш изиграти
Највећега звера.

Видео сам слона — елефанта,
Како нема жучи:
Подметнеш му неко буре,
Он на њему чучи.

Керица му носи јела,
Јела кô бајаги —
Слон јој плати, а публика
Смеје му се снаги.

Ао слоне, ао слоне,
Кол'ка ти је њуша!
Да заманеш, побегла би
Свака жива душа.

Дође дечко, нешто шану
То слона не вређа;
Слон се саже па га диже
Баш себи на леђа.

Ао слоне, ао слоне,
Ти би друкче свирô
Да се ниси тако на врат
На нос цив'лизирô.

Шта ће сада? Сад ће ваљда
Да се слонски јави.
А он, шувикс, репом у вис
Па стоји на глави.

»Фора! Фора! Браво, слоне!«
Хвала милом даби!
Коме да се већма чудим,
Теби или Шваби?

Да те виде твоја браћа
Из индиске зоне,
Ала би се радовала
Том напретку твоме!

А међутим док се слава
Твоја тамо јави,
Ја ти велим: »Ти слон ниси
Већ магарац прави!«

Нико боље него султан

Нико боље него султан!
По три чести бела света
Слава му се шета,
Једног збаци, другог бира
Пашу, агу и везира,
Омрзне л' на брке чије,
Он му таки главу збрије;
— Шта је њему до зијана!
Нико боље од султана!

Нико боље од султана!
Порез иште колик' хоће
Без записка, без буџета
Од толиког света.
Не брине се о рачуну —
Само дајте кесу пуну!
То ће моја брига бити
Како ћу је потрошити;—
Много ј' ноћи, много дана —
Нико боље од султана!

Нико боље од султана,
Сви га љубе, сви га бране,
Понудама сви га кане,
Шаљу даре, желе срећу,
Нек по самом гази цвећу
Што му цвета по сарају, —
А ту рају, тужну рају
Нека мало заварају —
Како би ју боље клали,
Музли, трли, отимали,
Нека цвили са свих страна —
Нико боље од султана!

Нико боље од султана!
Троши војску, троши људе —
Та је војска њега клела,
Сад је пала без опела,
Народ ће му другу дати,
Што ће лакше гладовати.
Шта су њега људи стали!?
За мундиром само жали.
Уморан је од мегдана,
Нико боље од султана!

Нико боље од султана!
У сарају сласти бере,
Не зна краја, не зна мере
Сав се топи од дивоте,
— Ох красоте!
Па још кад му срце плане

Да прослави своје дане,
Дели хате и фермане,
Чудна добра — дичних дана,
Нико боље од султана!

Нико боље од султана!

. . . .

Двадест четир' њих је било
Што седеше на дивану,
Четворицу браћа смакла,
Разбише се кô од стакла.
Четворица — ао муке,
Од синовље пали руке;
Осморица, велим словом,
Пали буном и отровом.
Четворица — мученици,
Издахнуше у тамници —
Четворица добро прошла,
Јербо им је главе дошла
Сласт од вина и од жена,
Опијума и дувана.
Нико боље од султана!

Куза

С топлим срцем ја призивљем
Са Авале музу,
Да ми буде у помоћи,
Да опевам Кузу.

Ал' се муза обзируца,
Изговора тражи, —
А ми ћемо и без музе,
Шат штогод узважи.
Куза ће ме екскузоват,
(И екс је и Куза) —
Ал' кад народ за њим нема,
Немам ни ја суза.
Пре година, кад га народ
У престо посади,
Онда рече: »Зрео ј' народ,
Вала зна шта ради!
А ја знадем за чим тежи,
Чему ли се нада,
Благо теби, мудри роде,
Сад је моја влада!«
Па ти поче у француске
Карабице свират,
Шеврдати, превртати,
Мутит, октроират
А народ се мргодио,
Неправо му беше,
А господа, улизице,
Ћуте па се смеше.
Па безбрижни запеваше
Ону песму луду:
»Што год бива, све је добро
И по Божјем суду!«
Море Кузо, море Кузо,

Зли су то телали,
Добро б' било да се сетиш
Зашто смо те звали
Али место одговора
Чуше жељу луду:
»Што год бива, све је добро
И по Божјем суду!«
Море Кузо, народ виче,
Већ му је до густа!
А господа држ' за народ,
Заптише му уста.
»Клевета је господару,
Видиш, они ћуте,
Та то само неколико
Смутљиваца муте.«
А мој Куза верује им,
Па се дичи, хвали:
»Ја сам онај кога љубе,
Ког су изабрали.
Што ја радим ил' не радим,
Народу ј' по ћуди,
Ал' шта рекох! — какав народ! —
Народи су луди!«
А господа секундују
Ону песму луду:
»Што год бива, све је добро
И по Божјем суду!«

Пало вече, — задремао
Мој Куза на трону,

У поносу, у заносу,
У безбрижја лону.
На престолу чврсто седи
Без икакве треме, —
Маина је, тишина је, —
Није бурно време.
Та, дабогме, мора спават,
Уморан је, трудан,
А народу није до сна,
Народ оста будан.
Подигоше мога Кузу, —
Ох, како га штеде,
Све у миру, све полако,
Да га не увреде.
Испразнише скерлет-престо
За вернију главу,
А мог Кузу, сиротана,
Спустише на траву.
А брегови још одјечу
Песму привикнуту:
»Што год бива, све је добро
И по Божјем суду!«

Париз паде

Париз паде, свет се згрози
Орлушина гракну,
Дух слободе канда стаде
И натраг коракну.

Силецина слава плива
По мору од суза,
Мртве кости преврћу се
Безбројних Француза.
Испод земље мрци вичу:
Крв нам натраг дајте!
П'онда ход'те још једаред
С нама с' огледајте!
Тако зборе врле жртве
Сломљених Француза,
Како ћу вас, браћо, тешит
Кад ми је до суза!

Ал' прежал'те крви своје,
Што сте је пролили, —
Та ту би вам Напол'они
На памук попили!

Шта бих волео

Баш у џепу немам више
Од осам шестака,
Па не браним ма сви осам
Отишли до врага,
Кад би само могô доћи
До Наполеона,
Да сад видим тога старог
Францускої патрона.

Да муречем: Ох, молим вас
Ох, молим вас, сир,
Изреците још једаред,
Својеусно, да ја чујем:
»Царство је мир!«

Крв и сузе

Не може свако завирит у пакô...
Песнику ј' лако.

Ретке су очи што ће дозрет моћи
Збитија жива што будућност скрива...
Песник то ужива.
Уклон' се, Данте, да видим где пламте
Ватре вековне, гује отровне?
Како се мука са муком љуби,
Како се рана у рану дуби,
Како се камен ствара у пламен,
Да грешник љуће шкрипуће зуби.

Прошô сам тмине, дубље, пећине.
Страшна огњишта, вечна мучишта,
За душе худе, за злобне људе,
За тâте, злице, за оцеубице.
Све је ту пусто —
Змије и але што су сиктале,
Паклене ватре, пламено зјало,
Све је заспало.

А златна слова рајскога кова,
Светлећ' у мраку лебде у зраку,
Где су се муке спремале љуте
Какве тек врашка измишља машта, —
Та слова пишу: »Бог вам опрашта!«

Клањам се Богу који милост дели!
А сме л' Бог свакоме опростити, сме ли?
Ја пођох даље кроз неку пољану,
И видех да ме слутња не оману;
Погледах боље, душа ми застрепи,
По магли лете совуљине клете,
Стоглаве змије, крилати јакрепи,
Мучно се вију, у слова се нижу,
Та страшна слова страховито пишу:
»Ни милост Божја не може даље —
Овамо клетва клетнике шаље!«
Па какви су греси, што овамо лове?
Ко су јадници освете ове?
Зар их не може спасти кајање?

Одговор ми даде неко шаптање.

То нису греси, греси се перу,
Недела ова прешла су меру
Милости Божје скута голема, —
За њих ни пакô имена нема.
Овде су гује човечја рода,
Ту су џелати свога народа,
Што су се хтели купат у слави,
Што су им трази сузни, крвави,

Што су их у вис народи дигли,
А кад су мету ништаву стигли,
Са свог су виса отров сејали —
А жртве с' својим очев'ма звали,
Што су на главу метали круне,
Па се смејали кад их свет куне.
Од Божјег створа правили робље,
На плодним њивам' сејали гробље,
Били су камен кад народ страда;
Само нек њима остане влада.
Ето их овде векове трају,
У вечној муци вечно се кају, —
Ал' и правда Божја ледена оста...

Да видим једног, па ми је доста!

Ено ти оног јадника бона!

О, знам га, знам га, Наполеона!

На хладној стени поништен седи
Одметник гнусни, раскошник бледи;
Звер најновија новога доба,
Срцем гнусота, душом грдоба!
А поред старца, плачна и бледа,
Силне планине црвена леда,
Црвена леда, смрзнуте крви
Народа једног што беше први
Умом и духом, срцем и славом,
Док није њега назвао главом.

А лед се топи од њег'ва јада,
И све кап по кап на длан му пада.
И сваку капљу која га пржи,
Сто пуних лета на длану држи;
А кап му донде једнако виче:
»Звери, убицо, кривоклетниче!
Шта ј' од мог рода? Камо слобода?
Отрове мрски, царе француски!«
И тако овде седети мора,
Догод устраје смрзнутих гора,
С којих се стопи, црвена, ледна
Свакога века по капља једна.
Он све те капи крвавих гора
На длану своме пребројат мора.
Па сада суди докле то траје.
Сад појмим вечност, — шта је, кол'ка је!

Проникнут духом Божије правде
Хтедох се брзо вратит одавде.
Са така места души се хита —
Ал' се окренух, па још запита',
Мука је ово, мука голема,
Та овој ваљда равне и нема?

Ха! шапну нешто тихо и лако.
Хахаха! страшно одјекну пакô.
Та ово нису милости двори,
Има ту мука још и гори'.

Видиш ли тамо оне висине;
Оне кристалне, ледне планине,
Ви'ш како трепте, како се сјаје.
Оно су сузе жалосне раје.
И те се топе са јада прека,
По једна капља свакога века,
Па свака нешто причати знаде:
Једна о болу згажене наде,
Друга о севу турских ханџара;
Трећа о сраму српских сестара.
Једна се горко шалећи дода:
Браћа су браћа, крв није вода!
А друга вели: Куд лепше сласти
Нег' благо згртат, бити на власти!
А трећа цикне: да све заглуши:
Пропаст је српска на вашој души!
А они доле у мучном вају
Што сузе оне бројат морају,
Што понос српски по лицу бише...

Доста је доста, не требам више!
Из пакла скочи', протрљах очи.
О ноћи, ноћи — хоћеш ли проћи!

Бизмаркаде

И до сад је било људи,
Особито на висини,
Којима се туђе мнење
Као неки злочин чини.

Такав човек — чудне тежње —
За конопцем жељно тежи,
За конопцем који вели:
»Само вежи, само стежи!«

Таки људи радо гасе
Свећу, лучу, жижак, лампу,
Гоне перо и хартију
И мастило, па и штампу,

Кресат пера, брисат слова,
Гњечит штампу знам да знате!
А гле сада (Бизмаркада)
Сад за гушу већ хватате!

У Берлину сабор грца
За грло га Бизмарк гњечи,
Узалуд се он копрца
— Господин се боји речи.

Није шала испод грла
Кад те стисне кобац љути!
Ил' говори он што хоће,
То говори — или ћути.

Мало му је глувим бити,
Кô и досад што је бивô, —
»Зашт' сви други нису неми«,
Ето то је њему криво.

Бог човеку говор даде,
Чега нема створ остали;
Узалуду Бог му даде
Кад му Бизмарк не халали.

И тако ће, не знам докле,
Ал' за неко ипак време,
У Немачкој, у Берлину
Говорници да занеме.

Збогом речи, збогом ставке,
Периоди, збогом слово!
Збогом, збогом сви речници,
Бизмарк вас је конфисково̂.

Жалосно је што вам причам,
Ал' не могу суза лити,
Јер из ове трагедије
Комедија може бити:

Ако ове Бизмаркаде
Прилепчиво позареде,
Те се пркте мајмунима
На Бизмарка да с' угледе.

Наполеону IV

Жалим младост твог живота,
Жалим твоју судбу горку,
Ко̂ што жалим сваки цветак
Кад угине у пупољку.

Жалим твоје срце младо,
Што је, можда, благо било;
Жалим цуру, можда дивну,
Којуно би усрећило.

Жалим ону кукавицу]
Која кука у свом вају,
Кô што жалим сваку мајку
Кад јој срце ишчупају.

Јер ко може тебе кривит,
Што си рођен у скерлету,
У пурпуру тако срамном
Твоме роду, — па и свету.

Што си био узданица
Оног соја отровнога,
Оних гуја излежених
Под престолом оца твога, —

Што си био црни облак
На француског дома части,
Којино су пробисвети
Поткопали до пропасти, —

Што си био ланац мрски
Који точак среће кочи, —
И јабука зађевица
Коју гризе црв немоћи.

Јест, ко може тебе кривит,
Што те анђô спасô није, —
Ти си рођен са том клетвом,
А слаб беше збацити је.

Ал' ко не мож' роду своме
Послужити живим собом,
Једна му је срећа дата,
Послужит му својим — гробом.

Чији живот клетву носи,
Раздор сеје куд се крене,
Мелем мира мора никнут
Из крви му проливене.

И већ, ево, гроб се копа,
Тамним гласом брује звона,
И у црну земљу међу
Последњега Напол'она.

Овај комад црне земље
За Француску много значи, —
Па где ћете за ту раку
Згодан, велик камен наћи?

Та зар треба и то питат?
И тај камен сам се дао:
То је камен што је данас
Републици с душе пао.

Стармали се руга Француској републици

Куд год одем међ' жене, међ' људе,
Ових дана све о једном гуде,
Овде, онде, далеко и близу
Све се очи отимљу Паризу;
Сва се пажња у Паризу спаја,
Kâ да нема других догађаја.
Ако узмем новине, журнале
Сви Француску републику хвале:
Како с' диже, како шири крила —
Плод дозрева срушених Бастила;
Како Греви вешто коров плеви,
А Гамбета уклања што смета,
Здрава снага савлађује врага,
Правим ходом иду за слободом,
Златна слова добру срећу пишу,
Народ, војска, јéдним духом дишу.

Република тек од девет лета,
А признање од целога света!
С тол'ко хвале чисто ми је туга, —
Хајд' Стармали, да јој се наруга.
Ругам вам се, момци напредњаци,
Слободњаци и републиканци,
Ви л' сте они што рекосте туна:
»Ми нећемо, не требамо круна!

Република родиће нам спаса, —
Круне су нас довеле до паса!«
Ви л' сте оно мирисаво цвеће,
Што о круни ни да чује неће!
То ли вам је то начело славно,
Које мрзи све што ј' крунисано,
А мрзи га као на авети, —
Така мржња ето вам се свети!

Јера, ево, после горких дана,
После мука, и после Седана,
И кикота од ваших душмана,
И вијора са толико страна,
После оних милијарда рана,
Република ј' славом — крунисана.

Краљ Помаре, честитам пазаре

Помар' краљу, светла круно,
Што се тако клатиш,
Треба море, треба море,
Алвалук да платиш!

Продао си многе бриге,
(Те комарце трона),
Продао си своју земљу
За два милиона.

И нашто ти така земља?
Нашто таки људи?
Кад су тебе изабрали
Мора да су луди.

Не чудим се твоме чару,
Практичном пазару, —
Тог је било више пута
На земаљском шару.

Ал' у главу не иде ми
Ни помоћу маља,
Република!!! — Република!!! —
Да купује краља!!!!!!

Богу слободе

Кад је господ делио
Дарове са неба,
Да̑о је свету слободе,
Управ' кол'ко треба.

Само што су бржи, јачи,
Уграбили већи део,
А спорији и слабији,
Тај се народ смео.

Кад се после ови слаби
  Осетили јачи,
Подигли се рад слободе —
  Да се изједњачи.

Кад се рат избеснио,
  Па се на мир свео,
Тад је опет онима
  Осто̑ већи део.

Сад се ови упињу,
  Сваки жељом дише,
Да поврати део свој, —
  И још мало више.

Кад се и то постигне,
  Они с мањим делом
Бориће се момачки
  Снагом својом целом.

Док не врате део свој
  И још мало приде,
Са чега ће нови бој
  Срећно да изиде.

* * *

Мили Боже, хвала ти
  У томе погледу.
Слободе си доста дао, —
  Квантум је у реду.

Ми би с' тол'ко слободе
Били срећни јако,
Да си нам је и разрезô:
Сваком подједнако.

Рошфору

Еј море Рошфоре,
Шта о теби говоре!
Да не видиш бела дана,
Ни зоре,
Да још идеш старом »Лампом«
Кроз шоре

* * *

Ал' теби је република
Кâ' и трон,
Гамбета ти мрзак кâ и
Напол'он,
Чини ми се ти си неки
Ветрогон!

* * *

Истина се друкче прима,
— Друкче лаж.
Друкчије се жито жање,
— Друкче шаш;

Све мерити једном мером
— То ј' бламаж.
Ал' ти канда само псоват,
Грдит знаш!

Ваља пазити

Ето шта се скоро збило!
— Мал' не беше страшна збиља,
Краљ Алфонзо у Мадриду
Ишао је да с' тоциља.

Краљ је крепак, краљ је снажан,
Али — лед је танак био;
Краљ пропаде, — аој јаде!
Мал' се није утопио.

Он се спасô — а ми на то
Сви велимо: хвала т' Боже!
— Ал' из овог догађаја
Научит се нешто може.

Тај је наук врло кратак;
Одавно се приповеда;
Сваки нови пример вели,
Чувајте се танка леда!

Свако ваља да га с' чува,
(Јер на њему зло не пише) —
А краљеви, потентати,
Понајвећма, понајвише.

Посланије у блгарску-ту земљу на блгарског-то кнеза

Честити кнеже, теби чине криво!
Подмећу ти оно што ниси ни сниво̂.
С десна и с лева на тебе се дуре,
Б а ј а г и, ти си жељан диктатуре.
Б а ј а г и, ти би устав радо збрисо̂,
Који си јуче, прекјуче потписо̂.
Б а ј а г и, ти би онај терет цео
На млађа леђа упртити смео,
Који с тобом деле тол'ки млади, стари
И јачи и шири чврсти скупштинари.
Псују, вичу на те, а мој кнеже драги!
Ал' не примај к срцу, — то је све »бајаги«
Не жести се зато, што се многи смеје,
Провидим ти мисо̂, ко рођењу своју,
И капу ти скидам, — (не твоју већ моју).

Ја се чудим како ником у памети,
Како нико није моѓо̂ да се сети
Права плана што си млађан сада сково̂,
План твој не мож' бити други, него ово:
Радо је да дозна владалачко т' око
Је л' бугарски народ врабац или соко.
Је л' то мушки понос, — што га напред
тера, —

Има ли у њему чврста карактера,
Је л' он шипка што се сваком ветру клања,
Ил' је пун живота и пун поуздања
Владалачко т' око радо ј' да докучи.
Има ли тај народ и крви и жучи.
Каква му је нарав кад му губер свуку,
Каква нарав кад га из милости туку,
Каква му је нарав — кад га за нос вуку.
Какав је у једу, какав је кад пати —
— Кнезовима мудрим све то ваља знати.
Намера је твоја пуно спасоносна;
— Кнезу ј' прва дужност народ свој да позна
Ти захтеве схваташ просвећена доба;
Што бајаги иштеш, — то је само — проба.

Тог народа стране рад си видет лепе;
Па га за то мећеш мало у процепе.
Ти си рад да видиш јесу ли то људи, —
Ил' тај народ ниско о свом кнезу суди:
Да би би био кадар онако у лету,
Погазити речи и заклетву свету.
Ти си рад да видиш снагу рода млада,
И да л' чврсто стоји она нова зграда
На којʼ и ти стојиш, — има л' јаке стубе, —
Да л' Бугари устав баш озбиља љубе;
Ил' се само с њиме као деца хвале, —
И кад ко попрети, пусте га од шале.

Ти си рад да дознаш, — (и то мораш знати)
Зашто овај народ кроз векове пати;
И зашто се није потурчио давно;
И зашто се знао борит тако славно.
Да ли за слободу, за слободу свету,
Свих народа жељу, свих народа мету,
За слободу што је тек зора крвава,
Ал' из крви, сунце, живот обећава,
И без које нема са напретком свеза, —
— Или само зато да добије кнеза.

То си рад да дознаш, — и згодно је доба
Најбољем рачуну ваља још и проба.
И ти си, бајаги, рекô речцу смелу, —
Иштеш им у жртву тековину целу.
Тако, тако, кнеже, сви смо ради знати,
Хоће л' ти је дати.
Тако, тако, кнеже, само тако гуди,
Да видимо и ми, јесу ли то људи.
Ако ти не даду, ти још већма прети,
(Крај ће теби пуну награду донети)
Скупићеш пртљаге, а мој кнеже драги,
Узјахаћеш коња, ал' само бајаги.
И обошћеш коња мамузом и ногом,
У трку ћеш рећи: збогом, — збогом, —
збогом!

(Да је проба само
То ја и ти знамо)
А надежда твоја,
Баш као и моја
Једна је и иста, — мој млади витеже,
Да ће народ рећи: е п а з б о г о м, к н е ж е!

Одржаном пробом народ ће ти платит, —
А ти ћеш се онда лепо натраг вратит!
Радостан ћеш рећи: »Здраво браћо мила,
То је проба била!
Проба вашег духа, проба ваше снаге,
Мени тако драге.
И ваша је сталност пробу издржала,
И за то вам хвала!
У поносу вашем видим снагу већу;
Отаџбину видим на тврдом темељу;
Томе сам се надô, —
Сад остајем радо;
Мир, штовање међ' вам буди,
— Јер сâм видим да сте људи!

Је ли, кнеже, здрав ми био, —
Да сам добро погодио.
И намера твоја сјајна
Сада више није тајна.
Па кад признаш да је тако,
Крај ће бити свију брука.
А међутим песму прими
Од незнана

Доброгука

После избора

Куд год пружиш уво, чујеш:
Erdegatta, онај пао!
Teremtette, овај љосн'о,
А онај се стропоштао.

Бурад празна, кесе празне, —
Брк покуњен многом Чиви:
На изборном разбојишту
Више ј' мртвих него живи'.

Гледајући тол'ке наде
Кандидата мањих, већи',
Мора човек да се снужди
И овако мора рећи:

Кад је могô Цедлер пасти
Такав јунак боју вичан,
Тако бркат, тако брадат
И говорник тако дичан. —

Солгабиров кад је пао,
Који мигом свога вида
По Шајкашкој грми, сева
И с Мутњаче скеле скида.

Кад је барон Федор пао,
Ком је и сам ђаво ласкô,
Ког је својим моћним репом
Заштићавô солга Васко, —

Кад се таки столпи руше. —
Сад је срце моје ледно,
И све ми је равнодушно,
И све ми је шецко једно.

Кад оваке пирамиде
Бог не штеди, већ обара, —
Сад не марим, макар пао
И — Батенберг кнез Бугара.

Лампиончићи

за осветлење свињарије у Бугарској.

Дер' дер', деране,
Не дери ми мараме
— Дераћу ти и опет
Купићу ти бајонет.

Увод

»Свињарија«! — то зар рекох?
Пардон, браћо драга.
Сад се кајем, — јер заиста
Реч је здраво — блага.

Онако у ветар речено.

Ја сам чуо, — ал' од кога?
То вам казат нећу,
Да владари најрадије
По мекоти шећу.

Који народ жели да га
  Газе одозгора, —
Е тај народ лепо, фино
  Мекан бити мора.

Јер, дабоме, где је народ
  Све шиљасто стење,
Ту престаје височајше
  Господско гажење.

Европским слепцима.

Испитујућ' зашт' тај покор
  У Бугарској бива,
Ви нађосте да је свему
  Том слобода крива.

Бе аферим! — То и моја
  Вера одобрава
Слобода је увек **крива**
  — Кад год није прâвâ.

Хипотеза

Кнез и устав, — кнез и устав,
  О да лепа пара.
Кнез ће сада да се зноји,
  Устав да с' одмара,

Том приликом даће с' решит'
  Једна хипотеза:
Може л' бити без устава,
  Може и без кнеза.

Светлост бугарског устава и његов сен

Ако није сјајан био
  Као сунце што је,
Тај је устав ипак имô
  Светле зраке своје;

А сен, —
А сен, —
А сен, —
А сен већ знамо ко је.

Носови у Европи.

Носови су у Европи
  Доста тупи, тврди, —
Ал' и њима онај удар
  Горопадно смрди.

Ој Европо, која с' дичиш
  Слободним начелом,
Сад се браниш од тог смрада
  Лепезом, амбрелом.

Отвори-де боље очи
  Па ћеш извор наћи:
Извор томе гнусном смраду
  Твоји су шаптачи!

Неким мађарским листовима.

Прихватише весело
  Ту жалосну ноту;
Тапшу, тапшу рукама,
  Тапшу Еренроту.

Не тапшите Еренроту
  Тако здраво, људи,
Да се како брат му Хајнау
  Из сна не пробуди.

Карикатура

Чучећ' на врх бајонета
  Он се свету хвали:
Ето, сад сам и ја неки
  Наполеон мали!

Прво ниси, друго јеси, —
  Ал' још има дана;
Дорастићеш и ти скоро
  До свога — Седана.

Заклетва

У ушима још нам звечи,
Још чујемо речи
  С којима је на трон сео,
  Уставу с' заклео.

Три је прста у вис дигô
  Где се небо плави,
Заклео се устав хранит
  Кô очи у глави.

Кнежева се не поriче,
  — Живота ми мога!
Хранио га, — хранио га, —
  И — с а х р а н и о г а....

С о б р а н и ј е

Ал' он вели: Нисам отô,
  Пало ми у крило,
Пристали су драговољно,
  С о б р а н и ј е ј' било.

Јест, — било је с о б р а н и ј е
  Чорбаџијских штука,
Јест, — било је с о б р а н и ј е
  Уганутих рука

Јест, — било је с о б р а н и ј е
  Догураних слика.
Јест, — било је с о б р а н и ј е
  Везаних језика.

С о б р а н и ј е — под заштитом
  Светих бајонета, —
Док тамнице беху пуне
  Слободина света.

Али

Али нека! — Народ треба
Ударат у груди,
Док се једном, не у пола,
Већ сасвим пробуди.

Иду, иду

Три Бугара иду, иду
Преко стаза и богаза.
Куд ће? — Шта ће? — Шта их креће?
Не питајте. Траже књаза.

Стидно им је имат престо
Да по њему муве пузе.
Док по земљи страсти с' вију
Кô витице у Медузе.

Иду, иду, три Бугара
Греков, Калчев и Стојилов,
И много их понижења
Муке, труда тај стојилов.

Чим се које име нађе,
За дан, за два, па се стопи.
Ах, тешко је угодити
И себика и Европи!

Што год дубље у Европу,
Све им нада већма грца.
Ја не могу смејати се
Јер их жалим од свег срца.

—

Хоће л' наћи згодна књаза
На утеху земље своје?
То још судба плаштом крије
— Али једно извесно је:

Кад се врате, имати ће
Листу грдну као врата,
А на њојзи све имена
Несуђених кандидата.

Два ремека

Знате л' шта је ново?
— Ново ј' ево ово:
Из Француске републике
Весело се јавља,
Да су нашли у прошлости —
Једног новог краља.

Овај краљ је досад
Спавô тако тио,
И од целог света
Заборављен био;

Нит' га је ко клео,
Ни за њим уздисô, —
Нит' му је ко у читуљу
Имена записô.

Ја сад не знам право,
Ко је мајстор већи,
Ил' краљ што је умô
Тако у гроб лећи,
Да по њему не остане
Ни споменчић суви, —
Ил' Француска република
Која га прокљуви.

Сузе, лук — сузе

Што нису пустили грофа од Париза
Да Шамбору буде за сандуком први?!
Његове би сузе текле тако јако:
Имали би чиме појити се црви.

Не доби првенства својој горкој тузи,
У жалости људи често се подете;
И како му срце за Шамбором пуца,
Погребу је целом окренуо пете.

Црвима ј' свеједно, — било ј' других суза,
(Само што су и те на лук мирисале),
Црвима ј' свеједно: ил' дон Карлос плакô
Ил' гроф од Париза — разлике су мале.

А Француска гледа претенденте своје,
Племенитост њину, мекост срца благу;
Бележи у тефтер те појаве мале
И све већма грли републику драгу.

После смрти цара Вилхелма I

Е тако је од земани:
Свачи̑ дани изборојани,
Једном краћи, другом дужи,
Но свак мора да одужи;
И на одар да се пружи;
Своју својту да растужи;
Другог местом да послужи.

Под теретом многих дана
Клону глава крунисана.
Њега жали народ цео —
И Бисмарк се разболео.

Рец'мо и ми: збогом стари!
Бог нека ти рај подари!
Под тобом су никли чини
Те с' Немачка уједини,
То ј' Немцима извор снаги,
— А другима пример драги.
Зато рец'мо: збогом стари!
Бог нека ти рај подари!
(А што беше блудње, квара, —
То нек Бисмарк одговара).

Скрстио си, старче, руке
Под венцима, под застиром.
Ти си нашô с е б и мира — —
Шта ће бити с н а ш и м миром? —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Но по реду полазећи
Сад долази Фридрих трећи.
На престо је већем сео —
И Бисмарк се разболео,
Новинарска мудра глава
Несугласе затрпава,
Затрпава, зашушкава,
Да се не зна битност права.

Ал' што ј' сваком ласно знати,
То се не да затрпати.

Пре три лета, кад се оно
Задрмало свако звоно,
Упеле се све параде,
Серенаде и бакљаде,
Здружио се дар и слово,
— Јер је Бисмарк јубиловô —
Тога дана, те вечери
Видело се ево ово:

Кад су пошли бакљоносци,
Хуком струје заведени,
Сви прозори у Берлину
Беху махом осветљени;

Берлин сјао, кâ да ј' горô
-- (Неко ј' хтео, неко ј' морô) —
Пламен, пламен до пламена —
Престолница осветљена.

Само једна палата је
Мрштила се на те сјаје;
На прозори', не баш мали,
Ни жижак се не упали.
Ту палату, њеног госу.
Јубилеум не загрева, —
Та палата, та палата,
То је била »кронпринчева«.

Тај је кронпринц сада стигô,
На главу је круну дигô,
На престо је очев сео —
А Бисмарк се разболео.

Шта ће сада даље бити
Не знам ни ја, не знаш ни ти,
Али зна се на све стране
(Бележи се то у туги)
Да рукави Бисмаркови
Досад беху здраво дуги, —
Дужи нег' што свету прија
И европској срећи годи, —
Од рукава ови дуги'
Шат нас Фридрих ослободи.

Од рукава ових дугих
На много се страна пати;
У миру смо ка̂ у рату
И ратни се трошак трати, —
Те рукаве предугачке
Шат их Фридрих вешто скрати.

Настрадинов савет

Другу, поред љубе верне,
Царев љуби син,
И отац му круном прети,
Стари тиранин.
»Подај круну ком ти драго,
Па и снаху с њом,
А ја одох с мојом драгом
У наш вечни дом...«

А кад мозга вијуге му
Видели лекари,
»Нек цар,« рекли, »за крај такав
Богу благодари:
Какав кретен син му био,
Нација би цела
Закукала под њим и у
Понор све однела...«

Цар ће, брижан, крунски савет
Због тога сазвати.
»Најбоље је,« неко рече,
»Владара бирати.«
На то хоџа гладећ браду,
Рече Настрадин:
»Биран — рођен, епсибир је
Сваки мајчин син;
Који народ безопасна
Хоће суверена,
У главу га нека чукне,
Рад прегледа вена. . .« (1889)

Несиб олсун

»Несиб олсун!« (нека буде
Што судбина суди јача) —
То ј' урезô тиран Тимур
На оштрици свога мача.

Па сад нек се крв пролева
Док тиранске жеђе траје,
Крволок ће невин бити:
»Несиб олсун!« — судбина је.

Ал' и судба уме писат,
Да пропише сваком плату,
Написала ј': »Несиб олсун!«
На његовом круту врату.

И пре нег' што мач тиранов
Искрза се сеіућ' іаде,
Наврши се »Несиб олсун!« —
Тимурова глава паде.

Цар Алсаван
и
Мирон Патриіарх

Цар Алсаван — давно ј' било —
Бог зна какве ј' смере сновô,
Па за ово дању, ноћу
У души іе немировô.

Такав немир муке ствара
И просјаку па и цару,
И тај немир одведе га
Ка Мирону патриіар'у.

»Свети оче, мене мори
Туга нека, брига нека; —
Ти си многе благосиљô
Благослови и менека.«

Мирон га іе мирно гледô,
Непомичан и озбиљан:
»Светла круно, іа сам мален
Да владаре благосиљам.

Не знам твојој муци вира,
  Не знам твоме смеру циља —
Ал' владар'ма само вреди
  Кад их народ благосиља.«

Практични савети

(Варијације на тему једног високодостојника.)

Дете моје, идеш на пут,
Прими к срцу речи ове
У практичном новом духу,
Како с' сада словослове.

У широком свету
Буде чуда свака,
Заљуби се богаташка
И у сиромака.
Ако се и теби
Тако штогод деси —
Само има л' блага,
Ти се не понеси.
Шта је гадно лице!
Шта је гадна душа!
Ко за вишим тежи,
Тога се не гнуша.
Ма аспида била,
Дукати је красе —
Ти мржњу на страну,
А корист преда се!

Кадикад се човек
Нађе у малеру,
Да се искобеља,
А он зада веру,
После иде путем,
Многу срећу срета,
Могô би је дићи,
Ал' задана смета!
Дете моје драго,
Добро пази на се —
Ти веру на страну,
А корист преда се!

Прилика се деси,
Можеш орден стећи,
А савест се тргне,
Пута ти препречи,
Не слушај јој, сине,
Сухопарне гласе —
Ти савест на страну,
А корист преда се!

Истина је лепа
Док човеку хасни,
Ал' ако ти не да
Залогаја масни',
Ти се хватај оног
Ко ти пружа прасе —
Истину на страну,
А корист преда се!

Много ти је речи!?
Хоћеш краће? — Ето:
Што користи пружа,
То је само свето!
А што њојзи смета,
То је ствар проклета.
Зато туби добро
Ове мудре гласе:
С в е д р у г о н а с т р а н у,
А к о р и с т п р е д а с е!

Колера

О колеро, црно име,
Од самог си кама тврђа,
Немаш срца, немаш душе
Немаш милосрђа.

Ал' кад већем није друкче,
Кад већ давит мораш свуде,
Зашт' не бираш кога давиш, —
Зашт' сироте увек људе?

Ја не желим ничје смрти, —
Али да сам ја колера,
Па да кажу мораш давит
Хеј да видиш, сто му мера!

Ове што нам мир тамане,
Ове што нам крвцу пију,
Што им мрзим име чути,
Ову гадну проклетију, —

Ох, да ми је да ја морим,
Ја бих јоште жешћи био,
Све бих, што их год на свету,
Све стенице подавио!

Слога

Кад се сложи с лисом сова,
Кад пољуби крме јарца,
Кад окади твор зељова,
Па загрле и магарца;

Кад на рачун кратка мира
Мачка с мишем мирно спава,
Курјак с овцом кокетира,
Рода с' жаби извињава.

Кад пузавац свраци вели,
Да их једна мисô спаја,
Кад стеница с бувом дели
Братинскога загрљаја.

Кад се паук с мувом слиже,
Гуштер пева о стонози
Крекетуша рака диже —
А рак пева оду слози...

Ху, ратос ти таке слоге,
Чисто ми је од ње страва —
Куд и камо ј' лепша борба,
Кад се боре до два лава.

Одломак из писма

Младену Часнићу Нагловском

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
И то је лепо, кад се тако ради, —
— Ал' јоште нешто, пријатељу млади,
Који си прегô у данашњем свету
На брзу руку, да у хитролету
Достигнеш мету;
И чије жеље дању ноћу гину,
Да брже боље испуне празнину,
Празнину своје — теби тако скупе —
Од дугмета рупе;
Који се трзаш и који се кидаш
Звезде да поскидаш,
Са оне висине, с оног неба, на ком,
(Бар у нади) сваком
Ко је на то лаком,

За заслуге разне, а за сваку касту
Одличија сјајна
(Звезда, крст, колајна)
Као гљиве расту.
Чујем да питаш, чујем да разбираш,
(Желећ' га стећи)
Који је крст најлепши,
Који је највећи?
То би радо знао.
— Па ако досад ниси разабрао
Ја ћу ти рећи:

Крст што је негда
Презрен Христос понô.
Под њиме клецô,
Али није клон'о,
Што га је узô својевољно на се
Да својом муком браћу своју
спасе,
Од така крста
Боји се ђаво.
Такав крст је, брале,
Одличије право.
Тај је крст најлепши,
Тај је и највећи,
Ко год га хоће
Може га стећи,
Ко га стече тако,
Клања му се свако.

Ако не спољa —
    А оно изнутра;
Ако не данас —
    А оно сутра;
Ако не сутра —
    Оно после гроба, —
Ал' онда кроз вечна времена и доба —
— — — — — — — — — — — — — —

Нешто не баш вешто

О људима

На човека бацају се
  Различне замерке, —
Ипак човек није зверка,
  Као друге зверке.

Недокучно — загонетни
  Стари су и млади, —
Ево нешто да наведем
  Тек примера ради:

Не можеш га ни прегледат
  Ода свију страна;
Он је као у облаку —
  Диму од дувана.

У висину куле зида,
А кад то отаља,
Он у њима не стануіе, —
По блату се ваља.

Један уме да гладује
По четр'ест дана,
Други смота за по сата
Најдебљег пурана.

Један с Богом тако с' позна,
Да га портретира, —
Други вели: нема Бога,
Он не егзистира!

Једни, мудри пророкују
Шта ће бит на свету,
А други су тако луди,
Да им веруједу.

Човек има срца, душе,
Да му с анђô диви.
Има, има, ал' он уме
И без тог да живи.

Човек уме да помогне
Свом брату ваљаном,
Али уме и да копа
Раку себи самом.

Човекова мека душа
  Има дивних снова,
Зида зграде за болнице
  Црвених крстова, —

А да ове установе
  И практично вреде,
Иста душа, иста глава
  Измишља торпеде.

Што је уско, то рашири,
  А широко сузи,
Човек уме да полети,
  Уме и да пузи.

Човек уме за слободу
  Умрети у тузи,
Али уме ноге лизат
  И слугином слузи.

Кад опази гад како се
  На гадове ниже,
Човек уме и да пљуне, —
  А после да лиже.

Човек лава подражава,
  А гледа и јанце;
Иста рука која маче,
  Та кује и ланце.

Та човек је на врлини,
Ал' и на злу први,
Јер он уме пити млека,
А уме и крви.

Један може да објаши
Милионе, брале,
А ти каткад нису кадри
Једног да стровале.

Човек уме да еоне
По вечности тражи;
А шта пута један тренут
Не зна да уважи.

Човек вели: »На истину
Не сме пасти сенка«,
Али за то лагат уме
И мужјак и женка.

Човек уме да попева
Лепше од славуја,
Уме, уме и да сикће
Кô присојка гуја.

Човек уме карактере
Да тамјаном кади;
Ал' ти исти карактери
Умиру од глади.

Човек уме о верности
Да пева и снива,
А што му је најверније,
То — псетом назива.

Жеља читаоцу

Осим многих лепих жеља
Што сам данас за вас сновô,
Поштовани читаоци,
Ја вам желим још и ово:

Хајд' да почнем одоздоле;
Ја вам желим ноге лаке,
А ногама желим сложне
И напредне све кораке.

Коленима вашим драгим
Не знам казат жеље веће,
Већ у разним незгодама
Да не клецну, да не клече.

А трбуху? Шта ћу њему?
И он има права своји' —
Постом нек се не претањи
Мрсом нек се не прегоји.

Желуцу вам желим снаге,
Нек савлада, нека свари
Што му груну дипломате
И извесни новинари.

Над стомаком с леве стране
Стоји срце — живо било!
Где год људи лете срећи
Ту је срце десно крило.

А сад руке... шта ћу њима?
— Радом, трудом оне сјаје —
Једна доста нека прима,
Друга доста нека даје.

А сад плећа... та су слаба,
Терет их је намучио —
Нека плећа буду јача,
Па ма терет мањи био.

Више плећа врат се диже...
Нек поједе много сармâ!
А да сарме боље прођу,
Не било му с поља јарма!

Кол'ко људи, тол'ко глава;
Кол'ко глава тол'ко људи.
Ал' ја желим да не буде:
Кол'ко људи, тол'ко ћуди.

Ко саближи разне ћуди,
  Извршиће дивно дело;
То је славно, ал' је главно:
  Поштен образ, светло чело.

Наук једног практичара

»Слава теби, тетка сило,
И неправдо, драга стрино;
Што вас двоје урадите,
Све је лепо, све је фино«.

»Ја увиђам да сте јаки,
Ја увиђам, како не би';
Љубим ваше нокте дуге,
Сури орли и јастреби«.

»Покорношћу ране видам,
У господу срећу зидам,
Сваком ћати вичем: браво!
Жандарима капу скидам.«

»Не разбирам куд ко дере,
Не тиче ме с' шта ко сади,
Ја не питам куд ко води,
Само идем по команди.«

»Са неба је свака влада,
Од Бога је свака сила,
Згуримо се у запећак
Пред светињом, браћо мила!«

»Народ треба да ослепи,
Или барем да зажмури,
Зато има сто очију
Полиција и пандури.«

Кад што чујеш, не мршти се,
Кад што видиш, не чуди се;
Само порез, роде, плати,
За остало не брини се.«

Ко лојалан бити жели,
У те дипле нека свира,
Тако певај, мој Стармали,
Па би увек имô мира.

На претплату не би спао
На поклон би лист свој давô;
Никад не би имо поста
Субвенције б' било доста.

Ја и песма

Ево сад, на пример,
Кад бих ја запевô,
И кад бих у стиху
Писати почео
— Шта бих све ту требô?

Прво ваљда дара?
— Ал,' Боже, саклони,
Откуда, на пример,
Онда пишу они
— Водени песници?

П' онда ваљда мисли̑?
— То би било лако:
Бледи месец, руже,
Радости и пако̂
— Ил' ма штогод тако?

Можда осећања?
— Неће ни то бити,
Јер се данас песме
Могу набавити
— И за лепе новце.

Народ, идеали?
Ах, забога, ман'те
Зар ви баш још ни то
Наопако не знате?
— То није реално!

А ти шибај мане!
— О! хвала на кажи,
Зар ви још не знате?
Такав у нас важи
— Као и бунција!

Грех је данас рећи
Истину у очи,
Издајник је онај
Што с' за правду бочи,
— — Ал' гле, ипак песма.

Образ

Јест, у Црној Гори на коју се радо
Подругљиво смеше наши »просветници«
У земљи двобоја (из пиштоља празних),
Земљи проневера, свакидањих крађа —
Да, међ' Црногорци, које грдњом беде
Е злотвор'ма својим ни носа не штеде:
У тој црној Црној Гори десило се нешто
Што ће куса пера жидских новинара
Прибележит једва словима сићушним.

Био један младић у служби државној,
Преко чијих руку прелажаху новци.
Где новаца има, ту с' и ђаво нађе,
А ђаво не спава већ све на зло смишља.
Ђаво је младићу стао иза леђа,
Пружајући прстом на дукате златне,
Причао му дуго о сластима разним,
Што се могу купит благом па ма чијим;
Гуркао га вешто лакоумљу вељем,
Будио му жеђу за пићем, весељем.

Превари се младић, уједе га гуја,
Заслепише очи од сувога злата —
Потроши нekол'ко, ах, туђих дуката
(А ђаво се опет оном крају врати
Где тај занат давно увел'ко занати).
Пуче брука кад се та работа откри;
Кривцу се не прашта, ни брука с' не таји,
Већ се просу брзо по земљи маленој
Као муњом неком, стенам' и одјеком.
Свачије се лице зажарило туде,
Свако прошапута: »Несрећни Мргуде!«

То је тамо страшно и да с' у сан снива.
Али, јаој, Мргуд има оца жива —
Па кад стигли гласи до старца кукавна,
Те на светао образ паде сенка тавна:
Заплака се старац први пут свог века,
Лати с џевердара, једина му лека:
»Рођени ми синак чисто име оте —
Па нашто ми живот под сенком срамоте!«
Здера рухо с груди... часа не почаси...
Џевердар опали... свој живот угаси.

Ето то се збило.
Ал' неко ми збори:
»Та то ретко бива и у Црној Гори.«
Ретко, ал' не зато што та земља нема
Још много и много оваквих оцева,
Већ што је далеко од ваших отрова
Па не рађа често онаких синова.

Христос васкрс

Христос васкрс', — јади наши
Христос васкрс' — црне ноћи!
Христос васкрс', — ране љуте!
Христос васкрс', — сузне очи!

Христос васкрс', — паћеници,
Под којима камен пуца!
Христос васкрс', — заточници,
У ки̑м мушко срце куца!

Христос васкрс', — поборници
Соколов'ма равни сивим!
Христос васкрс', — браћо наша
Што сте пошли путем кривим!

Сећајте се душе своје
Док не буде понеари;
Враћајте се с крива пута
У нерасцеп, у град стари!

Христос васкрс', — српски наде!
Христос васкрс', — мушки раде!
Христос васкрс', — братски складе!
Мачу, штите, — несавладе...

Понеари

Тихо теку разне реке
  Уз градове и крај сȇлȃ,
А мутне су, крваве су, —
  Собом носе мртва тела.

Једни леже лицем горе,
  Очи су им отворене;
А другима — свеједно је —
  Очи доле оборене.

Они једни кȃ да шапћу:
  Је л' то била Божја воља?
Они други кȃ да куну:
  Није Божја, већ ђавоља!

Кад су реке мору стигле,
  У море се хучно слиле:
Лешине се укрстиле,
  У вртлогу загрлиле.

Море слано, исплакано
  Дочека их чудним збором;
Море суза, њиних суза,
  Дочека их са прекором:

»Што с' грлите, тела мртва?
  Требасте се грлит живи,
Тад би било мање жртва —
  Само они што су криви.«

Предбожићна

Падни, снеже; падни, снеже:
  Без тебе је празна зима;
Падни, снеже, барем сада
  О божићним празницима.

Покри сваку црну пегу,
  Застри сваку нашу брљу,
Сузби крила вранам' нашим,
  Успут стреси коју крљу.

Падни, снеже; падни, снеже,
  По градови' и по сели',
Нек се нашем сузном оку,
  Нек се Божић барем бели.

Падни, снеже; падни, снеже,
  И завеј нам странпутице;
Падни, снеже, нек занеме
  Телеграфске ситне жице.

Падни, снеже; падни, снеже,
  Па расхлади пламен жести,
Пламен који није никô
  Ни из ума ни из свести.

Падај, снеже, два три дана
  И застри нам трулеж цео,
Нека нашем искушењу
  Нек бар Божић буде бео!

Ох, Божић је празник мира.
  Падај, снеже, падај с неба:
Сад нек нам се барем чини
  Као да смо — какви треба.

Опорука

Опоруку чиним још за здраве свести,
Сад ћу још једаред прапорце затрести.
Не велико звоно, већ прапорци мали
Нек отцингиличу: свршује Стармали!

Још неколико дана па ме крије тама,
Два последња зрна на бројаницама,
Али иза леђа имам више зрна, —
Ваљда нису гадна, ваљда нису црна...

Мирна срца стојим, крајње дане бројим,
Да се скинем с душе пријатељ'ма својим:
Ако ј' и то мало, већма ћу их смирит
С обећањем да се неђу повампирит.

Опоруку чиним, омладино драга,
Ма да немам злата, ма да немам блага;
Је л' ми перо скврно, ти га само преби, —
И дугове моје све остављам теби.

Ја дугујем много своме идеалу;
Нисам вешто збиљу сновао у шалу,
Нисам вешто шалу сновао у збиљу, —
Али сам поштено ишô своме циљу.

Уверења katшто знао сам прећутат
(»Отров« што га сејах радо ћу прогутат).
Штедио сам ниже већма него краља, —
Ти сад можеш рећи да ми то не ваља.

Не велим да гинем од велике снаге, —
Где је данас снаге без труна очаја?
Западô сам katшто у сентименталност,
Па и томе греху ево сада краја.

Омладино драга, и теби сам katшто
У брк нешто рекô, никада ти ласкô:
Под барјаком својим на трњу сам стајô, —
А и где би старац за младима каско!

Ал' ја ипак велим: сва су поља твоја,
То јест, ти се спремаш да на њима зидаш,
И сатира ј' твоја, па и ране моје
Ја остављам теби, да их ти извидаш.

Шта нам слога вреди, ја сам добро знао
И њојзи сам много, много жртвовао;
Ал' ти кол'ко жртав' смеш принети слози,
То промисли сама, — Боже ти помози!

Омладино драга, буди добре воље;
Ти нам буди јака, ти нам буди лепа.
А да будеш лепа, мораш бити ведра,
А да будеш јака, чувај се процепа.

Па сад дижем чашу, е гле самртника! —
Нека живи твоја и збиља и шала,
Збиља као збиља, шала као шала,
А срећица бољих времена им дала!

Нек ти здраво семе не пада на стене,
Нек ти сваки осмех тисућ мисли крене;
Кад говориш српски, нек те свак разуме,
Нек те свак разуме — боље него мене.

Сад испијам чашу, да вино не лапи,
Да »злотвора« у њој не буде ни капи.
Ти сад чини своје, а ја ћу се смирит —
Ал' зато ћу ипак кроз тарабу вирит.

У грозници

Размаштô ми чудан санак
Огањ, студ.
Из пепела свога
Костури се дижу —
Страшни суд.

Нема више храма
У граду, у селу,
Ни зелена грања,
Ни птичјег певања —
Све је у пепелу.

Звезда звезду гаси
Дахом бола сиња,
Ал' у неком куту,
У самртном ропцу
Сунце јоште тиња,

Тиња да прижути
Тог призора блед.
На пепелу своме
Костур до костура —
Непреглед.

Видим дуге руке
Како мичу прсте,
Неки само к срцу,
Неки само к челу,
А неки се крсте.

Севне брза муња,
Нечиј' приход справља;
За њом нема грома,
Чека се, чека се —
Ал' Бог се не јавља.

Облаци се тање;
Тишина је нема:
Сва се грла стегла.
Чека се, чека се —
Али Бога нема.

Још нису пресмагли
Задаси из гроба,
Којим смрде страсти,
Којим смрди мржња,
Којим смрди злоба.

Бога нема, нема;
Ја се у ноћ скривам,
Срце ми још бије.
Је ли... или није...
То ја ваљда снивам.

Наједаред гласну
Одозгора тамо:
»Видите ли, бедни,
Ви немате ништа
До пепела само!«

Сад још јачи гласи
Са висина плави':
»Поспите се, јадни,
Сви кол'ко вас има
Пепелом по глави.«

И ми се посусмо
Пепелом по глави...
И сунце оживе,
Санак се распуди,
И Бог се појави.

Љубав и мржња

Ти некога љубиш силно, —
Лепо, лепо!
Куд те љубав води, за њом
Идеш слепо.

А ти, други, мрзиш неког,
Мрзиш јако,
Јуриш куд те мржња гура,
Ма у пакô.

Ал' то нису једне муке,
Невидовни једни ваји;
Љубав очи само застре,
Али мржња ископа и'.

Чудновато

»Песницом удри, брате«,
Ударај макар куда,
Рекла ми једна луда.

«Јер где год видиш кога,
Сви су ти на зло брзи,
Свако те братски мрзи.»

А ја сам луду гледô:
Чело му било бледо,
Врх њега иње седо.

Кад велиш да је тако,
И кад ми кажеш: брате,
Јурнућу прво на те.

Ударих силно, снажно...
Рука ми сва у крви;
Огледало се смрви.

Ха, неста луде! — али
Ко ми се смеје, ко?
— Гле! ја се смејем то! (1891)

Нојски обичај

Кад загрози беда
Ма са којег краја,
Нојеви се и сад држе
Старог обичаја:

Да их не би нашô
Цилит, камен, тресак,
Они своје луде главе
Загњуре у песак.

Обичај им таки,
  Јест, тако је, брате;
Ал' те старе обичаје
  Они скупо плате...

Ових старих птица
  Жао ми је, жао, —
Кад би хтеле послушати
  Савет би им дао.

Рекô бих им: «Држ'те се
  Обичаја стара,
Али само утолико
  Да не буде квара:

Забадајте главе,
  Али не дубоко!
Увек, увек нек вам вири
  Барем једно око!

Тим оком гледајте
  Преда се и за се:
И то око, то опрезно,
  То ће да вас спасе!«

Ал' нојеви неће
  Тај савет да чују,
Па тако их још и данас
  Ловци десеткују.

———

Но има и људи,
Исто тако луди',
  Таких истих главогњура,
  Таких радожмура.

Збори се и њима,
Али се не прима,
  Те ни на њих не оклева
  Судбина нојева.

Болесник коме лека нема

Више пута зналац душе
И посматрач доброхотан
Нађе тешка болесника
Презреника,
Несрећника, —
Ту застане понајдуже,
Пипа било, гледа очи
И топлоту,
Рад му здрављу
И животу.
После свега питаће га,
Пита ето:
»Имаш ли ти, брате, штогод
Што ти свето?«
А болесник ако каже
Да то има,

Лечнику ће радо синут
У прсима.
— Ал' ком ништа није свето,
Нит' му свето ишта било,
Том је звоно одзвонило.
А лечнику сузе навру,
Даље хита,
Јер тај није ни разумô
Шта се пита.

Ситни ли су

Ситни ли су ови људи,
  У маглу се неку сплели, —
Да им греси нису крупни,
  Не би с', веруј, ни видели.

Куда гмижу, знају л' каквој
  Децу воде будућности! —
Та и да сам туђ туђинац
  Заплакô бих од жалости.

Удри муњо, — бар толико
  Да заслепиш очи моје,
Па да мислим све је друкче,
  Све је боље него што је.

Боже

Што ниси, Боже, саздô свачêг сина
Саздô свачу̑ ћерку
Од самих врлина!
Да им је љубав светија од свега,
Да жртве носе све до часа свога,
Часа последњега.
Да се брзо тргне, ко с пута залута,
Да му ј' увек душа рајска обасјана,
К теби уздигнута;
Да хита свуда јаде да ублажи,
Где нада клоне болом притиснута,
Ту да је оснажи;
Да воли видет само срећна брата,
Да љуби оног ког је
Подигô из блата;
Да уме мушки карат и опростит,
Да уме јуначки на леђима својим
Крст свој тешки носит.
Што ниси, Боже, саздô таке људе,
И ту и онде, — на целоме свету,
Свуде, свуде, свуде!
Ох, ал' бисмо били с врлинама јаки, —
Ал' кад тога нема,
Што бар није сваки Србин таки!
Ил' ти бар, моје мило село мало,
Да си се оте
Среће достојало! —

Куд летиш, жељо, на ти крили' лаки
Најмања је жеља:
За бар да сам таки!...

Страсна седмица

Ућуташе звона као заливена,
Недеља је страсна, то је песма њена.

Ћутање се болно кроз све душе грли:
Где су гласи звона, зар су изумрли.

Ћутање је ово, али није немо,
Ми се досећамо, ми га разумемо.

Откад нам се црква на Христу оснива,
То пред Васкрс увек, увек тако бива,

Осетимо и ми трновац на глави,
И кроз наша ребра јурне млаз крвави,

Ал' нам муке шапћу: не губи стрпљење, —
За некол'ко дана биће Васкрсење,

Славиће га љубав, славиће га слога,
Свако ко се каје са небратства свога.

А анђелски гласи са висине брује:
»Јест, тако се само Богу умилује«.

Јест

Јест, ко Бога славит жели
Не вређа га земским даром,
Чисто срце Богу годи,
Ма не било пред олтаром.
Јадни држе, да Бог нема
Свега доста изобиља,
Већ да од нас ишчекује
Комад воска и фитиља.
Који злато, сребро ствара, —
Зар он пази на наш телеј!
Који има сунце, звезде, —
Зар он гледа полијелеј!
Сиротиња хлеба нема,
Глад је живу у гроб тера,
А ти мртвим куваш жита,
Правиш крсте од шећера.
Бог не иште да му клечиш;
Рани, ради, па да живиш!
Недогледно небо плаво —
Та изиђи да се дивиш!
А ти, јадан, скерлет кројиш,
Нижеш шљоке — руб од срме
Па то зовеш »небом« својим,
Да т' калуђер не поцрне.
Сјајна црква — ал' одавно
Ниси чуо слова жива.
(»Да шта ради прота, попа«? —

Учитеље протерива)
Тамнице ти пуне робља, —
Куд погледаш јада триста,
Ал' торања имаш и два,
На њима се злато блиста.
Торањ ти је до облака,
Ал' пред Богом опет шта је,
Пред киме су трунке мале
Чимбораси, Хималаје.
У звону ти бруји слава,
Рипида те очарава;
У свили ти пастир спава,
А школа ти — прокисава.

»Дати Богу што је Божје!!«
Ко све има, тај не прима;
Де удели несрећнима, —
Дај помози богаљима!
Просвета је благословна,
А глупост је анатема.
Ко све има тај не прима;
Подај оном ко ништ' нема.
Ово дете нема ништа;
Нема Бога, јер га не зна
Очи су му јоште слепе,
А пред њиме лежи бездна.
Отвори му очи слепе,
Растави га с мраком клетим

Приведи га Богу ближе,
Задахни га духом светим.
Ево деце хиљадама,
А слепа су и нејака,
Нејака су — ишту моћи,
А слепа су — ишту зрака.
Створи од њих дику свету,
Нека буду црква жива,
Коју вихор не открива.
Коју време не подрива.
Створи од њих бедем роду,
Јер се српско небо мути.
Лете тице злокобнице,
А спрема се оркан љути.
У немару народ тоне, !
Протри очи, дај им мара!
Наопако звона звоне, —
Спасавај се од пожара!
У окови народ стење,
Браћа цвиле, — дај им брата!
Док не почну твоји птићи,
У туђа се бројат јата.
Јера време неће чекат
Док се нама гњилим дрема,
Изненада закукаће
Кукавица: »Српства нема!«

Прича

Чуо͡ сам једну причу, пак ћу вам је дати
(А ко хоће, нек је још и даље прати).

На пшеничном зрну, милом Богу хвала,
Спољa мајке Божје има слика мала.

— Верује се у њу, макар да је мала —
У том ситном зрну црква се саздала.

У тескобној шупљи зрна пшеничнога
Црква, права црква Бога великога.

А у томе храму, ко хоће нек слуша,
Видô један старац милионе душа.

Њему, не знам како, дало се па згледô:
Што је чуо, згледô, то је приповедô.

Чуо је појање и литургисање,
Чуо покајање, видô поуздање.

Долазио ветрић да и отуд пирне
И ширио мирис дивотне измирне.

Ја не причам више него што сам чуо,
Ал' и мене ј' мирис овај обасуо.

И моја је сумња веровати смела,
Јер ту беху душе, ал' душе без тела.

У маленој шупљи зрна пшеничнога
Пуна црква душа, а међ' њима слога...

Прича, само прича, проста, неумешна, —
Ал' опростите ми, што ми није смешна!

Много ти је теже гледат како с' пење
До врх' златна крста огромно камење,

А у цркви самој кандила се гуше,
Јер ту врве тела, ал' тела без душе.

Звони на јутрење, звони на вечерње, —
А међ' браћом мржња, злоба и гоњење...

Ту те нешто погне, слутња те осваја;
Ту ти вера тоне у амбис очаја.

Духовска песма 1880

Волим цркву, јер у њојзи
Падне с душе тама, —
Болна душа загреје се
Топлим молитвама.

Волим шуму, ту зелену,
Свежу богомољу, —
И ту душа нађе лека
За најтежу бољу.

А то двоје кад се споји,
— Оба ова храма, —
Кад у цркву шума уђе
С витим гранчицама,

Задркћеш се, — кô да греси
На колена суну
И шум чујеш кô *носиму*
Диханију бурну.

Место ветром, тамјаном се
Заљуљкује грана, —
Ал' то бива једном само
У години дана.

Сви бејасмо загрљени
У тихом мољењу, —
Зато ми је душа клекла
Данас на јутрењу.

Свети душе, хоћеш сићи,
Жељни смо ти дара! —
А ми чусмо, — ох, чусте ли,
Шта се одговара?

»Дух би сишô, дух би хтео,
Дух се сићи спрема, —
Ал' он слази само тамо,
Где срамоте нема!

Дух силази на народе,
Ал' он таке бира,
Где срамоте или нема,
— Или где се спира.«

Срби браћо, Срби браћо,
Чусте л' ове знаке!
— Срамоте је у нас доста, —
Нису све једнаке:

Понека је на нас пала
Са злотвора кога.
Понекој смо сами криви,
Са немара свога.

Срамоте су црне пеге
На лицу нам бледом, —
Оперимо данас једну,
П' онда ћемо редом.

Једна љага, срамна љага,
Црну сенку баца:
Погледајмо на Матицу,
Завет од отаца.

Она ј' прва, најстарија
Од својих сестара —
Свака ј' друга богатија,
Нашу јад обара.

Око других скупило се
Велико и мало,
А сироче ово српско
Студом задрхтало.

Славска браћа поносе се
С матицама својим,
А, Србине, твоја кука
Пред вратима твојим.

Патили смо много штошта
Откако смо живи, —
Ал' срамоти овој грдној
— Њој смо сами криви.

Ударимо л' један спомен
Овогодних Д'ова,
Та је љага сутра спала
Са српских синова.

Срамоте су црне пеге
На лицу нам бледом, —
Оперимо данас једну,
П' онда ћемо редом.

Дух силази на народе,
Ал' он таке бира,
Где срамоте или нема,
Или где се спира.

Сејмо, браћо

Сејмо, браћо, семе ума,
Вид'те како споро ниче
И твој расад сад тек цвета,
Доситије, мучениче,

Споро ниче, ал' ваљано,
Споро, али поуздано,
Споро, али чудно, силно,
Споро, али изобиљно.

Доситије није умро,
Не умире та висина,
Доситије с' подмладио,
Пак се зове омладина.

Па та снага сад тек уста,
Та се снага сад тек јавља,
Пред њом трулеж бежи, пада
У дубину заборавља.

Лептир над гробом

Не знам чија ј' ова рака, —
Каквог старца ил' детета,
Ал' над крстом, знаком вере,
Један красан лептир лета.

Шта ће лептир над тим гробом?
— Много вреди ова слика —
Послала га Света вера
Да утеши покојника.

Лептир вели: »Ко си, да си,
Што над тобом трава ниче,
Није гроб то, чаура је.
Да постанеш друго биће.

Та и ја сам дуго лежô
Учаурен, непомичан,
Па сам ево ускрснуо,
Крилатић сам, ево, дичан.«

Крила и окриље времена

Време има крила и окриља.
Крил'ма коси, у неврате носи
Радост нашу недорадовану,
Младост нашу незамладовану.
Косећ крил'ма око срца цвеће,
Подубоко у срце засече.

Машај крила,
Надмашај окриља
Надмахују меким тихомиром;
Гладе море и на челу боре,

Сузе суше, да нас не угуше;
Жаре младе ћарлијањем хладе,
Допирују песму успаванку, —
Спремају нас вечитоме санку.

Имам једну воћку

Имам једну воћку, — граната, голема,
На њојзи јабука и има и нема.
Оно што га има, црвљиво ј' и гњило;
Оно што га нема, — прекрасно би било.

Воћко моја, воћко, граната, голема,
Ја ти у хлад легнем, ал' ми се не дрема;
Обузму ме мисли, да их једва смажем.
Мислим, — а што мислим никоме не кажем.

Кретô сам се штакрат секиром у руци:
»У корен је удри, сруши је, утуци!«
Ја подигнем руку, рука клоне сама, —
Збори нешто, збори у њеним жилама.

»Разумем ти срџбе, срџбе незлопаке;
Ал' ја нисам крива, године су таке.
У корену мојем здрави осок бије, —
И ако се крије, нестало га није.
Очај не помаже...«, топлим гласом дода:
»Измениће с' време, биће бољих года, —
На гранама мојим биће друкча рода«.

V

Ода

при погледу немачких фирмâ на српским дућанима усред Новог Сада

Ох, дај ми, музо, грло тако јасно —
  Ох, дај ми, музо, музикалан дар,
С обичним гласом не може се ласно
  Опеват овај родољубив жар.

У Новом Саду — српскоме Паризу —
  Багрјаношарна зора јавља блеск;
Са фирмамента на фирме се спушта,
  Ох, ту је фино, анјциг и гротеск.

Примерним духом, без користољубља,
  Из чистог триба просвешћењу свом,
Украшена је скоро свака болта
  С Улфила штапци скоро сваки дом.

Кирил и Метод, тисућлетни свеци,
  Доситеј, Рајић радују се сви, —
Душе им поју песму покајања:
  О в а к о т р е б а, ф а л и л и с м о м и!

И Клио сишла да бележи верно,
  Западном духу пружајући лек,
Како је Србин мудар, жертвоносан,
  Нихт ибертрибен, просвештен и мек.

Прилаже народ, позориште диже,
  Талија с' спрема у свој нови храм,
Ох, како ће јој мило бити место,
  Мислећи да је Беч, ил Амстердам.

Жур'те се, дакле, кô што сте почели,
  Ох, дични Срби, скин'те српски знак,
Добро би било, кад би у фришкоћи,
  И име могô променити свак.

Просвета иде железом и паром,
  И грдан носи за варваре бич,
Па тешко нама, ох, срамоте црне,
  Кад спази древно српско и ћ и в и ћ.

Једно је само, што се бринем љуто,
  Што неће да вас појми пуки свет —
Муштерије су јогунасте птице,
  Од ваших болта окренуће лет,

Туђин вам неће ни онако доћи,
  А Србин — шта ћеш? — не мами га
шрифт,
Закован Србин у простоти својој,
  Чујте га само ви гемајн ер шприхт.

»Ја сам му« вели »муштерија главна,
  А он мој језик презирати сме,
Бар часно име да ми српски каже,
  Па ту пазарит, — нећу, богме, не!«

Ал' ово нек вас не тушира ништа,
Шта знају они, шта је нобл велт.
Друкчији људи признаће вам жртве,
Награда ваша, си ист шон бештелт

Господару трбуху

Ој трбуше, владаоче света;
Твоја влада траје много лета,
Од Адама до данашњег дана
Нема већег ни строжијег пана
Да је Ева без трбуха била,
На јабуку не би с' намамила,
Не би Адам јабуке ни дирн'о, —
У рају би проводио мирно,
А да трбух не заиска хране,
Седео би Адам натенане,
Седели би и Адам и Ева
Гледајући које већма зева.
Да нам трбух не паде у крило,
Не би тол'ко чанколиза било,
Улизица, пузаваца худи,
Не би било ни псетастих људи.
Не би лажи међ' браћама било,
Не би с' ником ни у здравље пило,
А за леђи сплетке, замке плеле,
Што ће с леђа да га тек устреле.
Без тебека, ој трбуше роде,
Не би биле ни толике оде.

Не би Србин латински стихирô,
Хорац'јеве изражаје бирô.
Безбожници никог се не боје,
Само тебе и каштиге твоје,
Јер кад тебе подмирит не могу
Тад погоде молити се Богу.
Ти си, трбо, велик господару,
Тебе служе више него цару,
Теби с' тешко ко противит може,
Јер се тиче сваког своје коже,
Кад се когод теби успротиви,
Ти закренеш са шрафови криви.
Крчиш, бучиш, љуто заурлаваш
И свакога опет покораваш.
Ој трбуси, наша мила дико,
Кажите ми ко нас од вас чува,
Јер ми с' чини српство ј' данас
Од самих трбува

Ода ђаволу

(Нека буде и у паклу вашар).

И теби, кажу, — порицат нећу —
Добро је каткад ужећи свећу,
Па кад ти свеће баш тако годе,
Ево ти моје у форми оде,
Јер знам да за те, ђаволе стари,
Нису тропари.

Што волиш свеће, ето ми знака
Да ниси одвећ пријатељ мрака,
Напротив, они који се хвале,
Да вазда свеће, кандила пале,
Њима је често светлост од шкоде,
— Очи им боде.

Знам да о теби сувише лажу,
Знам да ти ниси црн кô што кажу,
Да има људи и црњих и гори' —
(Пред њима свећа моја не гори)
И сâм сам негда тај занат знао
— Ђаволисао.

На тебе вичу, бежиш од крста!
Ал' има крста од разних врста,
Јер ако, можда, с ђаволском вентом
Ти бежиш само од крста с лентом,
То се већ може опростит кашто,
— Ја знам и зашто.

Ђаволе, враже, у паклу тамо,
Тако је топло и загрејано,
А ти се ипак потрудиш к нама
И усред зиме (о фашанкама), —
Знак да те нешто од твоје куће
Све к нама вуче.

Ма да си мудар, лукав и лаком,
Не намећеш се свуда и сваком;
Не идеш под кров оних локала,
Где год те човек на зид не мала.
Мрзиш на тамјан, (то ти је оман),
— Знак да си скроман.

И то је твоја дика и слава,
Што веле за те: ђаво не спава!
Ту бадрост није хвалити требе,
И камо среће да се на тебе
Угледе многи, бар у тој ствари,
Ноћни стражари.

За тебе никад не видех туде,
Ал' твоја дела о теби гуде,
Напротив, виђам на свету гњилом
Људе који се истичу силом,
А њиних дела, њиних створова
— Ни од корова.

Ко тебе знаде са боље стране,
Тај неће наћи све саме мане.
И кад би човек на добро прегô,
Ђаво би увек од њега бегô.
Што ђаво јача, што ђаво живи —
Сами смо криви.

Тол'ко ти рекох данашњом згодом,
— Јеси ли контен са мојом одом?
Нисам ти рекô можда ни полак —
Ова је свећа тек само провлак,
Којим показах пред родом својим'
Да те с' не бôјим.

Знам ја да други боље те служе;
С тобом се љубе, с тобом се друже;
То ваше сродство није ми ново,
Али од мене доста ј' и ово,
Јер ја кô велим: даћу му свећу,
— Ал' душу нећу!

Ода маковом краљу

Од једног старог карташа.

Ваше Величанство, сервус, здраво, здраво!
— О, та зар Вас јоште није однô ђаво?
Четрдесет лета има већем томе,
Како сам Вас познô у детињству моме;
Па кад добро метнем моје наочари,
Па кад Вас погледим — исти онај стари!
Иста она круна, иста она брада,
Исто тако маквен као и некада.
Исте оне очи мачкасте, несите; —
Не буди Вам подрок — добро се држите!

Па око вас јоште оне исте даме!
Никад лепо друштво, све бекрије саме!
Богме, светла круно, Ви сте нека лола,
Никад с' не мичете са карташког стола.
Овамо је закон и забрана крута:
»Картати се не сме!« — а гле хауптадута!
Место да нам пример лојалности дате,
А ви ни у врштец, и не шумињате.

Чуварни се људи комунизма плаше,
А ви уживате кад је »наше — ваше«,
Шта сте само мојих испразнили кеса,
Па где је тај новац, где га је до беса?
Ил' га когод једе, ил' га когод пије!
За вас залуд питам, вас ни бриге није!
Трипут узастопце сад сам на вас мет'о,
И изгубио сам шест форинти нето.
Сад пароли пачи, па ни гроша крива,
— Зар се тако моја верност награђива!
Хеј, у џепу, тужан, празнина све дубља,
Поред целог Вашег (А ц и) р о д о љ у б љ а.

Ваше Величанство, обрали сте канда;
А и ваша земља: Маковија гранда!
Нема од вас хлеба, хехстенс какав бердо,
— На вама је шустер и фелајзн шћердô.

За Вас морам клети, јест тако ми Бога,
Па и оног Вашег друга т и к в е н о г а,
— Та није у реду да га човек вређа —
Ал' он ми је једном скин'о капут с леђа.

Но признати морам, по праведној вољи,
Да ни они други нису много бољи.
Један пут сам имô сва четир' у руци,
(Васи тиквенога са зеленим ждером,
И оног црвеног што га зову »кером«) —
Публика ми рече, твоја ј' шнура, вуци!
Ја већ хтедох вући, али чика Неца
Поби четир' краља са четири кеца.

Па сад ко би био такав луди Васа,
Да још од вас чека богзна каква спаса!
Кад сте појединце, доста нам је јада,
А кад сте у скупу, онда се тек страда.

Ваше Величанство маковога соја,
Како вам се свиди ова песма моја?
Та би ли ми дали милости, пардона,
Кад би могли устат са папирног трона?
Да сте нешто живи, да л' би били бесни?
Да л' би мени били сви сокаци тесни?
— Песма није фина од главе до пете,
Као што је пишу друге хофпоете,
Нема у њој ропских ни ласкавих реди —
Али ваљда штогод и истина вреди.

Ваше Величанство, Ви сте на папиру, —
А ја, хвала Богу, а ја сам на миру.
Ваше Величанство, Ви с' канда смејете —
Но, — то ми је мило, што ме не псујете,

А таком се краљу може одат хвала,
Кој' разуме шта је сатира и шала;
Који сам у шали и истину тражи —
Над шалом с' узвиси — истину уважи.

Ода киселој чорби

Остаче дивни класичног века,
Једини лече ван апотека,
Кисела чорбо, знамо те давно,
Ал' нико досад не смеде јавно
Спеват ти спев.

Врлине твоје песници знаше,
Ал' плашише се, и сад се плаше,
Да им је лира слаба и мала —
Јер није сигра, јер није шала
Задатак тај.

Ал' моја муза диже се смело
На дичан позив, на мушко дело,
Да ти у славу венце савија,
Најслађа дико српских чинија —
Нек чује свет!

Ал' како т' славит песмицом лаком,
Кад се ти дижеш над славом сваком,
Та ти си свакој слави почетак,
Без тебе ј' слава Велики петак,
Жалостан дан.

Без тебе славе управ и нема,
И ако ј' има, није голема,
Ако ј' голема, ипак је мрска,
Јер није права, јер није српска,
Празна је сва.

Слава печењу, слава и тесту,
Ал' ти си увек на првом месту,
И у сватов'ма уживаш срећу,
Јербо те и ту пред кума мећу,
Пред кума, да!

Где год је каква усмена борба,
Ту не сме фалит кисела чорба;
Кад она своје коло поведе,
Први играчи за столом седе,
Дивећ' се њој.

Јест, она ј' чорба, ал' није празна,
У њојзи плове комађа разна,
Па кад се комад по комад свлада,
Може се сркат — кô лимунада —
Таман за бал!

Она нас учи паметно пити,
За то ј' куварка ловором кити;
Она ј' зачетак правог весеља,
И зато нема непријатеља —
Воле је сви.

Ил' био попа, ил' био уча,
С највећом пажњом свако је руча,
Господа српска и прости људи,
Свако за њоме гине и уди —
Увек и сад.

Она сме доћи пред самог цара,
Не стиди с' она ни патријар'а, —
А кад је вешта редуша спрема,
Ни игуман јој замерке нема, —
Чорба је то!

Свак у њој своју паприку гњечи,
Гладнога сити, болнога лечи, —
И Бог је знао откуд већ траје,
Увек је види и појутарје —
И трећи дан.

Кисела чорбо, велико ишта,
Најлепши цвете српског огњишта,
Твоја начела и Христос брани:
Жеднога напој, гладног нахрани,
Па се не бој!

А ти си тако чинила вазда,
Зато те хвали убог и газда;
Ако ти ниси, то нико није,
Зато ти с' име високо вије
И поштен глас.

Кисела чорбо, време нек лети,
Бесмртна ти си, нећеш умрети;
Добра ти дела српство сведочи,
И ако умреш у рај ћеш доћи,
Доћ ћеш у рај!

Ода новосадској променади

Одидер, музо, »Брукшанцу« на домак,
Ако си момак!
Ево ти пружам десне руке лакат —
(Немој да дуго стојим као сакат),
Закачи се за њу, мила моја дамо,
Па да похитамо,
Кô девер и млада
Кроз променаду Новога Сада.
Пратње се ове само зато примам,
Јер, кâ што видиш, кијавицу имам.

Шта, не смеш, музо! Онда не смем ни ја:
У шанцу има гуштера и змија,
А нашу песму хоће да заглуша
Певачко друштво жаба крекетуша.
Ал' срећа што је агенција туде;
Ово је место за паметне људе,
За паметне људе, за паметне жене,
Ergo и за тебе, ergo и за мене.
Одавде песма нека се излива
— Поред чаше пива.

Ох променадо, млада и зелена,
Росом и прахом лепо умивена,
Каквим си грехом увредила људе,
Да те на ропство, на ш а н а ц осуде?
Та твоји су пути, кô што треба криви;
У твом густом мраку просвета не живи;
Из листова твога зеленог огранка
Нико није читô политичног чланка;
Нит' су икад чули љубитељи мира
Да у теби банда српске песме свира;
Ти се дајеш газит а не кажеш: јао!
Па зашто те гоне? Бог би свети знао.
Ал' признат се мора, тајати се не да:
Ко те једном види — тај те приповеда!
Прашина је твоја тако дивно густа:
Ко кроз тебе прође, пуна су му уста.
Најпаметније је (по назори' моји')
То што поред тебе таки »швимшул« стоји; —
И заиста, није та навика глупа,
Ко кроз тебе прође, да се таки купа.

Али, променадо, макар да си кужна,
Ти си ипак зато Новом Саду нужна.
Нарочито Србин тебе воли младу,
Јербо се у теби привикава смраду;
Удишући твоје труло-гњиле смесе,
Привикне се лепо па лакше поднесе
Оне веће смраде, што одозго греду —
И који су данас на дневноме реду.

Ода мојој чутури

Крите се, боце; бежите, флаше,
У буџак с вама, ви ситне чаше!
Кепеци трошни стаклена соја —
Ви, што сте жртва првога боја;
Ова је песма једино твоја,
Чутуро моја!

Чутура моја вреди дуката,
Глава јој мала — нема ни врата,
А човек ноге једва јој види —
Ал' трбух, трбух — тај се не стиди;
Дичи се вишим духовним сродством
И благородством.

Чутура моја женског је спола,
Па зато неће да иде гола,
Као што чине те блудне снаше,
Холбе и боце, чаше и флаше;
Од фине коже бундицу има —
Није јој зима.

Није јој зима ни снег кад веје,
Већ она јоште и мене греје,
Догод ми слатка на уста стоји,
Не ћути, нег ми »клаклокло« поји, —
Па таком другу — ох, грешан ти сам —
Још певô нисам.

Ох, певаћу те, източе жизни,
Мој друже верни, друже корисни,
Мој сапутниче на сваком путу,
Мелеме силни за рану љуту!
Та љубав наша не сме бит тајна,
Чутуро бајна!

Нове се мере свуда увеле,
Неверни људи новине желе;
Нека се мери ко како мари,
Ми ћемо и сад остати стари,
Наша ће љубав, чутуро верна,
Остат неизмерна.

Чутуро моја, сунашце сјајно!
Вел'ке ми жуди вел'ка колајно,
Никад у теби не било труна,
Остај ми увек здрава и пуна!
Срећна ти била душица течна,
Слава јој вечна!

Ода

ономе, који би ове године (1877) знао написати шаљиву оду.

Та ево ти пера којеваздан гризем,
(Ко ме види, мисли, хоћу да га изем)
А ја, ситна створка, одација један,
Нит' сам перја гладан, ни мастила жедан,

Већ сам сео вршит обичај од беде,
И то срцем које куделу не преде;
(И кад би је прело, шта би знао за кога) —
Та ево ти пера и мастила мога,
Та ево ти стола што је тако миран,
Мислећ' да је јоште и сад политиран, —
Столицу ти пружам, ево ти папира,
И ножића оног којим се радира.

Теби, теби кажем — брате непознати,
Ако те је досад већ родила мати, —
Теби, који б' знао наставити моду,
Па написô данас обичајну оду;
Оду шалоставну, ма те стало мука,
Ал' којој би рекô: бе аферим, Бука;
Оду бар кô лане, све у шали мекој,
Која се разлила у »Чутури« некој,
Коју ј' таки Панта оберучке шчепô,
Коју ј' глас народа дочекао лепо,
Или бар кô ону из преклањске торбе,
Што се духом дигла до »Киселе чорбе«, —
До »киселе чорбе«, која прса згрева,
Коју браца Сан... и данас подгрева.

Та ево ти пера од најлуђе гуске,
Ево Пегаз чека, боцни га мамуске.
А да боље кипи, попи једну соду,
Само данас створи какву луду оду.
Та обичај иште, ваља му с' одужит,
Ако немаш теме, и њом ћу те служит,

Јер наслов је прво, што песнику треба.
Ево ти наслова: »Мартин из Загреба.«
Или певај просто »Пацованом зецу«;
А шта велиш: »Ода гуски очупаној«! —
»Патки оседланој!! — Штуци упецаној«!!!
— Хај, та има доста наслова и теме,
Само да је доба, само да је време!...

Па камо га, море, кам' тај вешти браца,
Који би ме данас извукô из паца?
Помозите људи, вид'те како грцам,
Како се праћакам, како се копрцам.
Што је рекô Ричерд, сад ми се тек поња:
Краљевину даћу за једнога коња!
У такој сам нужди, ево, и ја овде —
Цариград би дао за комадић оде.
Ал' одзива немам, сви од мене беже,
Сваки ми се чуди, ил' рамена слеже:
Ником сад не прија бити одација.
Кад не може нико, баш не могу ни ја,
Што ћу да у гајде пробушене свирам?! —
Предајем се лепо и капитулирам.

Ода црвеном носу

Нећу ц р н о мастило,
Није доста стварно,
Бацам перо г в о з д е н о,
Дајте ми б а к а р н о!

Црвеним ћу писати
По црвен-папиру,
Паприком ћу окитит
Свечану ми лиру;
И грло ћу наоштрит
Нека буде стројно,
Кô што је достојно.

Јер знате ли чиме ћу
Жице сад затрудит?
Сећате л' се коме ћу
У славу загудит?
Погодите коме ћу
Духом пуним жара,
Пијететним ускликом
Сад поднети дара.
Љубопитни питају:
Коме? — Коме? — Коме?
Носу црвеноме!

Ох, што нисам Анакре'н,
Гете или Тасо,
Да класички опевам
Овај Чимборасо!
Зашто нисам Шилер сад
(Кô што сам у Срему)
Да шилерски опевам
Ту шилерску тему?
— Ту ј' одиста потребан
Шилер — велик Немац —
Или бар шиљерац.

Ох румени предмете
Данашње ми оде,
Слико која никада
Не падаш из моде,
Карактере челични
(Бакарнога јека),
Који боје не мењаш
Никад ни довека, —
И други су носеви
На приличном вису,
Ал' ти равни нису!

Ко те види макар где,
Застаће зацело; —
Чије око још није
О тебе запело?!
А ти, стидљив, и не знаш
Шта тај углед вреди,
Лепотица најлепша
У те се загледи.
И одојче малено
Теби руке пружа,
Мисли да је ружа.

Ти си барјак црвени
На главној етапи,
Са лозинком одлучном:
»До последње капи«!
Ти си јунак кој' увек
О славама снева,

Ти си орден који се
На лице придева;
И орден си ал' и цвет, —
На највишој страни,
Божур расцветани.

Ти поносе... али не,
Цели носе сјајни,
Ти желуца здравога
Саветниче тајни!
Та сви други носови
Врло мало вреде,
Зато они пред тобом
Од пакости бледе.
С тебе и твој носилац
Целом друштву светли —
Подобно ракетли.

Пакости су изложни
Сви врли, ваљани, —
Знам ја да ти завиде
Многи патлиџани.
Ти се тиме поноси,
Ти се тиме хвали —
(И црвене паприке
Твоји су ривали)
За ти за то наздрављам
Широм бела света:
Многа, многа, многаја
На многаја љета!

Ода празној кеси

Знам ја шта хоћу! Ја се не буним
Ласно је певат кесама пуним.
Ту многа муза не буде лења,
Ту лако нађе одушевљења
Пуна је кеса магнет најјачи,
Сваког привлачи.

Ал' де у празну кесу завири!
Ту нађи тему одној си лири!
Познај се с празном, загреј се њоме,
(У којој бухе вратове ломе) —
Шта? — Нико неће на посну даћу?
Па добро, ја ћу!

Ох празна кесо, ох чудна темо,
Кад те погледам, таки бих дремô.
Није ни чудо, — не тражећ' плате
Ти зеваш на ме, ја зевам на те,
Ал' што се не мож' изразит спевом
Може се зевом.

Ох празна кесо, каз'ћу пред свима,
Ти правиш људе филозофима;
Ти дивно дајеш лекције сваком,
Лећи па заспат с празним стомаком,
Бесплатно снavailableниват пиво са пеном
И виршле с реном.

Кажу — ал' то је пакосна обест, —
Да ј' празна кеса готова болест,
Јер кад си видео докторе разне,
Да трче, лете на кесе празне?
(А где се доктор радо не јавља —
Мора бит здравља!)

Празна је кеса куд камо јача
Од ових тешких вертхајмовача;
Макар да нема кључа ни брава,
Њен госа увек безбрижно спава.
Од ње се, брате, и лопов плаши
И порцијаши.

У пуну кесу, кучка јој мати,
Не може више ни паре стати,
А кеса празна, добри мој Боже,
Она се само напунит може;
И то је утех свих голих птића,
Празнокесића.

Кесице празна, то ти је ода,
Ко хоће нека још штогод дода,
Не тол'ко оди колико теби
(Знам да се на то срдила не би).
Ако се штогод неспретно каз'ло,
Не прими на зло!

Ода батини

Одавно су људи дошли до искуства,
Да и врагу ваља запалити свећу,
Ох батино моћна, и ја имам чуства,
Па зато се теби замерити нећу!

Пред тобом се клања велико и мало,
Поборниче реда, стројитељу мира!
Па што ти се не би парче оде дало,
Кад те и мој Пегаз тако решпектира.

Озбиљно ти певам! Ти не знаш за шале.
Баш озбиљност твоја заслужује оду,
Велесиле друге саме себе хвале,
А ти само ћутиш, чекајући згоду.

Ниси слаткорека, ниси милокрвна,
Али ко те позна, свако те се сети.
Ти си негда била у школама прва,
Зато и сад људе ти учиш памети.

Многи хоће да те у пензију мету,
Али не... ти имаш још задатка свога,
Ти си јоште и сад врло нужна свету,
Јербо свака шуша не боји се Бога.

Зар би Руси могли до Стамбола доћи
И укротит алу — јест од невидиша!
А гле, сад шта чине са твојом помоћи, —
Ти на турске чалме падаш као киша.

Ја ти, ето, певам, — а ти ми не прети,
Прети другом, који твоју милост вређа,
Ја се никад нећу од тебе понети,
Бар нећу ти никад окренути леђа.

Али ако кадгод до̓ невоље дођем,
Нападну л' ме кадгод људи или вуци,
Онда ни ти не дај, да кô нико прођем,
Батинице драга, буди ми при руци!

Ода моме берберину Миши

Ох верни госте сваког другог дана,
Ох мирна руко, али оружана,
Питомо јање, које пасти знаде
Стрњику оштру моје седе браде, —
Пропрати жицом тамбурице своје —
Стихове моје!

Кô што је драга мени моја лира,
Тако и бербер у тамбуру свира,
Тамбуром учи руку на лакоћу,
Па зато свира и дању и ноћу.
Он воли и то, само да не дрема —
Кад »кунтова« нема.

Од бербера с' негда и опере виле, —
Сећам се само оног из «Севиле«;
И хумор њихов многе амизира, —
Сећам се само бечког »Дорфбарбира«;
Зато те и ја волим више свега —
Драги колега!

Ти сваку новост понајпре дознаjеш,
А по што купиш по то и продаjеш.
Зато ти радо понудим кабанос;
Зато ти праштам што ме вучеш за нос;
Јер тако раде од времена стари' —
Сви новинари.

Шишали су мене звати и незвати,
И већа господа, баш и адвокати;
Немој ни питат како ми је пало, —
Доста кад ти кажем: скупо ме је стало.
Ал' отсад не дам да ме други шиша —
Само мој Миша.

Ако је то тако, кô што кажу да је,
Да се по сапуну просвета познаје,
То јест: где се више потроши сапуна,
Да је све то већа и просвета туна,
Ти си онда први — de facto et jure —
Носилац културе.

Ал' сад, као такав, прими још и ово,
Што сам већ одавно да ти кажем сново:
Кад ти је већ ода тол'ку почаст дала,
Нек те не увреди та молбица мала:
Кад ме пођеш бријат, не врштукуј лука —
Од тог ми је мука!

Ода ћудљивом коњу

Док оно оде бејаху чешће,
(Ох, сад их певам још само ја!)
Зар није многи коњ место сламе
Изео оду, — јест, богме, да,
И ова ода сламњег је рода, —
Ево је, на!

Ох Витко, кад би све приповедô,
Хеј, то би био велики труд!
— Шта сам се пута натрашке возô,
Кô да сам пијан, кô да сам луд.
Тадар се љутих, — сад ми је смешна
Барнина ћуд.

Да ми је тол'ко дуката кол'ко
Пута ти рекох. »Дед, Витко, дед!
— С туђега хата и насред блата« —
Хајд', то се прашта, то ј' стари ред!
Ал' са свог хата, па усред блата —
То је већ јед.

Да сам те таки с почетка лемô,
Можда би био споразум лак, —
Ал' ти си мене, пре нег' ја тебе,
Позно̂ и дозно̂ кол'ко сам млак, —
И то је узрок зашто смо често
Ишли кô рак.

Шта смо га пута испод Раковца
Код оног крста, — та знам да га знаш, —
Теби за љубав сишли се с кола,
Сишли се и ја и кочијаш,
Па гурај састраг кола и коња —
Леп екипаш!

Јер ти кад једном наумиш *стати*,
Не питаш где смо? Гледи л' нас ко?
Твојој је ћуди онда свеједно,
Ил' било брдо ил' био дô,
Стојички трпиш макар те шибô
Макар те бо.

Ал' ти си, Витко, своје задатке
Вршио ипак, то рећи смем;
Имô сам с тобом и часе слатке,
Није све био пелен и рен, —
Умô си тркнут до »Златне патке«
За ока трен.

Ја те не грдим, сачувај, Боже,
Није то било оде ни смер;
За леђи да те ја оговарам
Гадно би било, — већ о контрер:
Признајем да си не само коњ већ —
И карактер.

Та ти би могô професор бити,
На вишој школи (за »нижи« свет).
Кол'ко си узда покидô махом
Не сећам с' више, -- најмање пет.
Узде си кидô, ал' си сачувô
Ауkторитет.

Многима ти си решпект уливô,
А ниси био никакав див.
Многи је дрхтô целога пута;
Зашто је страшљив? — Ко му је крив?!
(Сам Абу..... не смеде сести
Пошто је жив.)

Ти беше мнења: да данас бичем
Не васпитава се ни коњ ни во.
Волô си путе чисте и праве,
Ма да си презрен и бос и го.
Јест, путе праве, — а многи човек
Мрзи баш то.

И ја сам тебе за седамдесет
Пустих форинта другоме дао!!
— И ти си, можда, кукавни створе,
У круте руке тиранске пао!!
Касно је... али уверен буди
Да ми је жао!

Ода

(шта мислите коме?)

Пореској књиви

Књижице, књиго, ред је на теби.
Хоћеш ли оду? — О, зашто не би'!
Била у трњу, била у цвећу,
Ти ниси никад казала нећу.

Тебе је лако познат са лица:
Немаш увеза, немаш корица.
Тако си проста кô баба стара
И опет тако пуна цифара.

Никоја књига од тебе тања,
А цео народ о теби сања;
Никоја књига од тебе мања,
И опет тол'ко много издања.

Другим је књигам' постање спорно;
Ти си, без сумње, дело изворно,
Јер ти и душман признати мора
Милион и још више извора.

У многој кући просветна века
Ти си васцела библиотека.
Многи се скоцô од умна поста,
Ал' тебе има, па му је доста.

Школа је наша школа обвезна,
Ал' ипак многи читати не зна,
Из друге књиге баш ни запети,
Ал' ти и таке учиш памети.

Још нешто лепо из тебе сјаји:
Друга се књига губи, затаји,
Ти си нам увек верно имање,
Нит' те ко иште на прочитање.

Ој књиго, књиго, слава ти, слава!
Вечита бриго порезних глава!
Ко твојој моћи пркосит пође,
Врашки с' опече, ђаволски прође.

Неки те хуле са свезе твоје
И веле да си званичне боје,
А то је само потвора ниска —
Ти си баш доказ слободна тиска.

Шта јесте, јесте: проза си сама;
У теби нема стиха, песама,
Ал' ипак зато близина твоја
Загрејат уме људе — до зноја.

На тебе пада замерка стална
Да ниси књига сентиментална.
Ал' нађ' ми друге која нам груди
На шири, дубљи уздисај буди.

Нека их, нек ти налазе мана!
Ти стојиш јача од свих романа,
Јер ко би данас с романа плакô?
С тобом у руци и то је лако.

Па зато и ја у чела зноју
Избацих оду у славу твоју,
Највиша књиго над свим књигама!
Највиша бриго над свим бригама!

Ја знам да ниси на мене спала,
Ни ти ни твоја слава и хвала:
На служби стоје твојојзи слави
Добоши други — добоши прави.

Ода кључу од подрума

Чувару врли земаљског блага,
У коме лежи небесна снага —
За благом сваки маша се радо,
Велико, мало, старо и младо,
Али без тебе, о славна дико,
До њега доћи не може нико,
Па зато сваки тебека тражи,
Да своје јаде мало ублажи,
И грло оснажи.

Та шта је кључић од златног сата,
Кључ дворских, школских и других врата
Кључ какве касе или капије,
Све то спрам тебе баш ништа није,
Најпосле шта су и они кључи,
С којима горе Петар се мучи,
И сви остали кол'ко их има,
Ниједан теби раван међ' њима,
Ти стојиш над свима.

Школа ми пружа сам доктринизам,
С амвона чујем што знадем и сам,
Клоним се суда кô крста ђаво,
Ту нема правде, све је неправо,
А кеса може и празна бити,
У рају с' неће јести и пити,
Ал' у твом рају просветна ј' луча —
За празан подрум не треба кључа
Од гвожђа, ни туча.

Ти храниш љубав, слогу, певање,
Истину, храброст, слободу, знање, —
Знање је сила од сунца јача,
Његове зрâке оштрије мача,
Неправду гази а права брани,
Слабијем стоји право на страни,
Силници могу правду обићи,
Ал' ће их клетва народна стићи,
Па ће их острићи.

Пију јунаци и учењаци,
Професор пије, пију, и ђаци,
Сви мудри пију, само не луде,
И пиће с' увек док вина буде,
И ти ћеш кључу живет до века,
Ти дајеш срцу боланом лека,
Код тебе нема никакве моде,
Сталан си, роде, кô ступ слободе,
Па ево ти оде.

Ода снегу

Ти сваке зиме нађеш се овде,
Баш кад ја седам да пишем оде;
О стакло бијеш прозора мога,
Ил' око мојих купиш се нога;
Скриваш ми других предмета много,
Којим' бих оду написат могô,
Истичеш само свој образ бео —
Знам шта би хтео.

Па драге воље, — во прецје немам,
Шта више на то давно се спремам.
Ја се не бојим студени твоје,
Та глава ј' моја већ твоје боје
(Није баш са свим снеговно стање,
Ал' на то иде њено грушање) —
Па нек нас ода још боље свеже
Мој драги снеже!

Још само тражим титулу часну,
Титулу за те згодну и красну —
Јер кога одом обаспе лира,
Тај ваља да се и титулира.
И већ је нађох, брзо се сети',
Боље нег' иком доликује ти:
Здраво ми, дакле, предмете одни,
Високородни

Од гбре често грми и сева,
Ал' никад нема печених шева,
Но ти си, снеже, застава бела,
Знак да не прети громовска стрела
Ти си нам јака залога мира,
Јер снегом војска тешко машира.
Ти док си крову стража голема —
Пожара нема.

И усред зиме за сиротана
Нађе се штогод и црних дана;
Њему су црни, ма да су врели,
Ал' зима има и ноћи бели',
Ма та белоћа није од људи,
Из њиних душа, из њиних груди,
Нит' нам се пружа од другог чега,
Већ баш од снега.

Ти вешто умеш завејат путе,
Зато се много уздамо у те:
Кад пакост, злоба пође да лута,
Ох, завеј, завеј, врашка им пута!

Смети их смѐтом, не дај куд желе,
Нека се врате у све небеле!
Крене л' се слога, носи је нама
На сôницама.

Шта ћу ти јоште казат без фразе!
И тебе многи ногама газе;
Ти немаш жучи да на то ђипиш,
Ал' ипак зато зубима шкрипиш.
И та је шкрипа музика зимска.
Но ти си, снеже, и снага дивска:
Та куд ћу јачег, страшнијег цина
Нег' што је лавина.

Хладан си, снеже, хладан зацело,
Ал' ти си ипак топло одело
Њивама нашим, млађаном саду,
Тежачкој муци, ратарском наду.
Красно је, дивно кад Бадње вече
Земљу у белом руху затече,
Надима младу, патњама стару,
Кô у стихару.

Што сам ти рекô није натегом:
Песник се, ето, загрејô снегом.
Песнику ј' лако, има и дрва,
Помало дрва и хлебних мрва.
Довољно хлеба, дрва и вина
Могло би бити свима нам, свима,
Само да ј' свако на земљи дело
Као снег бело.

Бар кад би сама... ал' жеља ј' пуста,
Знам да узалуд замарам уста —
Ал' ево шта је жељица моја:
Високородност кад би нам твоја,
Путујућ' с неба на крили' лаки',
Донела увек и дарак каки:
На пример, деци кад би донела
По пар ципела.

Е, то би била небеска мода,
Тад бих ти писô још десет ода,
А сад ће доста и ова бити,
Још и ту морам од тебе крити.
Ал' тамо кад већ фебруар мине,
Тад је прочитај ради милине,
Прочитај, па се по свој Европи
Од сласти — топи!

Ода кечиги

Бежите рибе, шарани, смуђи,
Бркати соми, јегуље вите:
О кесегама ни зборит нећу,
А и ви, штуке, под рен се скрите.

Моруне беле, јесетре слане,
Та и вас људи достојно хвале,
Ал' кад се само кечиге сетим,
Све сте ми друге кô трунци мале.

Има ли тога цара ил' краља
  Кој' не признаје твоје дивоте?
Има ли тога грофа, барона,
  Има ли тога владике, проте?

На Крстов дан се водица свети,
  Свештенство радо Дунаву ходи,
Није му тешко, јербо се сети,
  Кечиго, да си и ти у води.

Ал' и ти зато захвална биваш
  И благочести у прилог радиш:
Ко никад није постити хтео,
  Кечиго, ти му посте осладиш.

Кад би се орден рибама давô,
  Ти би га прва добила туна;
Ордена немаш, ал' скромност твоју
  Још боље краси кришка лимуна.

Добра си топла, добра си хладна;
  Пред кога дођеш, не дâ те ником,
У хладном стању дивно те гледат
  Где дршћеш, дршћеш — твојим аспиком.

Кад си печена, већ из даљине
  Мирис те јавља нашему носу,
Ал' кад од тебе паприкаш створе,
  Тад ловор плива по твојем сосу.

И баш да ниси по себи дивна,
Дивна би била по твојем дару,
И ја да нисам почео теби,
Морô бих певат твоме ајвару.

Једна ти мана — за сиротана,
Кечиго драга, много си скупа;
Скупо ј' и оно винце достојно
Ком се »подоба« да те окупа.

Кечиго драга, од мене ј' доста,
За оду не знам завршит боље,
Већ оним што је испосник један
Сто пута кликн'о у славље твоје:

»Блажена мрежа која те хвата!
Блажена кујна у коју дођеш —
Блажена шерпа у којој цврчиш!
Преблажен гортан кроз који прођеш!«

Ода диму

Откако нисам писао оде,
Па да после грдње слушам.
Можда више и не умем, —
Чисто не смем да покушам.

Али кад се Врач погађач
Моли тако лепо, мило,
И моје се старо перо,
Кобајаги подмладило.

Оду почех, али јоште
Не знам коме, не знам чему,
Срећа што се оде могу
Писат сваком, писат свему.

Отићи ћу до прозора,
Па што ми се прво јави,
То ће бити суђен предмет,
То нек ова ода слави.

Нисам смео гледат доле,
Да не спазим баба Фему, —
Из димњака дим се диже:
Слава диму, слава њему!

Диме, диме, amplissime,
Сине огња, сине жара,
Са тобом се (поиздаље)
Тако лепо разговара.

Тешко оној свакој кући,
Из димњака где те нема,
На њу ј' пала, на њој лежи,
Њу затире анатема.

Та и сама кадионица
Са којом нас прота кади,
И та света сребрница
Кује с' само дима ради.

Зато велим да ђаволска
Масла у том послу има,
Што је неко изумео
Прах пушчани сад без дима.

Диме, диме, ја те хвалим,
Ма да људи псују жену,
Кад им стави на трпезу
Чорбу мало надимљену.

Ја те, можда, само с добре
Стране хватам — може бити —
Ма да си ти тако створен
Да се не даш ухватити.

Диме, диме, ти не пузиш,
Ти се волиш горе вити;
Опрости ми што ћу питат:
А да ниси песник и ти?

Јер ја знадем, а без сумње,
Познато је и другима,
Међ' францускимм песницима
Да је било и два Дима.

Ја се чудим што те досад
Нико није прославио, —
Ни Хрвати, којима си
У зло доба и бан био.

И Турци те радо пију
(Кад им вера вино крије)
И за љубав твоју само
Они носе и д и м л и ј е.

И Маџари за те знаду,
И радо те другим дају,
Понајвише кад се сами
Поносито н а д и м а ј у.

Оно јесте, истина је
Да нам често дим не прија,
Ал' »ко с' дима не нагута,
Ни ватре се не нагрија«.

Дижи с', диме, — та и ја те
Ево дижем, помажем ти,
Ти си лепши у висини,
Зато само тамо лети.

Да завршим ову оду,
Да не буде здраво дуга, —
И тако је само проба:
Сме ли за њом доћи друга.

А сада ћу још једаред
Кроз цигару духнут лако,
Да окадим »Оду диму«.
Димом самим. И бист тако.

Билдунг

Душанова два потомка
Деветнêсти славе век,
Седе млади код клавира —
Она »нобл« а он »кек«.

»Цум ентцикн! ал' још само
Један валцер, же ву при!«
О, слушајте, како ј' гетлих
Овај нови потпури!

Он штехером такт удара
О свој ланчић, о бижу,
(То би рифом боље ишло,
Штета што му није ту.)

Још цум абшид он је један
Одмаукô пасторел —
»Ви сте кинстлер хер фон**!
Љубим руку »мадмазел!«

Душанова два потомка
Деветнêсти славе век.
Схватили су дух времена —
Она ј' »нобл« а он »кек«.

Смејô сам се, да не плачем —
Гледајући овај јад,
Гледајући** сокак
Гледајући Нови Сад.

Потоп

Ој, у давно, вајкадање доба,
Кад је била васелена млада,
Кад је време ближе рају било,
Небом сјаше светлости друкчије,
Лепше сунце по краснијем цвећу,
Лепши месец по здравијем зраку,
Ведрије се небо плаветнило,
Милије је ружа мирисала,
Слађа била смоква и неранџа.
Ал' узалуд таква рајевина,
Кад се људи паклу примакоше,
Из пакла их ошинуше гује:
Неста стида с девојачког лица,
Љубав пала, пакост је скрхала,
Опачина светином овлада,
Па свуд шаље своје верне слуге,
Лажу, пакост, злобу и неправду,
Те поскочи брат на брата свога.
Што је нејач лаже и опада,
А јачи се гоне и крваве;
Не штују се млађи и старији,
Отац сина на сабљу позива,
Девер снаси о срамоти ради —
Све огрезло у црноме греху.
Кад су греси Богу додијали,
Морао је наказати људе,
Не би ли се у злу побојали,

И сетили Бога и поштења;
Те он пушта кугу и морију.
Страшна куга десеткује људе,
Мори грешне, ал' остају греси,
Те што ј' живо, све је више криво.
Тад се Божје намрштило лице —
Други јади погонише људе,
Други јади, ратови и глади.
Глад их мори, а они све гори,
А на гладне сабље полетеле,
Потекоше потоци крвави,
Силне стреле срце задесише, —
Пало ј' доста — опачина оста,
(Опачина којој нема лека.
Која мајде погинути мора.)
Све ће пасти, све ће изумрети,
Изгинуће, само један неће.
То је Ноје, Божји угодниче,
Што је срца права и поштена,
Лепа душа, чиста и ваљана.
Бог се Ноју у сану појави,
У сну му је 'вако говорио:
»Ноје сине, слушај моје речи,
Страшни свету надолазе дани,
Покори су на земљи големи,
Зло је злило, па је догрдило,
Небо ми се препунило суза,
Што анђели грешне оплакују.
Све ћу сузе на земљу пролити

Потопиһу велико и мало,
Нек погине, нека се подави,
Што не ваља, па се не поправља.
Ал' тебе сам изабрао, сине,
Да сачуваш племе човеково,
Јер је земља човеку створена,
(Без њега је залудна и празна)
Створена је да се њоме дичи,
Да он по њој слави и борави,
Сеһајуһ' се чијег је порекла,
Да заслужи име Боговиһа.
Зато, Ноје, како се пробудиш,
Примакни се послу и пожури,
Да саградиш ковчег повелики;
У њег' узми породицу своју,
Мушко, женско, велико и мало,
Што һе бољи пород изродити.
Собом узми сваке животиње,
Седам мушких и толико женских,
А скотова пар од сваке врсте,
Па се спреми на свашта на свету.«
Лепо ј' Ноје Бога послушао,
Својом руком ковчег садељао,
Спремио је и себе и своје,
Ал' да видиш чуда невиђена;
Једно јутро не роди се сунце,
Место њега дигли се облаци,
Црни, густи, тешки и страхотни,
Паде тмора пакленога створа,

А у тмуши све се живо гуши,
Брзе муње очи засениле,
Од громова не чујеш јаока,
Док се једном дажда откинула,
Пљусак пљушти из неба, из земље,
Не престаје пуних десет дана;
Свако срце чак у на дну зебе —
Ево, вода сваком је до уста,
А кроз воду смрт им се привиђа.
Сипа киша других десет дана,
Те подави силне и безбројне,
Свако собом по троје увлачи,
Јер је снажна рука мученика;
А злотвори гвоздено се грле,
Једни другим помоћи се труде,
Ал' за часак — па ни једног нема.
Мртва деца плутају по води,
Живи плове кроз модре лешеве.
Лије киша трећих десет дана,
А вода се високо попела,
Доврх кула и доврх брегова,
Да домаши јадне сиротане,
Што се хтеше смрти избавити.
Тоне, гине, што још има живо,
Мртво плови: људи и скотови,
Слаб и јачи сад се изједначи.
То потраја још за десет дана,

Док се страшних четр'ест наврши,
И Божија освети се правда,
Нема греха, — ал' ни људи нема!
Празна зија пучина голема.

Плови Ноје у ковчегу своме,
А са Семом, Хамом и Јафетом,
Синовима, њиховим женама,
И с неколʼко милих унучади.
Плове светом, плове кијаметом,
Из очију суза не пуштају,
Да им сузе Бога не увреде;
Ал' Бог види, па му није криво,
Мило ј' њему срце милостиво.
Кад се силна киша уморила,
Размаглило и разданило се,
И небо се ведрити почело,
Прво сунце из воде изиђе,
Чудно беше из брода виђење.
Сама вода небом поклопљена,
Само небо на води дигнуто,
Ништа друго, а ово бескрајно.
Стрепео је Ноје с Нојевићи,
Неће л' тако остати довека.
Тешило га у Бога уздање,
Тешило га по године дана,
Док се није страва утишала,
Брод насео на Арарат брегу.
Сад је свако срце заиграло,

Свака душа одахнула силно.
Тако прође још четр'ест дана,
А Ноје се по броду пошета,
Редом иде по своји' зверови',
По птицама и животињама,
Код гаврана позаустави се,
Гаврану је тихо говорио:
»Лети, лети, мој врани гавране,
Наоколо, близу и далеко,
Буди нама добар гласоноша,
Да на земљи суха места има;
Донеси нам зеленога листа.
Весело се гавран подигао
У ширину по новоме свету.
Чекаше га неколико дана;
Ал' гаврана нигде ни откуда.
Худа птица, она носи гласа,
Рђавога или никаквога.
Превара је Ноја ражалила,
Ражаљено другој птици каже:
»Ој голубе, птицо милостива,
Јесу л' твоја крила поуздана,
Да облетиш земљом разблатаном,
Да се врнеш и донесеш гласа,
Може ли се на сухо изићи?
Лети, птицо, ако буде дано,
Да донесеш сухога ичега,
Свима ћеш нам на благослов доћи,«
Голуб слуша, па главом колуца,

Весели се, што га пребирају,
Што му таке опоруке дају.
Крили шину, па се зраком вину,
А прате га лепи пратиоци:
Молитвице с топли уздисаји,
— Дани, ноћи, дуго се отежу,
Кад ко кога жељкује и чека,
А санци су брзани и журни,
Кад се човек о добру заснева.
Једно јутро у прозорје лепо,
Стари Ноје на броду је спавô,
У њему се надметали санци,
Кој' ће лепше раздрагат му душу,
Па је Ноје сневао милине,
Снево̂ своје старо пожељење:
Суху земљу са зеленом травом,
Зелен-траву са шареним цветом,
Шарен цветак милога мириса.
Ал' једнак му нешто замириса.
Што је мирис богате маслине,
Ноје с' трже, санци побегоше,
Ал га лепше дочека на јави:
На груди му голуб се одмара,
Лепо ј' птица јутрос сверовала,
Вратила се и донела знака,
Мирисаву од маслине грану,
Кад то виде старац са синови,
Кад видеше жене и дечаци,
Око сузи, а срце попева:

»Ој радости, ала си голема!
Ој весеље, да му равна нема!«
Изиђоше, ковчег оставише,
Сухој земљи лице приклонише;
За њима је све остало живо,
Лети, скаче, пуже и гамиже,
Слави Бога како које знаде.
А Ноје је својим говорио:
»Мој народе, и моје колено,
Страховите преживесмо дане,
Познадосмо руку свемогућу;
Страшну правду и милост бескрајну,
Знамо Бога и вољу његову,
Богу јесте лако угодити,
Живидермо, да му угодимо!«
Истом су се тврдо заверили,
Да ће бити врсни и ваљани,
Кô што људи досад нису били;
А Бог небо дугом опасао,
Које донде никад није било,
Њом се Вишњи заверио људма,
Да их више потопити неће.
Бог се своје речи придржава; —
А јесу л' је придржали људи?
То не могу казат ни певати,
Сухо ми је грло за беседу,
Већ ми дајте чашу лозовине,
За Нојеву да попијем душу,
Који први чокот нам посади.

Басна

Кад сам синоћ походио
Пријатеља Ћиру,
Његов синчић донесе му
Мољца на папиру:
»Мољац, тато, мора да је
Врло мудра глава,
Књиге рије, књиге гута,
На књигама спава.«

* * *

Није чудо кад детенце
Тако лудо суди,
Није чудо — тако мисле
И матори људи.

Цигани

Седео је матор Циго,
Поред њега стара дада,
А око њих циганија,
Женска, мушка, стара, млада.

Ватра гори, дим се врже,
Дим од ватре и кржака,
Па се гуре, грију, прже,
Седе као сред облака.

Ал' говори матор Циго:
»Нигде нема лепших дана,
Нигде нема боље среће
Него што је у Цигана!

Како лепо ватра гори
Без оџака, без огњишта;
Наше главе кô и друге, —
Не плаћамо на њих ништа!

Црна боја — ал' је стална,
У нас нема туђе крви.
Нит' се странац уз нас лепи,
Последњи је кô и први.

У нас нема издајица; —
За туђинство ко се маши,
Познаду га, прогоне га,
Што нас има, сви смо наши.

Нит' нам когод име таре,
Нит' у језик когод дира,
Нит' нас когод силом дели,
Нит' нас когод анексира.

Нисмо страшни, нисмо јаки,
Нисмо Англи, нисмо Руси,
Али како Циган свира,
Тако други играт муси.

Не дркћемо као Турци,
Кад пуштају деца змаје;
И војводу бираћемо —
»Пестер Лојд« га већ признаје.

А слободе куд ћеш лепше
Него черга, поље, шума?
Ако би нас когод презрô,
Тај презире свога к у м а.

А дође ли какво време,
На што с' нико није спремô,
Нека пази куд ће који,
Ми врачати бар умемо.«

Ту је стао матор Циго
Само лулу да запали,
Ал' Цигани стари, млади
Од мудрости сви заспали.

Нашим верним предбројницима

Да вам певам, да се шалим!
  Ал' ја чисто стрепим.
Требало би да започнем,
  С чим год милим, лепим.

Куд се врнем, куд посрнем
  Све су гори гласи, —
И мој Пегаз скуњио се,
  Жуље га кајаси.

Вољa, нада, клизи, пада,
  Само с' вода диже, —
Не мож' човек ни викати
  Јер до уста стиже.

Редактори зиму псују,
  Смрзле им се руке, —
Многи су им предбројници
  От'шли у хајдуке.

Обећања има тушта,
  Кад би вера била! —
Ал' нас време опомиње
  »Близу смо априла!«

Ал' на страну, бар с почетка
  С тим гласов'ма дерним,
Окрен'мо се предбројником
  Изабраним, верним.

Наши мили, наши верни,
  Ми вам верност знамо,
Зато ћемо милостиво
  Да вам обећамо!

Ал' ви, верни, паметни сте,
  Нисте више дете,
Па не ваља да се томе
  Здраво радујете.

Ми вам, ево, обричемо,
  Много мање мане,
Много више ђаволије,
Нег' што ј' било лане.

Мануhемо саветнике,
  Зарђане, старе,
Што за шалу и весеље,
  Тако слабо маре.

Ново hемо покупити
  Вредно министарство,
Какво давно заслужује
  Славно нам комарство.

Гледаhемо да на сунцу
  Утврдимо владу,
Јер комарцу, kô што знамо,
  Не прија у х л а д у.

Пост

Сеhате л' се, браhо моја, —
  Није било давно, —
Неhу каз'ти кол'ко има
  Од тог доба равно.

Сећате л' се оне части,
  Оних мрсних јела,
Шеширића и листића,
  Тих масних начела.

Осољено, опапрено,
  Што је јелу дика
Оног вина црвенога,
  Оног вареника.

Гутали смо као да смо
  Из аришта дошли, —
Или боље као да смо
  У ариште пошли.

Гутали смо као да смо
  Од глади утекли,
Многи су си од наглости
  И прсте опекли.

Сад се тога, браћо моја,
  Морамо одрећи,
Сад настају суви пости,
  Све сувљи и већи.

Јок печења, цић гужваре, —
  Ево вам пасуља, —
Место масти и зачина
  Добићете уља.

Ко је био јаки грешник,
  Једноудит мора,
Даће му се поред воде
  Од провунте кора.

Која душа није здраво
  Црна и прекорна,
Може јести мало кеља
  И помало шморна.

Наш Домишљан има много
  Посника у косту,
И Комарац учиће вас
  Молитви и посту.

Ако буде добре среће
  И не буде квара,
Пружаће вам испод руке
  Помало ајвара.

Па шат душу одржимо
  Који како знамо, —
И у слози и љубави
  Ускрс дочекамо.

Да је моћи

Моји мили, моји драги,
  Нешто ћу вам каз'ти,
Да је мени што у снаги,
  Да ми је у власти.

Да је мени више моћи
  Нег' што имам туде,
Ја бих знао и помоћи
  И наказат људе.

Извртô бих и из шале,
  И истине пуке,
Ствари грдне, ствари мале,
  Што ми дођу руке.

Сад, на пример, — не бих стварô
  Новце од папира,
Потегô бих гвожђе старо
  Нека парадира.

А почео позориште
  Зидат од магнета,
Па не треба да се иште
  Од тврдога света.

Боље сам се промислио, —
  Ох, да видиш шпаса,
Сва бих врата отворио
  Вертхајмових каса.

А луткама на банкама
  Дао б' српске свести,
Би ли могле бити нама
  Боље благовести.

А од каса господаре,
Ципи-богатире,
У касе бих затворио,
Нека из њих вире.

Ја бих води дао снагу
Јачу нег' у вина,
Па бих гледô водолоке,
Ох, чудних милина!

Ала би се разиграле
Оне грешне груди,
Искипеле многе тајне,
Умишљаји худи!

Дао бих манунг сваком листу,
Кој' истину штеди:
Свака врста, која ј' лажна,
Одмах нек побледи.

Ал' би било шале, смеја,
Нагађања разна,
Кад би дошла Пошта, Преса
Чиста, бела, празна.

Тралалала

Дивни створе духа ретка,
У прекипу чуства танка,
Красна песмо без свршетка,
Мелодијо без престанка

Ти се певаш свакојако —
  И пијано и алегро;
Како која тема иште —
  Стамбол или Монтенегро.

Течеш соло и у кору
  Као нека мутна река; —
Па како се лепо чујеш,
  Особито издалека!

Било т' просто што нас кошташ,
  Ал' Бога ти откуд ничеш? —
Ничи, ничи, откуд волиш —
  Само да се нас не тичеш.

Ох тралала, страни гласи,
  Ох тралала, дете немо,
Кол'ко нас је разних ћуди
  Ох, па сви те разумемо.

Јер те има свуд и свагда,
  Из сваког се чујеш кута,
Особито из новина
  Чујемо те по сто пута.

Тралалалалалалала —
  Па мислиш ли тако дуго,
Хоћемо ли дочекати
  Да окренеш штогод друго.

Ох тралала, вечна вриско,
Ја бих теби дао мира,
Кад ти не би од нас искô
Да ти свако секундира.

Браца

Скупило се друштво свакојаких ћуди,
Различита кроја, различитих људи,
У гдеког срце можда није лоше,
Али му вране мозак појєдоше,
У другог мозга можда би се нашло,
Ал' му је срце кроз лакат изашло.
Гдеко ни мозга, ни од срца трага,
Од чега ј' дакле? — Од самог бурага!
Дебели, сухи, и кратки и дуги,
Па данас једни, сутра опет други.
Ил' били вел'ки, или били мали,
Ил' били прости, ил' с' отмени звали,
Ил' био кожух, ил' се фрак огрн'о
Српско, мађарско, ил' плаво, ил' црно,
Где год се пије, ил' се карта баца
Не фали браца.

Певај нам, брацо, Краљевића Марка.
Певаће браца штогод вам је драго,
Само нек лете чаше и бокали,
Нек грца душа у поганој шали,

Нек има блуда, нек има и чуда,
(Ђаво ће свуда наћи себи луда)
Нек буде лажи, нека буде гада,
Што год је свето, нек немило страда,
Тек онда браци сине сунце јарко,
Тад мисли да је сам Краљевић Марко, —
Дај леген амо, нека се набаца —
То вам је браца.

Певај нам, брацо, штогод о слободи,
Певаће браца што год вам је жеља:
Знате ли, браћо, за Махијавеља,
Ја сам то чудо, ја сам така душа!
А друштво зине, па га дуго слуша. —
Знате ли Брута, ил' Алкивијада,
Знате л', Бајрона, чудотворца млада,
Јесте л' их жељни, погледајте мене —
А друштво зине, па још већма блене,
Па ко разуме тај га чашом нуди
Ко не разуме, још се већма чуди,
А браци сине осмејак на усти,
У себи мисли: ох блесани пусти!
Па истом онда пије као каца —
Такав је браца.

Певај нам, брацо, штогод о јунаштву.
Певаће браца што год зажелите —
Ал' само пијте, опет велим пијте.
Дајте ми чету, па за четир' дана
Призрен је пао од мога јордама;

Кад нема чете мојој величини,
И са̂м сам јунак, Брутус и Орсини,
Не требам друштва, а презирем слогу,
(Све мојим уст'ма и језиком могу!)
Такав је јунак кад се набаца, —
Такав је браца.

Певај нам, брацо, што црквено, свето.
Певаће браца штогод вам је мило,
Како је Јуда продо̂ свога Христа,
Јер и у њега начела су иста.
»Новац је Господ, без њега смо ништа,
За то га тражи, макар из ђубришта,
Па продај душу, нек је врази ломе,
За новац служи, служи макар коме,
Што данас пљујеш, сутра лепо кади,
Какав карактер!? — Човек тако ради!«
А друштво блене, слушају га ћапше,
Отрован гдеко рукама му тапше,
А он се смеши што отрове баца, —
Такав је браца.

Певај нам, брацо, штогод о милости.
Певаће браца, има грла пуста,
Немирно срце, немирна су уста,
Ал' не зна друштво шта под песмом крије:
Јакрепе злобе и пакости змије,
Те срами оног ко се с њиме дружи.
А црни оног ко се њиме служи
Ето вам нешто мало од К о м а р ц а —
Такав је браца.

Где смо били, шта смо радили, кад смо се тако закаснили

Скупиле се све делије
Сељак, Дневник, Домишљан,
Јавор, Путник и Даница,
    Напредак и Србобран.

Говорило с' о вршају —
Ал' кам' жетве, море бре?
Треба најпре да се оре
    Да се сеје — па да зре.

Осморица било б' доста
Ако ј' ово ума плуг;
Ал' тек опет неко фали,
    Фали један весô друг.

»Кам' Комарца, млада старца?
Запевао снужден кор,
Не брин'те се, стићи ће вас,
    Он вам даде мало »фор«.

Далеко је до вршаја,
Стићи ћемо и до тог,
Који пре, који после
    Како коме даде Бог.

Ал' Комарац има крила,
Прелетеће браћу сву,
Три пут само мане крили
Па три броја већ су ту.

Ал' кажи нам, дели зујо,
Што нам дође истом сад?
Казаћу вам све по реду
Имао сам голем јад.

Сећате л' се мог одела,
Знате л' онај стари лик?
Ону мрежу продерану,
Што се зове комарник?

Комарник сам доле скин'о
Доста посла беше с њим'
Па сад хоћу да се лепше,
»Комотније« наместим.

Видите ли тамо горе
Она дрва, красан сад,
Волим да ме дрва хладе,
Него какав други хлад.

На дрвету има бодља,
Бодља боме, сапрлот!
Да ми свако не прескаче
Мог господства сјајни плот.

А знате ли оног врага,
Оно перо, онај рог,
Што ми с' био на врат попô
Да сачува свакoг Бог!

Тог сам тако тресн'о љуто,
Сав је прсн'о, брате мој!
А из њега искочило
Ђаволића читај рој.

Па ено их где се веру
На дрвећу плота мог,
Један члови, други игра,
Трећи оштри танан рог.

Сваки мора да ми игра
Како комар зујим ја...
Нек се знаде да Комарац
И ђавола разбит зна.

Шта велите, осам друга,
Хоћете л' ме карат сад?
Зар то није важан посô,
Херкулески био рад.

Не би ни вас нико карô
Баш да сте се и ви сви
Закаснили као и ја —
Али врага разбили!«

Смејаше се осам друга
Један грôтом, други не,
Неки силом, неки вољом,
Неки опет очи тре.

»Хајде, хајде, комар-баша,
Хајде, хајде, брате мој —
Сад бар имаш место једног
Ђаволића читав рој!«

»Хајде, хајде и ви мире,
Сваки има врага свог,
Из гдекога кришом вире,
Ја на видик носим мог.«

О Змају

У кога је доста хлеба,
Не треба му мрва;
Ни мом Змају није ово
Годиница прва!
Можда нико то и не зна
Из нашега света,
Ал' том Змају ево данас
Сто и седам лета.
Још Напретков ни дед није
О Напретку снивô,
Кад је онај славни Франклин
Змаја уређивô.

Деда Франклин чила духа,
Није имô мира:
Правио је, — баш kâ и ја,
Змаја од папира.
Кад је било, баш кô сада —
Време мутно, црно,
Тад је онај — kâ и овај —
Змај у облак прн'о.
На Божију вересију,
А пун добре наде —
Јер то тако сиротани
Уредници раде.
Смејао се томе послу
Онај стари свете;
Један рече: баш је ђаво!
Други: баш је дете!
Смејали се, кô што рекох,
Змају и Франклину,
Али змају ни бригеша,
Лети у висину, —
Па удари на облаке
(Кô што и мој смера)
А облаци повијаше
Непознатог звера;
И кад беше у висину
Понајжешћа трка,
Спаде муња, па мал' што му
Не опали брка.

Е тако је међ' облаци,
Громовина дише;
Ао брци, моји брци,
Шта се вама пише?
Што му драго — ја ћу сада
Српски да вас сучем,
Па док мене један, ја ћу
Седам да утучем,
Ал' и грому од тог доба
Нестаде кредита,
Нема више плаховита,
Зверска апетита:
Танка шипка на димњаку
Целом дому »ширм«,
Пак му вели: Herr von Donner
Tessék her, spaziern!
Покаже му мало рупе,
Или мокар песак,
Па ту лепо утиша се
Страховити тресак.
(Ал' ја га се и не бојим
Да ће мене наћи —
Немам злата, ни ордена, —
Јер метал привлачи)
Згоди л' кога високога,
Ја му не знам лека;
Свети Иле, праведниче,
Правда ј' у тебека!
Ево, даклем, откуд Змају

Сто и седам лета,
Које многи није знао
Из нашега света.
Ој Фраклине, тебе већем
Расточише црви,
Ал' и сад се славиш змајев
Урединче први!
Јер то ти је славе culmen
Иза multis annis:
Eripuit coelo fulmen, —
Sceptrumque tyrannis.

У старо време

Боже мили, што год правим,
Или што год кварим,
Увек морам уздахнути
За временом старим!

Уздишемо не рад оних
Старих пуних кеса,
Уздишемо и због старих
Дугачких процеса.

Уредници сад најлакше
Наиђу на беса,
Док длан о длан ето ти им
На врату процеса.

Бадава се врти, вије
И са леђа стреса,
Напоследак саломи се
Под силом процеса.

Чим се спази да ко има
Испод коже бува,
Ево ти га у бувари,
Ту нек буве чува.

Човек пази, обзире се,
Крије се и штеди,
И чува се да случајно
Кога не увреди.

Кад се само сети хлада,
Свег га прође језа, —
А данас је чудна редња,
Редња од процеса.

Хеј, друкчије беше, браћо,
У то доба старо,
Кад је когод имô процес,
Тај се тек одмарô.

Процесом се поносише.
Наши срећни преци
То вам могу посведочит
Добри Сентандрејци.

Ту се отац није брин'о
Кћери да растура,
Ако ј' имô велик процес,
Ето алатура.

Милина је било живет
У те старе дане,
Све је ишло по типару,
Ишло на тенане.

Само време беше брзо
За онога света;
Наједаред прођу десет
И петнаест лета.

Десет, петн'ест, да шта мислиш,
И двадесет прође,
Док ти једном та латинска
Сентенција дође.

Па ако ти није права,
То те не женира,
Зато имаш адвоката —
Нека апелира.

А међутим, може човек
Лепо и умрети, —
Процеса му нико неће
На силу отети.

Оставиш га својој деци
Нек се гложе с њиме,
Нек се барем беспослени
Забављају чиме.

Ето, браћо уредници,
Ми смо сами криви
Што смо сада за свој посô
У невреме живи.

Човек треба да избира
Кад ће да се роди,
А уредник кад су дуги
Процеси у моди.

Честитка

За Нову годину

Добро јутро, браћо, децо,
Мамице и тате,
Што вам жели пријан Змаје,
Ви већ ваљда знате.

Великаши без ордена,
Писари без плате,
Је ли нужно да вам ређам!
Та ви сами знате!

Девојане неудате,
Јуце, Ане, Кате —
Фалио би кад би рекô, —
Ви то сами знате!

Младожење, старожење,
Стеве, Нике, Мате,
Драге воље казô бих вам —
Ал' ви већ то знате!

Новинари без начела
Што се копрцате —
Ја вам желим, желим — желим,
А ви већем знате!

Ветропири, дипломате
Што само зијате,
Да Бог да вам, — али на што!
Та и ви већ знате!

Ви злопате, што имате
Сакате мандате,
Не би л' Бог дô да се скорим —
Али ви већ знате!

Пуклмани, навилутке,
(Љубим вам занате)
Ја вам желим из свег срца
Ал' ви већем знате!

А ви моји стари верни,
Што З м а ј а читате —
Зашт' да ређам жеље моје
Кад ви добре знате!

Требало би више рећи
Око ове теме,
Ал' тако се само пева
У данашње време.

Кап мастила

Умочио сам перо
Па гледам црну кап,
На перу црна капља
Дрхће ми као прут.
Ја питам црну капљу,
Што дркће као прут,
На то ће одговорит
Овако црна кап:
»Ох, како да не дркћем —
У стран ме шаљеш свет,
А не знам твоје мисли,
И какав имаш нет.
Хоћу ли бит адреса,
Ил' топлог срца цвет,
Ил' каквом великашу
Строфасте оде сплет.
Ил' имаш какве лепше
Намере потајне,
Да стечеш преко мене
Ордене, колајне.

Па зато дркћем тако,
Јербо се поносим,
И једва чекам да ти
Хартију оросим!«
»Мени је врло мило
Да могу служит чим,
Ал' чекај, драга капљо,
Да с' мало промислим!«
И док сам ја премишљô
И чело знојио,
Дотле се мојој капљи
Трбушчић гојио.
И не дочека славе,
Внезапу умаче,
По хартији се просу —
О гле ти крмаче!

Опет жеље

Да ко скупи старих жеља
Подебео стручак,
Па да види шта су сада,
Нашао би — мућак.

Јер шта вајде искићене
Жеље при паради,
Што је жеља, оста жеља,
Кад се ништ' не ради!

Опет време длаку мења,
Година се млâди,
Опет људи нижу жеље
Обичаја ради.

Ако когод и од З м а ј а
Чека коју плитку —
Еводер му старих жеља
У новом завитку.

Кол'ко данас има жеља
И празних парада,
Дао Бог нам пола тол'ко
Озбиљнога рада!

Кол'ко данас милиона
Бројимо на дугу,
Пола тол'ко било сутра
Сребра у тарчугу!

Кол'ко ј' данас кукавица
Које земља храни,
До године још толико
Имали ваљани'!

Кол'ко данас има у нас
Штипендијских мрава,
Да изиђе пола тол'ко
Родољуба права!

Колико је енержије
У српске цензуре,
Тол'ко било до године
У литературе!

Колико је сад Словака
На орсагђилишу —
Тол'ко — али ова пера
Рђаво ми пишу.

Кол'ко с' данас централисте,
Дуалисте жесте,
До године нек се тол'ко
Народи освесте!

Како ј' сада фризерима
У Новоме Саду,
Тол'ки приход учитељи
Нек отсад имаду!

Кол'ко оде на рајспулфер,
Парфеме, помаде,
Нек се тол'ко, само тол'ко
Позоришту даде!

Кол'ко ј' Срба старих, младих,
Карташког заната,
Тол'ко било З м а ј у старих
Пренумераната!

Ја и смрт

Ја

Ао моји претплатници,
Са десна и лева,
У мал' што вас не оштетих
С неко л'ко бројева.
Већ ме била загрлила
(Ху, ала је ледна!)
Па ме поче запиткиват
Болана и бедна.

Она

»Доста беше змајевања,
Сатире и шале, —
Јеси л' сад већ за пут спреман
Господару Змале!«

Ја

Та зар немаш сеђих глава,
Моја госпо стара,
И зрелијих сапутника,
Већих господара?
Мени с' нешто не путује,
Сад ти нисам оран,
А спреман сам сад и увек
Ако ј' баш да морам.

Она

Све залуду, — него сад се
Исповеди лепо,
Је л' ти жао што си многе
Свезице поцепô?
Је л' ти жао што си шибô
И младе и старе,
И кумове и пријане,
И старе другаре,
И »светлости« и »свјатости«
И високе муже,
Који својим идолима
Покорњејше служе.
Па ако се кајеш, Змаје,
Да ти дадем дана,
Да поправиш грешна дела,
Очистиш се мана.

Ја

Бог и вера, на умору
Истина се збори,
Не кајем се ни рад чега,
Ништа ме не мори,
Већ још жалим, што сам много
Делио пардона,
Гледајући безакоња,
Тол'ко милиона.
Жао ми је што ћу сада,
Да оставим света,

Кад се дижу са свих страна
Триста сијасета.
Жао ми је да не видим
Како с' коло мења,
Да не видим обећана
Мађарска поштења.

Она

Кад је тако, мој Змајане,
А ја дижем руке,
Идем даље да потражим
Грешније хајдуке,
Који неће тако смело
Гледнут ми у лице,
Јер ја волим кад преда мном
Дркћу кукавице.
Теби дајем јоште рока
(Било кол'ко било)
Нек ти сада, баш кад треба,
Оснажи се крило.
А ти шибај где год нађеш
Зарђане мане,
Пали, жежи, где год стигнеш,
Пусте готоване;
Где год нађеш трчилажа,
И смрдљивих буба,
Улизица, издајица,
Бесних гвоздензуба,
Нештедице чисти, треби,

Како си већ знао,
Па кад дођем још једаред,
Да ти није жао.
Да ми опет можеш смело
Погледат у лице, —
А сад збогом, аревоа,
Мој драги амице!
Буди чио, буди лаган,
Буди весô, оран —

Ја

Можеш проћи, хладна госпо,
Слуга сам покоран!

Уместо предговора

Ево већем топ је пукô,
Приклапало дође,
Ал' откад га народ чека,
Торба дана прође.
Тако вам је с сваким добром
Данас, браћо, туна,
А господа и помања
Чекају лимуна.
Не питајте: зашто? Како?
Питања су всује,
Доста тога, сад је дошô,
Па ево га ту је.
Ево већем нека баба
Из запећка виче:

Кад је дошô, пустите га,
Нек нам што проориче,
Кад је тако, е па добро, —
Чујте стари, млади,
Даклем прво, овог лета
Неће бити глади;
Неће, јер смо покварили
Којечим стомаке
(Али зато биће жеђи
И то жеђи јаке).
Пролеће ће бити мутно,
На небу облака,
Треба добро чувати се
Од ветра г о р њ а к а.
А у лето биће зноја,
Биће псећих дана,
Снопови ће играт ролу
И делит мегдана.
Биће лепа зрела воћа
На зеленим дрв'ма,
Ако квара не нанесу
Гусенице с црв'ма.
А у јесен биће берба,
После муке горке,
Ако само растерамо
Непозване чворке.
А у зиму моћи ћемо
Славити свечаре,
Ако многе редуше нам

Ручак не покваре.
А хоће ли бити куге? —
Ни на то не личи,
Јер ће куга овог лета
У свој род отићи.
Хоће л' бити помрчања? —
Та дајте ми мира,
Изгореле све фабрике
Где се фабрицира!
Него једно могу казат
Без икакве треме:
Кад магарци заиграју,
Биће лепо време.
Ал' на жалост ти магарци
Поиграду само,
Кад их добро спред и састраг
Бичем прошибамо.
Зато, ево, Приклапало
Доста прућа сече,
Играћеду магарчићи
И кад им се неће.

Уводно-водена песма

На водени понедељник

Ох, додај ми воде, вило,
Па ма откуд било,
Дај ми воде много,
Којом би се могô

Опрат неки чин,
Дај ми воде, што је свако
Тера на свој млин,
Дај ми воде, што су браћа
На дијети својој рекла,
Дај ми воде, што ће опет
Онуд тећи куд је текла.
Дајте воде, ох крчмари,
Што вам вину лице покри.
Дајте воде, магистрати,
Међ' којима има Мокри.
Дајте воде, сунђер-браћо, —
Што вас од њих снађу муке.
Дајте воде, претседници,
Што перете њоме руке.
Дајте воде, што правите
Да од крви буде вода.
Дајте воде, ревнитељи,
Пријатељи нашег рода,
Оне воде, преко које
Превести нас жедне знате.
Дајте воде, новинари.
Ви је барем тма имате.
Дајте воде да полијем
Оне мртве, оне лење,
Што воледу гладни спават
Него л' ранит на јутрење.
Да полијем онај гњилеж
Што баш онда слатко спава,

Кад се ускрс један слави
А други се обећава.
Да те прскам, мили роде,
Десно, лево, тамо, овде.
И Бошњака сиромаха,
Херцеговца, јадиковца.
Да захитим, шат ће која
На Србију капља пасти
Без увреде надлежности,
С допуштењем више власти,
И великог ког Хрвата,
Треба да га несвест прође,
Да полијем и Словака,
Па да и он к себи дође.

Па сад иди па поливај,
Песмо моја водолика,
Еуропску поли тику
Али немој, тика ј' чудна;
Београдску поли цију;
Ал' немој,ција ј' будна.
Остане л' ти која капља,
Поли Змају ког дужника.

Промишљање

Сви већ веле: време ј' зрело,
Треба рука јака,
Требаће нам мушких груди,
Гвоздених јунака.

И ја велим: зрело ј' време,
Треба рука јака,
Требаће нам мушких груди,
Гвоздених јунака.

Али опет кад се сетим
Многих слатких стаза,
По којима румен губи
Материна маза.

Кад се сетим »фортенцера«
Фризиране главе,
Аој, тужан, с обе стране,
С обе стране Саве!

Кад се сетим преживелих
Малолетних птића,
Кад се сетим налицканих
Српских фићфирића,

Кад се сетим занесених
Помодарских слута,
Масноустих готована,
Трбушастих трута,

Кад се сетим понижених
И робовских душа,
Угојених хладолежа,
Продераних гуша.

Чивутлија, што не знају
Бога него »барес«;
И земаљских питомаца,
Што пуше — миларес,

Трговчића, који пију
Шампањ у трактеру,
Српског момка, ког батином
Уче карактеру!

Богослова, што су вешти
Само љубит руке,
Свештеника, што ни име
Не зна попе Луке,

Литерата, који само
Кавгу сејат знају,
Уредника, који перо
За дукате дају.

Кад се сетим, кад се сетим,
Није казат требе,
Да ми срце, да ми душа,
Да ми мисô зебе.

Циганска политика

Зима, цича, камен пуца,
А Циганин хуче,
Нема данас ни мрежице
Да на се навуче.

Па говори голој деци
(Неће да се смете)
»Лез'те, децо, сви на мене
Да се огрејете!«
Доста ј' мудра старог Циге
Политика била,
Ал' то тако каткад буде
И код већих сила.

Утеха мајмуна

Дочепô се један мајмун
Штуцерска одела:
Црна фрака, црних хлача,
А прслука бела.

Рајтпајч носи, косу глади,
Цигаретлу пали,
А у оку заденуо
»Винтерфенстер« мали.

Разбацује дуге руке
На обадве стане:
»Ко сме рећи да сам мајмун,
Госино му тане!«

Па узима огледало,
— Ох погане ствари —
Погледа се, а он мајмун,
Онај мајмун стари.

Окреће га десно, лево:
»Све је по бон-тону,
Особито фрак је красан
По новом фазону!

Све је лепо, ал' из свега
Опет мајмун вири!«
Тресну клето огледало,
Не мож' да се смири.

Једио се цело јутро,
После к себи дође,
Па овако философски
Тешити се пође:

»Ала сам ти права луда,
Што се жестим туна —
Та има нас међ' штуцери,
Хиљаду мајмуна!

Јест, ал' — жижа

Сад смо опет где смо били,
Вода тече куд је текла, —
Еве »Жиже« старозмајне,
Што је многог већ опекла.

Има људи, има ћуди,
Којим збиљска реч не прија,
Што ће увек кривудати,
Док се змајски не повија;
Што би воду своме млину,
А за народ — за крајину...
Ко би с' старô за хаљину!
Кошуља је телу ближа, —
Јест, ал' — жижа!

Има људи на висини,
Па све им се ситно чини;
Скиптар, скерлет, златни трони,
Батерије, батаљони,
Круна, слава, милиони;
То су речи њином уху,
И духовном смок трбуху.
А слобода — ларифари,
Дим што с' губи на цигари;
Раденици — то с' бећари;
Слободњаци — карбонари;
Бошњаци су — бежунари;
Ал' шпијуни и жандари,
То су фини Божји дари.
Има људи тога кроја,
А зову се браћа моја,
(Братиле се с њима сове,
Кад им јасни дан не гове,
Већ по мраку ловак лове)

Што би хтели свет залудит,
Само својим гудом гудит:
»Народ не зна ништа судит!«
А ко узме чисто перо,
Пође право, не нахеро,
Да истини крчи пута,
Да с' у мраку не залута:
Удри таки по тој руци!
То су вуци — те утуци!
Шта ће нама синци голи,
Што с' у вражјој уче школи?
Тај да учи?!! — Тај нек моли!
Новинарска ова гмижа? —
Јест, ал' — жижа!

Прошао сам света доста,
Много видô, Богу хвала,
Има људи и пастира,
Што на штапу носе ждрала.
Ждрал је символ вечна бдења,
Знак да треба будних глава;
Ал' ја видех доста пута,
Да с' на ждралу лепо спава.
То је човек, мој пријане,
Коме не смеш наћи мане.
Не пита се да л' што мисли,
Не пита се да л' што ради,
Рухом иште да се штује,
Чин му иште да се кади.

(Болесника на кâд мећу,
Кад изгуби и сам наду,
Здравог хоћу да се зноји
У Божијем винограду).
— Народ прене, посла с' лати,
Како ће се честит звати,
И сам собом управљати,
Свом подмлатку бити мати,
А маћије одагнати.
Ал' понеки, аманати,
Што народно благо трати,
Рад би томе на пут стати,
Па вотове сепарати.
Што су неки некад хтели,
То би можда и сад смели:
(Лако ј' врагу правит свиру)
Закључци су на папиру;
Они с владом у додиру;
Влада радо точи ширу,
Даје »шморн« за заиру;
Правичност је у шпациру;
Изгубисмо Ћиру, Спиру;
Рата нема — све ј' у миру —
Па ето ти посла лака,
Да с' саборских закључака
Цео смисô испрекрижа —
Јест, ал' — жижа!

Нисмо вични каљат шака
Машајућ се и »Турака«,
Ал' родила ј' српска бака
И назови-народњака.
Чика Ленард руку пружа,
Држећ у њој сухих шљива,
А народњак нова кова
Залете се да ј' целива.
Није шала: сухих шљива!
Лепа ј' плата ко целива!
А дечаку и то бива,
Да о грдној плати снива, —
Ој господство, жељо жива!
Ал' се дечко још скањива.
Што се мисли? Што не лети?
Можда му је у памети
Онај народ одострага,
Шта ће јадан без његака!!!!
Ил' је савест, ил' је грижа?
То би само шала била,
Да је савест, да је грижа —
Јест, ал' — жижа!

Још и других има трица,
Кукавица, улизица,
И што веле браћа наша:
»Смутљиваца«, »бургијаша«;
И паука има млади';
Пијавица, шпијунчади.

Нелајевци још се веру,
Туркулије још се деру,
Издајице плате беру,
Дембел-баше благо ждеру,
Ал' ми знамо њину меру,
Све то стоји у тефтеру.
Има неких других браца,
Зимоморних страшљиваца,
Који жале свог батара,
Па се плаше господара,
Да не пошље добошара,
И њихове знамо песме,
Кроз прсте се гледат не сме,
Отворимо л' страху врата,
Остали смо без алата,
Господар ће да замлата,
У та јата умиљата.
Нема вајде од стра̂ гњила,
Тим душману расту крила,
А ми знамо шта би хтела,
И куд би нас још повела,
Та господа, виша, нижа —
Јест, ал' — жижа!

Зато Срби, »Раци«, »Власи«,
Богаташи, сиромаси,
Бутун-роде, где си да си,

Ма се којој бројô класи,
Отшкрините врата каси,
Потпирујте сви у маси
Да се Жижа не угаси!

Песма о новцу

(добром и рђавом)

Стара ријеч није лоша:
Без мангуре нема гроша,
А грош на грош само мећи,
Па ћеш брзо цванцик стећи.
Новац воли да ј' у групи,
Где се чује, ту се купи.
Дукат себи друга бира,
Банка с банком кокетира.
Ни талири нису сами:
Један талир другог мами;
Стотинарка сама стрепи,
За другу се радо лепи;
Пуне кесе, старе, нове,
Једна кеса другу зове:
И петица болесна је,
Кад се каже последња је,
Ил' довуче своју драгу,
Ил' и сама оде к врагу;
Једна шкуда нема куда,

Већ је рада да се уда;
Шестак тужи за шестаком,
Кô девојка за јунаком;
Свака пара тражи пара,
Да се с паром разговара;
И марјаши док су сјали,
Нису радо самовали;
Један бугер другом лета,
Као да су од магнета:
Крајцарице вуку крајцарице,
Потурице беру хиљадице...

Слава у Дангубовци

Седели су поред цркве
Пуна четир' дана,
Попа, тутор, касир, уча,
Општина избрана,
И још други из села,
Срећна браћа весела.
Појели су четир' вола
Мека хлеба пуна кола,
Уз то јоште и два бравца,
Пуно буре краставаца.
А вино се точило,
Ракија се вукла,
А звона су звонила,
Па су и промукла.

Разбили су тридесет ица,
Истурили сто здравица,
Превалили седам ћупа,
Саломили девет клупа.
Теснили се, ширили се,
Свадили се, мирили се; —
Сетили и се и школе
Како тужна пати,
Обећали и њојзи
Да ће нешто дати.
Сима Кљуца от'шô бос,
Буша стекô крвав нос;
Аца Штука, човек стар
Изгубио буђелар, —
То је чуо Панта Шоца,
Па опсовô Кеши оца,
Топови су пуцали,
Многи гости штуцали, —
Жене су им сметале,
Куће се окретале,
А деца су седала,
Па су у њих гледала.
Свакоме јунаку
Бучала је глава,
То је било весело,
То је слава права!

Чича Мија

Ао чича Мијо, та пружи ми руку,
Макар да се никад ни видели нисмо!
Та ласно је нама познати се брзо,
— Брате, Бачвани смо!

Из Бачке си и ти, из Бачке сам и ја, —
Де погоди брзо, да л' ми ј' име Јова?
Ви'ш, ја таки рекох да се зовеш Мија;
Тако је то увек код бачких синова —
Не треба нам пасуш, ни крштено писмо,
— Брате, Бачвани смо!

Немој се ни тужит, ја ти читам с лица,
Да у џепу немаш ни за пет-шест ица.
Друкчије си, Мијо, ти негдар изгледô —
Је л' и ти би радо о том приповедô? —
Сад би више пута на свечари' зевô,
А негдар си, јунак, и на даћи певô.
Сећаш ли се само оних силних чаша?
Та момак си био, први до гајдаша,
Први до гајдаша и код лепих снаша,
Ал' си и терао два гојна чилаша.
Весељак си био, и брк те одаје,
Кад добро погледам, још ти се познаје.
Тако ј' негдар било, та не губи вође,
Та ви'ш ни код мене није много боље.

Та триста му мука, добро ти премишљаш
Да године ове нису ни за кера;
Па и кер би досад побеснити морô,
Па и ако пљуцнеш, и то се замера,
Не роди ти жито, а дај на све стране,
Јечам те превари, кукуруз омане,
Зоби ј' нешто било, ал' то ј' било давно,
Кад су ти чилаши благовали славно'
Сад по њиној снази и пешке би ходô —
Да их ниси продô.

Јест, продô си много, остало је мало,
Оџак ти се круни, свинче ти липсало;
Куд год око бациш, буџак на те зине,
Јер је свуда пуно, ал' пуно празнине.
Жељан си видети ћурку или гуску,
А буђелар носиш као празну љуску,
У њој нема језгре, измакла се шака,
Нема оних лепих тананих банака.
Па сирота деца, па сирота жена!
— Бар да човек не зна за боља времена,
Лакше би се слагô са светом небелим! —
Тако и ја велим.

Разумем ти тугу, разумем ти бригу,
Та имадем и ја ту порцијску књигу,
Па тако ти и ја празну сламу млатим,
— Пусту књигу имам, ал' немам да платим.
Кад промислим добро, баш нам није лако.
Ох, мој чича Мијо, докле ћемо тако?

Још да није каткад две-три чаше вина,
Да нема свечара и добрих дружина,
Кад се човек песме и шале зажели, —
Још да није свирца, да нас развесели,
Морали би давно у Турску утећи! —
Јесте, Мијо, то сам и ја хтео рећи.

Јест, тако је, брате, ал' и радит треба,
Не падају данас печенице с неба.
Упрегнути мораш што год имаш сила,
Та ми нисмо деца, ми смо праве људе,
И радит умемо све да нам се чуде,
Та ми нисмо лени, кукавице нисмо,
Брате, Бачвани смо!

Па да видиш, брале, шта још може бити,
Још ћемо пропеват и ја, Мијо, и ти.
Нек нас стане зноја, зној се скупо плаћа,
Неће кућа пасти, где је вредних браћа,
Запеваће птица и са наше стране,
Надајмо се, Мијо, госино му тане!

Нобл момче

Мати би му била мати,
Ал' радије ј' била »дама,«
Отац би му био отац,
Ал' случајно био ј' м а м а.

У кући је било коња,
Много крава, много свинче,
Па се у том лепом духу
Васпитало и јединче.
Вредан отац текô благо,
А мајка је тресла кесу,
Дижућ' носић на високо,
Сањајући о ноблесу.
Мали Јова био ј' маза,
Кô да имô милиона —
А за фруштук више пута
Добио је и бонбона.
Док се јоште љуљушкао
На дрвеном коњу суром,
И слушкиње и кочијаш
Звали су га ифијуром.
У јутру је дуго спавô,
У вече је дуго кискô;
Кад му косу бреноваше,
Обично је љуто врискô.
Кад је било лепо време,
То јест, ако није спавô,
Десило се не једанпут,
Да ј' и школу посештавô.
А код куће тужио се
На скамлије да су тврде,
И мрзио ј' »паорску« децу.
Све би рекô да му смрде,

А играти — то је знао,
И игрô је сваког бала,
Мајка га је у радости
Фортенцером својим звала.
И оцу је било мило,
Кад је тако штогод чуо.
Ал' би опет више пута
У потаји уздахнуо.

Растао је мали Јова,
Кô што расту деца мазна,
— Шлофрок црвен, лице бледо,
Трбух пунан, глава празна.
Љубила га мила мати,
Кô што »даме« децу љубе,
И често га световала:
Само нобл, мој голубе!
А Јова је савет примô:
На око је цвикер мет'о,
Рајтпајчом је замахивô,
На гајтану вукô псето;
Псето му је било грдно,
Мислим да се звао Каро,
И он с њиме, дас ферштет сих,
Није српски разговарô.
И коња је јахат знао,
И глумице ј' протежирô,
И о берзи ј' приповедô,
И клавир је руинирô.

А мајка му ј' срећна била,
Топила се од милине,
И често га световала:
Само нобл, слатки сине!
Само нобл, само нобл!
— И отац је све то чуо,
И њему је мило било,
Ал' би чешће — уздахнуо.

А Јова се захукао,
И француски већ штрбеца,
Од Јована ето Жана,
Ал' не мрзи ни на кеца.
Ту се може бар показат
Ко је богат, ко сирома'.
Кад с' опуљен врати дома,
Онда ј' — читô — галантома.
У лето му ј' дуго време,
Па по кући гунђа, псује,
Тад га мајка на пут спреми,
Да јој синак »лустрајзује«.
Само нобл, чедо моје!
Па му на длан банке броји, —
Мати »дама«, отац мама,
— Ал' се мама љуто зноји —
А син Јова шешир криви,
Путоваће у свет сутра,

Ветар ће га у свет носит,
Ветар с поља и изнутра,
И пројури купатила,
Где год дође, ту је слава,
Пак се опет кући врати —
»Празна кеса, празна глава.«

Па је л' стекô каква знања?
А зар њему знања треба
От'шô, прошô, вратио се
Као Мартин из Загреба.
Питају га шта је видô,
А он прича о балету,
О париском полусвету
И њиховом тоалету.
Ал' код куће — отац знаде,
Шта га бије, шта га туче,
Зашто мастан капут носи,
Зашто кука и јауче.
Блага неста, дуг се иште,
Данас, сутра крај је свему —
Сад и мајка већ уздише,
А шта синак — благо њему?
Нобл момче само звижди,
Ал' нит' оре нити жање,
Један »лоз« му све имање,
А »хауптрефер« све уздање.

Парница

Красна ли је, Боже, правда —
У њу с' узда когод страда.
На челу јој речи стоје,
Красне речи: Сваком своје!
Правди слава све до неба;
И законе штоват треба;
Судовима част, поштење;
Судијама поклоњење;
Параграф'ма ништа мање:
Са свих страна све признање;
Адвокат'ма, да се виде,
Њима наше капоскиде;
Па ни штемпл не увреди,
Да се ни он не разједи;
Све то јесте нека снага —
Али ипак, браћо драга!
Кô што бежи свет од беса,
Тако беж'те од процеса,
И кô бес од Божја лица,
Тако беж'те од парница.

Видео сам једну слику,
Једну слику повелику;
Златан оквир златно сија, —
Ал' је слика још златнија.
— Штета само, штета свачâ
Што је слика ретка тако,

Јер би било мање плача
Да је може видет свако.
Зато моја песма пође
Да вам слику ову скине,
Па да слика свуда дође
Из близине у даљине.
Ево слике: насред среде
Стоји крава баш ваљана,
Али нуто зла и беде,
Њу трзају два сељана.
Два сељана: Петар, Паво,
Свак би хтео да има право,
Па је Петар за реп вуче,
Паво тегли за рогове;
Обој'ца се љуто муче
Јер свак краву својом зове.
Па док они држећ' краву:
Жедни, гладни роне сузе,
Један трећи слави славу:
Натенане краву музе.

* * *

Ето слике, ето беса, —
То је слика од процеса.
Иста ј' така слика жива,
Што се тако често збива.
Ако Петар с Павлом није,
Тад су друге процежције.
Увек двој'ца роне сузе,
А адвокат — краву музе.

Легитимациона карта

(У место предговора)

А шта ће нам ово чудо?
Куд си пошла, стара лудо?
Беспосличаче, хајд' отале,
Зар је свету сад до шале! —
Што се пали тај Стармали!
Ми смо збиљу изабрали.
Cui bono тако звоно
Кад је народ духом клон'о! — итд.

Доста, доста, мудри брате,
Нашто да се речи трате,
Ми тражимо друге свате,
Да нам неву нашу прате,
А незвани нек се врате,
Ниси за нас — нисмо за те!
Наћићемо друге људе,
А ти с' мршти, наш мргуде.

Ти се мршти, наш мргуде, —
Али смеј је баш за људе;
Смејањем се људи ресе,
Животиња не смеје се.
Сове, вране, жабе, јарци,
Коњи, воли и магарци
Могу ласно смешни стати,
Ал' с' не знају насмејати.

Ено, и сам мајмун браца
(Унук наших праотаца)
Зна се клибит као луд,
Ал' nevetni ő sem tud
А ми вични горој шали,
Што се неби »неветали«.
Нека псује, ко би псовô,
Смејање је човеково.
Смејање је право наше,
И тирани с' тога плаше,
Нек се смеје и ко страда,
Док се смеје, дотле ј' нада.
Човеку се боли блаже,
Кад сме зубе да покаже.

И за шалом има збиље!
Збиља шалу напред шиље, —
Акô коме буде јада,
Нека страда авангарда.
У шале је муња лака,
Што удара без облака.
Ако не мож' да стровали,
Ал' бркове бар опали.
И од госе прави ћосе, —
Па ко не би насмејô се.

Где је шале, нема плача,
Шала крепи, шала јача,
Шала буди, шала спаја,
Измирује, па осваја.

Она броди, она плива
И по мору коректива;
Шала скаче скоком лафа
Прекô разних параграфа;
А падне ли близу циља,
Пала ј' шала, није збиља.

Шала ј', брате, за човека
Слатка љуска горка лека;
Зине на њу два три пута,
Насмеје се, па прогута.
Уме шала бити смела,
Зна имати и начела;
Подиже се лака шала,
И на висе од морала;
Отуд сеје клице стварне
Без придике сухопарне.

Шала хлади, шала греје,
Разведри те и насмеје.
Муку згњечи, бригу свали,
Одмори те и разгали.
Од ње беже хладне змије
Србин никад без ње није.
Њом је досад јаде скидô,
Њом је многе ране видô.

Није шала ни без бола,
У њој само јади неме,
Да не продру гласи мола
У неместо, у невреме,
Она крпи ране, крпи —
Да се живот лакше трпи.

Зато прим'те у закриље
Ведру сестру мутне збиље,
(Једнога су оца кћери
— Разни пути — једни смери —)
Док се бољи ње не лати,
Стармали ће да је прати,
Отвор'те им братска стана
Барем сваких петнêст дана!

Басна о лажи

Негда, негда, браћо драга,
Лаж је била гола, нага,
Без сукњица, марамица,
Без шалова, машлијица,
Без одела икаквога, —
И без листа смоковнога.
Зато срећна била није,
Куд је дошла, познали је,
Свако јој је у брк рекô:
Познајем те, гадна секо!
Хоћеш амо, ја ћу преко,
Само да смо на далеко.

Дуго ј' тако потрајало, —
То се лажи додијало,
Па се поче тужит Богу:
»'Вако живет ја не могу!«
Ту је било дреке, плача:
»Дај ми, Боже, огртача!«
Ал' се и Бог на њу гнуша,
Па јој жеље не саслуша.

Ал' то чуо роми даба,
Па јој рече: »Жено слаба,
Твоји боли баш су љути,
Ја те жалим, помоћ ћу ти,
Крај ће бити твојој муци,
Ево т' рухо, па с обуци!«

Ђаво даје а лаж прима;
То одело и сад има,
То је рухо врло вајно,
Каткад црно, каткад сјајно,
Кад сребрно, кад и златно,
Али увек елегантно.
То одело блудној кћери
Сад отвара сваке двери,
Тим оделом покривена
Штована је блудна жена,
То одело њојзи гове,
А знате ли како с' зове?
Дипломатија!

Тако она свуд корача,
Ко је не зна, скупо плаћа,
Скупо плаћа речи шупље,
Ко је позна, још и скупље.

Не боли грдња већ истина

(По старој причи)

Био ј' негде некад, али где и када?
Нисам чуо, па вам не знам рећи сада, —
Био је обичај, тако се завело:
На Велики петак искупи се село,
Велико и мало на брдо се пење,
Да претставе живо Христо мучење,
На ког падне коцка, тог конопцем стежу,
Тај ће бити Христос, на крст га привежу
А други га киње поругљивим реч'ма,
Вређају га, грде, што ко уме већма.
Таки беше адет у времена стара;
Једном паде коцка на воденичара.
Дигли су га на крст, везали га љуто, —
Мучно му је било, ал' је ипак ћутô!
Спустио је главу, оборио очи,
Да претстави благост мукотрпне моћи.
А сељани други, баш кô праве Јуде,
Надметали с' да га грде. псују, куде:
»Гле лажнога цара!« — «Гле Божија сина!«

»Де, нек ти помогне Отац са висина!«
Стотинама ј' грдња пред њега просуто, —
Воденичар-Христос, он је само ћутô.
Док једаред нека жена се истаче,
Па подбочи руке, па му кресат заче:
»Угурсузе један, није ми те жао,
Јер си целог века само брашно краô!«
— Воденичар-Христос, кој' је досад ћутô,
На те речи плану као звере љуто:
«О, чекај се, кујо, док ме с крста скину,
Хоћу ти ишчупат псећу језичину!...«

Е па шта ћеш, брате, створени смо тако:
Лажну грдњу примаш и 'вако и 'нако, —
Ако ти је гадна, окренеш јој леђа,
— Ал' истина вређа.

Дужников одговор

Питô неко свог дужника,
Кад ће новац да му врати?
А овај му, пун поштења,
Стаде 'вако торокати:

Не брини се, драги побро,
Што сам дужан то ћу дати,
»Али када«? — Биће, биће,
Мораш мало причекати.

Кад побеле црне вране,
Кад отели курјак лане,
Кад на врби грозд заруди,
Кад се прадед мој пробуди,
Кад поникну жаби крила,
Кад се уда шиндивила,
Кад се смрзне Дунав лети,
Кад се Турчин опамети,
Кад ђаволу цркне мати,
Кад се Босна похрвати.

Савет

Тужним и светоболним душама

Свет је овај мука жива,
Искушење души, телу,
Нигде нећеш наћи мира,
Ни у граду, ни у селу.

Свет је овај тишма, врева,
Чуства наша он не верма,
Благо оном ко се скрије,
Благо ли си калуђер'ма!

Док си млађан, још се бориш,
Ал' кад и та снага клоне,
Прислушкујеш како дивно
Самостанска звона звоне.

Свет те гурка, свет те кињи,
Свет те мучи, свет те вређа, —
Ко ти може замерити,
Кад окренеш свету леђа!

Јест, окрени свету леђа,
Та не мари ни он за те;
Кад те види, презире те;
Кад те хвали, превара те!

Јест, терети кад те скуче,
На душу ти падне тмина, —
Ти отиди у манастир
— Па се напиј добра вина!

Ха, баш добро

Туже нам се кованције,
Вајкају се сви од реда:
»Кошнице нам стоје празне,
Нико неће имат меда!«

Ха, баш добро што је тако:
— Удаваче наше младе
Потражиће другим путем
Уста своја да осладе.

Удаваче наше младе,
Не замер'те зато мени!
И момцима исто велим:
Момчадијâ нек се жени!

Нема меда? — Тако треба!
Лакше ћемо стићи мети
— Кад горчина буде нага,
Свет ће да се опамети.

И тако нам ретко дају
Меда чиста, меда права;
Мед је постô само слуга,
Да горчину замотава.

Јест, ја волим што је тако;
Тим народи ништ' не губе, —
Барем владе неће имат
Чим премазат наше зубе.

Збогом

(1879 кад је мислио Стармали да ће морати престати)

Јоште један број!
П'онда, роде мој,
Један те је терет мин'о,
Један ти се порез скин'о,
Један ко-рак напред ногом,
Опет једно ново: »Збогом!«

Наш је живот био ништа,
Он је био само »шала«.

И публика схватила нас,
Па се тако одазвала.
Одзив бруји нашом слогом:
Збогом! Збогом!

Али ништа, — ми смо наши,
И при чаши и при флаши;
Куцнимо се, згода ј' вајна!
Шта ј' у чаши, — наша ј' тајна.

Ништа, ништа, ми се знамо!
Амо срце, руку амо,
Да с' у смеју и у шали,
Читаоци и Стармали,
(Што морамо то бар смемо)
Растанемо, — растанемо.

Збогом, дакле, свиколици
Наши драги претплатници,
Предбројници наши вредни,
И почасни и ванредни.

Збогом и ви, луде теме!
(Да л' занавек, ил' за време?!)
Збогом Пего иза пласта!
Збогом вило прапораста!
Збогом бриго оштрих дера!
Збогом грижо гушчјих пера!
Мир пепелу наше кесе!

Збогом марке и адресе!
Збогом наши драги ками:
Протокули и раками!
Почиваjте мирно, тио,
— Збогом и ти вересиjо!
Збогом и ви, топли, врели
Снови наши дрски, смели,
Снови наши светла лика,
О хиљади претплатника!

Збогом села, збогом двори!
Збогом чуда и покори!
Збогом хале, збогом, вране,
У светињу замотане!
Збогом смуци и медузе!
Збогом чизме и мамузе!
Збогом трути и мамути!
Збогом бледи братоjеди!
Збогом зверке фела разни',
— Не боjте се (абу) казни!

Збогом Ћиро, збогом Спиро!
Ваш jе говор многе дирô.
— Рекô Коста, да jе доста, —
Ал' ви Косту зврц по челу,
Па идите свуд по селу,
Па говор'те живом речи:
»Не даj ником да те гњечи!«

Запита ли врабац с крова:
»А куд оде чика Јова?
Песмо наша, ти му реци:
»Чика Јова от'шô деци«.

Репатој звезди

Ти си сад у моди, —
Ал' не што си лепа,
Већ једино само
Са дугачка репа.

Та појава на земљи
Давно није нова:
Многи су на гласу
Са својих репова.

По грбачи нашој
Многи трком језде, —
Репови им дуги —
А нијесу звезде.

Нова слика, нова и прилика

Ко год има воље јаке
Из низине да се пење,
Тај ти може из ничега
Створит справу за летење.

Кад вештице могу летет
Узјахавши метлу виту,
Где то стоји, да Стармали
Не мож' летет на дивиту.

Дивити су разна створа,
Те имају разних мана,
За летење најбољи су
Од хинеског порцелана.

А мастило, — ако ј' чисто,
У вис тежит већ је вично,
Од њега се многи трза, —
Мора да је електрично.

У мастилу има палâ
У мастилу има гаса, —
Ето згоде луфтбалонске
Да облаке заталаса.

Прашјоница ништ' не смета,
У њој праха има само, —
Ил' уздахн'о ил' се смејô:
Прах се диже, — то већ знамо.

На дивиту до два пера,
Не дућанска, не куповна, —
Зар то нису до два крила,
— Ето справа зракопловна!

Сад још ваља само сести
И имати савест лаку,
И џепове пуно празне,
П' онда хајдац ка облаку!

И Стармали већем седи
И виче: хеврека!
То је нови проналазак
Деветнêстог — броја.

Стармали је већем горе
У слободе празном рају.
Све ће отуд боље видет
По високом положају.

Отуд ће вам чешће казат
Чије ли су стазе клиске,
Чије ли су силе кратке,
Чије ли су страсти ниске

Буде ли му кад претешко
На љуљашци лêтне справе,
И чибук ће морат бацит. —
Тад чувајте своје главе!

И тако вам ваш Стармали
Носом пара облачине.
— — Узмора ли кадгод пасти,
Бар ће пасти са висине.

Кашто ће се и он сићи
По потреби ка партеру,
(Kô, на пример, сад, да шапне
Нешто бискуп' — Штросмајеру).

Британика

Читао сам календаре,
Читао сам планетаре,
Ал' не нађох нигде да ће
Ђаво ући у цигаре.

Ал' на жалост: ђаво тера
Луциферску своју шалу,
Смештајући у цигару
Барутану малу.

Макар да је како скупа,
Како лоша, како ситна,
У цигарам' сада лежи
Дух времена динамитна.

И наш Баба има право
Што на дуван хајку води;
Ето сви сад верујемо
Како дуван здрављу шкоди.

Седи човек, мирно пуши,
Британику своју љуби,
Наједаред — брк му плане,
Нос одлети, прсну зуби.

Ако ј' шала, врашка ј' шала,
Виц ако је, виц је псећи
Додија нам 'ваку шалу
Под нос себи подносећи.

А молићу, откуда вам
Та цигара пустоловна?
»Ја је купих у трафици,
А трафика ј' монополна.«

Е, богами, кад је тако,
Неће бити чуда нова,
Ако сви сад останемо
Без носева, без бркова.

То нам неће чудно бити,
Све то може да се схвати;
Већ је чудо само ово:
Где су наши штатсанвалти.

Па да и сад као другдаш
Дигну тужбе, дигну вике,
Да од суда затвор ишту —
Монопола и трафике.

Божићни ораси

I

»У Божића три ножића,« —
  Ма да ј' празник мира.
»У Божића три ножића,«
  Ал' никог не дира.

Једним можеш лепо сећи
  (Ако имаш) печеницу;
Другим можеш кобасицу,
  Трећим можеш чесницу.

А та јела (ко их има)
  Не праве с' од кожа;
Могу с' јести и прстима,
  — То јест и без ножа.

А божићне те ножиће
  Нека народ чува, —
За обрану, кад ко хоће
  Да га у гроб здува.

II

»Божић, Божић бата
  Носи киту злата,«
С овим златом он путује
  Људима га показује.

Ви'те л' ово злато
  Како сија лепо;
С тога многе душе
  Залутају слепо.

»Од тог лепог злата
  Плету с' ланци страшни,
Запамтите добро
  Који сте попашни!

Боље вам је ићи
  Гори у хајдуке,
Него примат злата
  Из душманске руке.«

III

У по дана на мом столу
  Гори свећа па ме сећа:
Да на сваком српском столу
  Данас гори така свећа.

Кад би нешто сви ти плами
  Сјали скупа, — не за себе
Можда би се огрејало
  Много срце што сад зебе.

IV

Нисам више дете,
  Ал' би с' игрô јако;
Наметницо сило:
  Л и ј о или т а к о?

Дедер пружи руку
  Пуну својих орâ;
Ко год зна рачунат
  Погодити мора.

Ја ћу т' рећи: лијо!
  Лијо, јест дакако,
Баш и ако ј' с паром
  И онда је тàко.

V

Куцнимо се чашом вина, —
  Да се измиримо!
Куцнимо се чашом вина,
  Али га не пимо!

Лез'мо трезни, ко на сламу,
  Ко на голо стење, —
Сутра ваља уранити
  Рано на јутрење.

VI

Кад је било још Божића
  А без мало шале?! —
Неки на ме намигују:
  »Реци коју, брале!«

На одличном том намигу
  Велика вам хвала; —
Ја ћу рећи, а ви прим'те
  Баш кô да је шала.

Божић нам је данас дошô,
  Ви'ш како се бели!
Нашао нас беспослене,
  Па послове дели.

Звонарима вели нека
  Дрмају за уже. —
Калуђере и попове
  Шиље нека служе.
(А не да се отимају о власт)

Госпоштину опомиње:
  Не пушит цигаре,
Потсећа их на трабукност
  И на Темишваре.

Свакој српској кући вели
  Од Пеште до Лике,
Нека иде Стармаломе
  У полажајнике.

Малу децу закриљује
  Кад с вертепом језде;
А велике људе пушта
  Нека носе звезде.

Варенике нек кувају
  Варатељи стари;
А за сламу нек се брину
Жидски новинари.

А народи који пате,
  Гоњени од свију
(Да не заспе крај огњишта)
  — Нек олово лију.

VII

Јест, Божић је празник мира,
  Али друга лека нема, —
Ради мира, баш рад мира
  Треба да се — за бој спрема.

Политика

Политика, она има
  За свак' случај своја врата,
Политика, она уме
  Различних заната.

Политика уме куват,
  Политика уме варит,
Политика уме гасит,
  Политика уме палит,

Политика уме играт
  И на разне ноте свират,
Она уме балансират,
  Електромагнетизират.

Политика уме ловит,
  Уме вешто словословит,
Уме с' вити и довити,
  Водом јахат, сувим пловит.

Политика уме копат,
  Ломит, гулит, сећи, цепат;
Политика уме претит,
  Уме гладит, уме тепат.

Уме крпит, уме парат,
  Уме ткати, плести, вести,
Уме скочит и доскочит,
  Али уме и - насести.

Опроштај нежне мајке са својом дечицом

Збогом остај, слатки Којо, —
  Како су ти сузне очи!
Чувај ми га, добра дојо,
  Немој заспат до поноћи.

А ти Лело, прљо моја,
  Окупај се, субота је,
Буде ли ти дуго време,
  Ено куце, нек ти лаје.

Ти Ђокице, миран буди,
  Видиш да је кењкав Бата;
Не плаши га с гусеницом,
  Знаш да од тог фрас га хвата.

А ти Бато, рано лези,
  Грозницу си јуче имô;
Немој ништа вечерати,
  Да доктора не трудимо.

Теби, Перо, немам каде
  Сада пропис да нашпартам.
Е па сад је све у реду, —
  А ја идем да се картам.

Проглас новог судије

Немој'те ми носит дар
  Ни крупан ни ситан,
Ево напред кажем:
  Ја сам неумитан.

Ко ми с тиме дође,
  Грдићу га јавно
Ја ћу сваком судит
  Параграфоправно.

Ал' баш ако когод
  Силом нуди дара, —
Тај нека се с мојом
  Женом разговара.

Друкче се долази до чистоће

Пословица ова
  Свима је позната:
»Нека свако ђубре чисти
  Испред својих врата«.

У једноме селу,
  Рец'мо Буђанову,
Послушали људи
  Пословицу ову.

Свако поче мести
  Испред свога прага,
И у то се многа
  Утрошила снага.

Сваки је помео
  Свог ђубрета сила —
Ал' га свом суседу
  На праг нагомила.

Је л' се тиме ђубре
  Изгубило? — Није.
Буђаново оста исто
Убрљано и нечисто
  Кâ што беше прије.

Зато није доста: ђубре
  Кренут само са свог прага —
Далеко га изнет ваља,
  Да му нема трага.

Ех

Ех, алал ти вера,
  Београде млади,
Што не пушташ да те
  Швапски трулеж слади!

Ех, алал ти вера,
  Што по благој ноћи
Не даш да се отров
  Београдом точи!

Ех, алал ти вера,
  Ра̏зби једну маглу
Кад показа врата
  Пустом тинглу-танглу!

Ех, хвала ти, туђе
  Што сатресаш рите
Да устане Бранко
  Пољубио би те!

Ех, алал ти вера,
  И по стопут хвала,
Што си драговољан
  Полицај морала!

Ех, алал ти вера,
  Што мамац одгура
И распршта јато
  Таких креатура!

Забава се друкча
  Београду иште —
Ал' куда ћеш сада
  Тингл-тангловиште?

— — — — — — — — — —

Еј жалосна Босно,
  — Моје срце зебе —
Тај ће отров канда
  Сад усрећит тебе.

Ој Босанче стари,
  Ој Босанче млади,
Сви отвор'те очи,
  Паз'те шта се ради.

На једно старо поновљено питање

Многима се то причиња
  Као неки скаред:
Да се удов попа може
  Женит још једаред.

Чудно им је да се попа
  — Сêди или плави —
Насред цркве упаради
  С превесом на глави.

Да му брат во Христје руке
  Рупцем веже белим:
Па да иде наоколо
  А пред стадом целим

А до њега невестица
  Да стидљиво дуби, —
Па с дебелим да се кумом
  И старојком љуби.

А у порти да запева
  Шаљива девојка:
»Ију — јују! Весел'мо се!
  Жени нам се појка!«

Ал' ја на то сваком попу
  Мој благослов дајем —
Ма да ј' мало необично
  (То и сам признајем).

Ал' та мала необичност
  Кол'ко ће да вреди!
Помислимо шта ће и шта
  Тим да се заштеди.

Тад се попа неће морат
  Калуђерски владат;
Част његова неће од злих
  Језичина страдат.

Кућа ће му, деца ће му
  Лепо у ред доћи.
А што ј' селу необично,
  То ће брзо проћи.

Е, ал' има чудних људи,
  Помало и кивних;
Има људи старовољних
  И конзервативних. —

Они мисле: што је ново
  Мора бити гњило
Они веле: не сме бити
  Што год није било.

Па како ћу и попове
И обичај спасти?!
Пустите ме да премишљам
Па ћу онда каз'ти.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Даклем тако!? — Ви не дате
Удовом пастиру
Да с' ожени још једаред,
Па живи у миру.

А овамо признајете
— Буди вам на хвалу —
Да удовство (ни поповско)
Не служи моралу.

Па кад треба да с' и козе
А и купус спасе,
Тад морате овај посô
Ви примити на се.

Замолите нек закључи
Ово синод свети:
»Попадија не сме нигде
Пре попа умрети«.

Ако синод то закључи,
Ја капитулирам
И у старе обичаје
Онда вам не дирам.

Има л' код нас

Има л' код нас комуниста
И социјалиста,
Кâ што веле неки наши
Добри богаташи?

Ја бих чисто могô рећи:
Иди збогом, мани,
Та то код нас тек сневају
Богати Гавани.

Ја не видим комуниста
Ни социјалиста,
Бар не држе, јер немају
Свога стручног листа.

Ал' ја видим друго нешто,
Видим prima vista,
Видим доста и сувише
Српских нихилиста.

Међу српским богаташ'ма
Има н и х илиста
Што не држе н и ј е д н о г а
Србинскога л и с т а.

Ђаволска балада

»Што ћу, Боже, што ћу,
Жена ми се карта!«
Тако је лелекô
У Негдину неко.

А ђаво му шапн'о:
»Хихи, хихи, хи!
Па зар не знаш лека, —
Хајд у крчму, пи!

А човек кâ човек,
Шта је друго знао,
Што му ђаво рекô,
То га послушао.

Сад отац при вину,
А мати при кецу, —
Онда ђаво оде
Да им чува децу.

Гладио им децу
Копитом и репом,
Задах'но им душу
Моралштицом лепом;

»Добра деца увек
Родитеље следе,
Треба да се на оца,
На мајку угледе!«

Тад је била сетва,
Данас је већ жетва,
  Ђаво жање коров зрео —
  — А то је и хтео.

Једном свекритичару

Кажу: »Бог је саздô свет
За шест дана кратки',
Пак се онда повукао
Мир уживат слатки.

Зар оваки пример
Радницима пруди!...«
Тако један вртоглави
Свекритичар суди.

Ћути, брајко, ћути,
Ребара си вити'!
Створи и ти нешто,
Па с' одмарај и ти.

Створи и ти нешто,
(Али створи вешто)
Ма за шест минута,
Ма за два тренута.

Створи и ти нешто,
(Али створи вешто)
Нека буде дело твоје
Ма кô зрно проје;

Али створи нешто
Што се не одмара,
Дело које даље
Само себе ствара.

У Божјем храму

Браћа Руси дивно поје
У Божијем храму,
Видех онде многу красну
Ал' побожну даму.

Смерно клече, Бога моле
Крсте се и — ћуте,
Тражећ души својој грешној
Спасоносне путе.

Није тако у мом крају!
Тамо друкче бива...
Тамо — јао! баш у цркви
Дебата је жива.

Ово било... оно свило...
Чујем тамо јасно,
А то није, Бог и вера,
Ни лепо ни часно!

Тода, мода и рода

О проклети шињон!
О проклета мода!
Синоћ Тоди на главу
Долетела рода.
Деца вичу: силази,
То је наша Тода, —
Та то није гнездо твоје,
То је нова мода.

»Каква Тода;
Каква мода!«
Проговори рода —
»Није мене мозак
У Индији издô,
Познајем ја моје лањско —
Моје мило гнездо.«

Буха и муха

(По народном казивању)

Састала се буха с мухом,
Па немајућ' посла друга,
Хајд' да с' једна другој руга.
Тихо буха муху пита;
Ао мухо поносита,
Што си тако буљоока?
А муха се ништ' не љути. —
Кад ме питаш, казаћу ти:
Колико ме видиш малу,
Ја с људима збијам шалу;
Ја им зујим око уха,
Човек маше, трепће, духа,
Љутит скочи да ме смлати,
Ја одлетим, па се вратим,
Па му седнем бесно, смело,
Сад на лице, сад на чело,
Сад му станем на врх носа,
А он викне; гле пркоса!
Сав се јунак запенуши,
Ја одлетим — он се ћуши.
А ја онда из буџака
Гледам мирно свог јунака,
Како ј' осто̂ под срамотом,
Па се смејем, смејем гро̂том.
Па од смеха, бухо, тога,
Од тога сам буљоока.

За тим муха буси каже:
Ао, бухо, црни враже!
Тебе црно рухо краси,
Ал' бих рекла гурава си.
Тако хитра, тако лака —
Па откуд ти гура така?
Тако пита врашка муха.
Одговара црна буха:
Истина је, није шала,
Ја сам ситна, ја сам мала,
Ал' је посô мој витешки,
Ја ти дижем терет тешки,
Нема трута ни левенте,
Макар био од две центе,
И још тежи може бити,
Буха ће му нахудити.
Кад захрче о поноћи,
Ја полако на њег скочим,
Слушам како слатко спава,
Докрадем се до рукава,
Под кошуљу милим, шетам,
Ал' још нећу да му сметам,
Већ под леђа кад му стигнем
Одупрем се — па га дигнем.
Сад помисли: буха клета
Дигне центу са кревета!
Сад си чула што сам рекла
И како сам гуру стекла.

Поклони се муха буси,
Поклони се буха муси:
»Баш ти хвала на тој кажи!«
Па одоше — сад их тражи.

Мојој Милки

Ох Милка, лепи створе,
Ох Милка, добро моје,
Данас сам дуго гледô
Велике очи твоје;

Па што већ давно не би
Песма ми с' срцу оте,
Кô отсев од лепоте,
Кô излив од милоте.

И гледао сам дуго
Белину твога врата,
На којем нигде нема
Бисер', корала, злата.

Ти мрзиш накит сваки,
Природу љубиш славну,
Брежуљке миомирне,
Ливаду росотраву.

И ти је знаш уживат,
Простотом жеља твоји'
Уживат много боље
Нег' многи песник који.

Ал' боле срца твога
Ти досад увек таја,
И ја ти никад не чух
Љубавног уздисаја.

Ал' да си радо моја,
Очи ти зборит знаду, —
А ја свеудиљ стрепим
Да ми те не украду.

Јер свет је овај таки,
Таки су ови људи,
Ја знам да многи, многи
За добром мојим жуди,

А ја те тако волим,
Волим те тако здраво,
Ох Милка, моја Милка,
Гојазна моја краво!

Песма

скрпљена из пословица разних старих и нових народа без икакве свезе и цели, без дубљег или плићег смисла.

Ко шећер једе,
Изгуби зубе. —
Ко проју сеје,
Врапци га љубе. —

Ко њиву оре,
Нада се плоду. —
Ко хоће сува,
Не гази воду.
Јест!
Не гази воду.
Да!

Ко ј' пио жучи,
Том пелен слади. —
Ко је ожежен,
Тај кашу хлади. —
Ко нема токе,
Тај чува коже. —
Ко иде на лед,
Тај пасти може.
Јест
Тај пасти може.
Да!

Ко сеје коров,
Не воли цвеће. —
Ком иде карта,
Том љубав неће. —
Док трају шуме,
Биће и грађе. —
Ко тражи кавге,
Ласно је нађе.
Јест
Ласно је нађе.
Да

Ко не зна играт,
Не виче: хопа! —
Ко има браду,
Не треба попа. —
Ко пчеле чува,
Том се и роје. —
Ко хоће туђе,
Изгуби своје,
Јест!
Изгуби своје.
Да!

Где кремен расте,
Онде се креше. —
Где кога сврби,
Онде се чеше. —
Ко има брата,
Није сирома'. —
Ко жели мира,
Тај седи дома.
Јест!
Тај седи дома.
Да!

Што краћи дани,
То ноћи дуже. —
Куд оде јуне,
Там' ће и уже. —
Увек су близу
Ивер и клада. —

Ко другом копа,
Сам у њу пада.
Јест!
Сам у њу пада.
Да!

Ах, њој

Ево нас опет измеђ' четир' зида!
Ох, с каквом жељом хитам моме рају!
Целога пута с ума те не скида', —
А руке спремах топлом загрљају.
За тобом дршће
Срце ово јадно —
А ти ме тако
Дочекала хладно!

Зар није доста души мојој рана,
Што бегат морам од ледених људи,
И што ми бије ветар са свих страна
Ледом и сметом ове верне груди!
— Ја к теби хитах
Са удеса прека;
Па зар ни код тебе
Да не нађем лека!

Ја умем трпет многу муку клету,
А никад уздах груд'ма се не оте,
Ја радо праштам целом другом свету,
Што нема за ме љубави, топлоте;
Његова завист,
И пакост и злоћа,
Није ми тешка,
Кô твоја хладноћа.

Ја — коме људи не разуму̑ гласа,
Ја — коме крвца у жилама зебе,
Ја хтедох топлих неколико часа,
— Хтедох провести вече поред тебе.
Песмом бих можда —
Песмом бих зацело,
Понеком јаду
Опевô опело.

Ал' пуста жељо, — преварени нади!
Зар ни ти више ниси она стара?
Добројко моја, зар се тако ради, —
Зар нема више оног милог жара?!
Зар и од тебе
Да морам утећи, —
Ох моја хладна,
Ледна моја пећи!

Јеси ли био

Јеси ли био кад у »луфтбалону«,
Из те висине гледô васиону?
Та ту се седи, кô на неком трону;
Ту само можеш лечит душу бону;
Ту душа види цео Божји храм,
А дивећи се ту си ипак сам. —
Позорје дивно, — само поглед баци:
Врх тебе небо, под тобом облаци!
А твој се престо диже, јер је лак,
Диже у зрак.

Ту могу груди уздахнути силно,
Ту можеш суза ронит изобилно,
Ту никог нема, да се томе руга, —
Над тобом етир, испод тебе дуга.
А видиш међе целог земног круга,
Тихотан храм, —
— — А ти си сам!
Орô се диже,
Хоће да те стигне,
Хтео би к теби поћ —
Слаба му моћ,
Високо летиш над злотвор'ма кивним,
И појиш груди бесконачјем дивним,
И пловиш морем, које звезде спаја,
Пун осећаја.

Јеси ли био кад у »луфтбалону«?
Јеси ли гледô како људи тону,
Њихове тишме како неми звук, —
А тебе диже све то већи хук!?
Јеси ли видô лопту изанђалу,
Под собом ниско ону земљу малу,
Јер само то је мелем духу бону, —
Јеси ли био кад у »луфтбалону«?
Зар ниси био? — Шта!?
— — — Нисам ни ја!

Не би с горег било

Ономад се шетах
Мало променадом,
И ту сам се срео
С мојим кума-Радом.

Он беше суморан,
Невољан и јадан,
Као да је од три дана
И жедан и гладан.

Да сам богат дао бих му
Какву помоћ малу,
Ал' сиромах, као што сам,
Ударим у шалу.

»А шта велиш, куме,
Да ти је Бог дао,
Да сад имаш деце, —
Би л' се радовао?«

Уплаши се човек,
Кад те речи зачу:
Бре мани се деце,
Не знам ни сам шта ћу!

»Не мислим ја мале деце,
Да ти пилеж плаче,
Већ велику децу,
Кћери удаваче.

»Па да једну удаш
За какво̂г месара;
А друга би, можда,
Избрала пекара.

»Трећа да ти нађе
Зета трафикаша;
А четврту, то већ знаш,
Да̑о би за бирташа.«

То је била шала,
Али не погреши,
Јер се Рада разведри,
Брк му се насмеши.

Лањској ђаволици

Сећаш ли се, ђаволице,
Кад сам лане код вас био?
— Приповедај своме мужу
Како сам ти доскочио.

Ја сам с тобом шалио се,
И држô те као дете, —
Ал' ви мале поличарке,
То нимало не волете.

Једанпут си дошла с поља,
Па преда ме прије свега;
А на твојој плавој коси
Пуно беше ињa, снега.

Ти ми рече: »Молим, чико,
Старост не дâ да се вређа;
Ето, вид'те, сад сам седа,
И од вас сам много сеђа!«

А ја теби: »Добро, бако,
Старости се свако клања.«
Па ти цмокнух белу руку,
Пун високопоштовања.

Док су уста чике твога
На белој ти руци била,
Седина се твоје главе
Као санак растопила.

И ти поста опет плава,
А ја остах седих власи;
Тад ја теби пружих руку, —
Пољубит је морала си.

Сећајућ се оте шале,
Из срца ти желим свег,
Да ти отсад свака брига
Прође кô тај лањски снег.

Поп и врана

По наслову који суди,
Тај ће мислит басна да је,
За то ваља напред рећи:
Није басна, истина је.
У Негдинци живи попа
— Хајд', нека се зове Лака —
Он је имô једног петла
И некол'ко кокошака.
Кок'це су му плодне биле,
Носиле су врло ревно,
Свака ј' од њих своме попи
Снела јаје јежедневно.
Ал' шта бива са ти јаји?
Ви мислите поп се части?
Он ни једно није појô,
Ни ровито, ни на масти.

Само љуске остале су
Од толиких јаја попи,
У љускама што је било,
Све то нека врана попи.
Кока снесе, врана кљуцне,
Испије га па одлети.
То једанпут попа спази:
Чекај, врано, пресешће ти!
То је попи мучно било,
Кô и сваком што би газди.
Елем, мисли и промишља,
Како мазду да одмазди;
Зато прво хтеде знати,
Има л' врана гнездо своје?
Свјачески га имат мора
Јест, има га, ал' где јој је?
И наш попа, у свом гневу,
Донде није имô мира,
Догод није нашô гнездо
Своје вране, свог вампира.
А у гнезду беху јаја
Што их врана скоро снела,
И та јаја, као мати,
Волети је већ почела. —
У освети сви смо слаби;
Који човек нема жучи?!
Па и попа јаја зграби,
Однесе их својој кући.
У врелу их воду гура:

»Кувајте се!« тако рече,
Па скувана јаја опет
У вранино гнездо меће.
Ал' и врану, ма да ј' црна,
Материнска љубав жеже,
Те на јаја своја седа,
Мале вране да излеже.
Седи дуго, дуго, дуго,
Месец, и два, и три дана;
Завирује: ту су јаја, —
Ал' до беса, камо врана?!
Седи, седи, — а од муке
Грозница је често тресу;
Забринута главом маше,
Све се боји: мањђије су!
А наш попа свако вече
Туд пролази тио, тио, —
Сав је блажен кад погледи,
Како ј' врану насадио.
Кô што рекох већ једанпут,
У освети сви смо слаби;
Кад год прође, попа шапне:
»Тако, тако, враг ти баби!«

Ова песма за вас људе,
Само мало шале има;
Ал' за вране наук носи:
Да с' не шале с поповима.

Из бољих времена

Сентомаш је красно место,
У њ долазе гости често,
Ал' кад стече ретка госта,
Тад зацело нема поста!
Тад је слава, мили Боже, —
Све партије тад се сложе,
Ал' — ad hoc; —
Тада бива пића, јела,
— Хоћеш хладна, хоћеш врела —
Свирке, песме, шале, смеја,
Пива, вина, кафе, теја
— Свега »шок«.

Тишма свуде, врева свуде,
Јер обичај то захтева,
И увек се нешто збуде,
Што је вредно да се спева.

Тако ј' тамо једном био
Неки братац свима мио,
А тај братац — ради слика —
Нек се зове браца Ника.

Вечера је била красна,
Пића добра, јела масна.
А здравица као кише,
Свирац свира, Циге гуде —

Не знаш чега има више:
Јела, пића, ил' — понуде,
Воља пупи, — шала цвета,
Ређај песму нову, стару:
»Оро̂ кликће«, — »Многа љета«,
»Цар везира«, — »Мајка Мару«.

Буди, Нико, добре воље!
Наспи, Лазо! — Куцни, Симо! —
На́последак, куд ћеш боље,
Хајде да се побратимо!

Што̀ је на дну, то се проспе
И начну се нове двојке;
Сад те почну нудит госпе,
Па, шта више, и девојке.

Грли брата братац мио;
Нестало је свију брига, —
Е, ко овде не би пио,
Волео бих видети га!

Браца Ника шта ће, пије, —
Како не би уз гајдаша!
Попио је салаксије,
Мало ј' рећи, петнêст чаша.

Али што се јела стало,
Умерен је био јако:
Само ј' једно јајце мало,
И то меко, изумакô.

Кад у јутру главу диже,
Глава бучи, муке нове, —
Ал' и дружба већем стиже,
На киселу чорбу зове.

Сваки ти је ведар, вољан,
За мамурлук не зна нико;
Само ј' Ника главобољан,
Јер он томе није свикô.

Ал' да шала друштву прија,
То у бачком лежи духу;
И мамуран шалу збија,
Тако ј' тамо у ваздуху.

Зато рече браца Ника,
Протирући дланом очи:
»Видите л' ме, мученика!
Ја сам жртва прошле ноћи.«

»Ал' тако ми виших сила,
И тако ми неба, раја,
Кунем вам се, браћо мила,
Никад више јести — јаја!«

Том је шалом гост одлан'о
Главобољи својој врашкој.
Тако стоји записано
У кроници сентомашкој.

Наш доктор

Добро једе, добро спава,
Ништа му не смета, —
Црвени се, ма да броји
Преко шесет лета.

Може попит оку вина
И по седам кава, —
А никад га, откако је,
Не заболи глава.

Куд он крочи својом ногом,
Све се земља тресе.
Па шта више неки веле:
И ожениће се.

Наш би доктор могô бити
Свим доктор'ма пример,
Он на лицу носи здравље
Као неки »цимер«.

Таких плећа нећеш наћи
У свем Подунављу,
Сви се чуде, сви се диве,
Том гвозденом здрављу.

Не чуд'те се, браћо, то је
Колумбово јаје, —
Та наш доктор здравље штеди,
Ником га не даје.

Баба Љуба

Стару баба Љубу
На рочиште звали,
— Па се покајали.
Кад је стала торокати
Згледнуше се адвокати;
Као да је навијена,
Клепеће јој брада, —
То се зове — швада!

Судац једну, — баба сто,
Наопако, шта је то?!
Судац руком маше: стој,
Баба тера посô свој.
И како се захукала,
Чини ми се не би стала
До мрклога мрака, —
Стара чегртаљка.

Судац се разљути,
Што неће да ћути,
Продрмуса звонце
Па на ноге скочи:
»Сад језик за зубе, —
Ил' ћеш грдно проћи!«

А на то се насмејала
Стара баба Љуба:
»Опростите, господине,
Ал' — ја немам зуба.«

Нешто веома романтично

Испод липе, спрам месеца
Седи тужна Ката.
Ко се срцем својим игра,
Том је горка плата.

Седи, седи, па уздише
Ојађена Ката:
Очи су јој, знате л' какве?
Као два плаката.

А шта можеш прочитати
Из отих плаката?
Срце своје, срце своје
Изгубила ј' Ката.

Сад је гуши нека туга,
Досад непозната.
»Ох, што нисам чувала га!«
Тако збори Ката

Како ли ће ова туга
Бити доконата?
Не бојте се, брзо ће се
Утешити Ката!

Шест година, више нема
Наша слатка Ката, —
А то срце било ј' тек — од
Медених »колата«.

Нравоученије:
Пази Като, пази злато,
После десет лета,
Да ти с' ово (мало друкче)
Не деси опета!

Бабин савет

Ако волиш јаја јести,
Не смеш клати коке своје.
Без кокошке нема јаја.
Није л' тако? — Јест, тако је!

Ако желиш кокош пећи,
Онда не смеш јаја јести;
Јер без јаја никад нећеш
Кокошака произвести.

То је савет што га даје
Наша мудра бака,
Ко послуша неће јести
Ни јаја ни кокошака.

Многи савет који чујеш
Овим истим духом дише:
Штеди ово, штеди оно —
Да остане баби више.

Духовска песма

Данаске је онај данак,
Кад се сећа велики и мали
Да су разни језици
Баш са неба доле пали.

Зато језик макар који
Има с неба своје право;
Ко му крати ово право,
Тај се Богу греши здраво.

Сви језици нека живе,
Разним збором Бога славе.
То нек чују, то нек знају
Сви народи, све државе.

Свети душе, ти помози!
Храни, брани језик свачи!
Само језик сека Пелин
Могô б' бити — мало краћи.

Песма над песмама

Могу бити сто табака
И милион реди. —
Без позива на претплату
То ништа не вреди.

Па баш нек је пуно шале
И слатке и горке, —
Без позива на претплату
Можеш плашит чворке.

Може бити виц до вица
(Што већ ређе бива) —
Без позива на претплату
Пуст се санак снива.

И сатира може бити
Јерихонска труба —
Без позива на претплату
Баба је без зуба.

Можеш смерат пуно »шетња«
Чупавих чланака —
Без позива на претплату
Немаш опанака.

Ђука, Шука, Ћира, Спира,
Могу стат на глави, —
Без позива на претплату
Лађа им се дави.

Свака песма може бити
Од педесет грама, —
Ипак позив на претплату
Песма ј' над песмама.

Ал' и позив може ићи
У запећ да дрема,
Ако зове и призива, —
А одзива нема.

Зато, браћо, држимо се
Кад смо већ почели;
Јер публика Стармаломе
Смрт ил' живот дели.

Ох грозна судбино

На прозору свом стоји
Слушатељ права млади,
Танане брке глади,
Лепом се надом слади.

Сећа се прошле ноћи
И оног сјајног бала,
Сећа се како ј' дивна
Лепојка она мала.

Сећа се како ј' слатко
  У кругу њеном дисат,
И како му је шапћућ'.
  Обрекла скоро писат.

Он чека, гледа, чека,
  Ал' не види се нико, —
Ох писмоноша драги,
  А где си за толико?

Нај'даред ето неко...
  Писмоноша се јави;
И он је писмо стекô,
  Подиђоше га мрави.

Куверту брзо кида
  И писмо љуби жарко,
Ал' у тај исти часак
  Смрче му с' сунце јарко.

То писмо у ком мишља
  Да с' љубав пера лаћа,
То беше опомена
  Од његова кројача.

Подела снаге

Кад је оно Бог створио људе,
Човеку је дао јаку снагу.
Заплака се жена слабомоћна:
»Аој Боже, неправо нам делиш.

У човека снага изобилна,
А у мене слаботиња сама,
Слабо тело и ноге и руке,
Где је Боже, где је мени снаге!«
Бог јој на то ништа не одврати,
Ал' јој шапну један анђô мали
Пола збиљно а пола у шали:
»Утеши се, жено расплакана,
Немој мислит да си слаба страна;
Не греши се Богу праведноме,
— Твоја ј' снага у језику твоме.«

Два сонета

I

Што се моје гусле стиде? —
Та где год се песник чује,
Сваки ти то сонет скује,
Ал' мог јоште свет не виде.

Хајд' и ја ћу! — Мисли бриде.
Сад ми треба слик на »— ује«,
Јест, ал' где је?! — Ето ту је! —
Гле, Бога ми, та то иде!

Сад сам запô, — ништ' не смета
Хвала Богу, близо ј' мета,
Шат се Пегаз не умори!

И гле чуда! Гле сонета!
(Није ремек што га створи —
Ал' је бољи од сто гори')

II

Сонет се лако ствара.
Пазите, браћо млада,
Ја ћу га створит сада,
Макар да немам дара:

Узме се форма стара,
Стих по стих у њу пада,
Крај се са крајем склада —
И форми нема квара.

Још јаче силом прегни
И форму јаче стегни,
И — готова је стварка.

Сад, песмо, у свет иди!
»Сонет« си — то се види;
Ал' не види с' Петрарка.

Тражи нешто на небу

Ноћ је била здраво ведра,
Месец, звезде, сијале су,
А у соби покрај стола
Седела је баба Јевра

Са унуком својим Шацом.
Баба Јевра листала је
Зборник стари са сликама;
Слике беху сами свеци
(У зборнику шта ћеш друго)
Гледала је баба свеце,
А и Шаца гледао их.
Запитаће мали Шаца,
Кад опази нешто ново,
Запитаће, радознао:
»Је ли, бако, ко је ово?«
— »То је, чедо, свети Петар«.
»А на што му ови кључи?«
— »Ју дијете, како питаш!
То су кључи од небеса«.

Баба Јевра седи мирно,
Прелистава зборник стари,
А Шаца се одмакнуо,
Па кроз прозор у ноћ гледи.
Горе гледи, дуго гледи,
Гледи небо, десно, лево,
Баш као да нешто тражи
Тамо горе у висини.
То опази баба Јевра
Па упита свог унука:
»А шта гледиш тако дуго,
Тамо горе, чедо моје?«

А Шаца јој одговара,
Кано дете безазлено,
У светога Петра, бако,
Видех кључе од небеса,
Па сад тражим, ал' бадава,
Ја не видим где је брава!«

Одломак епа Храбри Арното

Спјев девети

Одморна си, музо. Треба журит мéти.
До краја још има добра жица пýта,
Ал' при овом спјёву држи у памéти,
И за отȯ немој да ми будеш љýтâ.
Драгишином стазомваља нам се пéти,
Јест, Драгишин рецепт, то нам је маршрута
На свакој отáви (још им не знам брȍја)
Нек се добро виде крупне грашке знȍја.

Оно, истина је, зној није што рȍса,
Која много боље свјежем цвећу прија,
Ал' нека се види да је трȗдан пȍсâ,
Ознојмо се, дакле, музо, и ти ӣ јâ,
То нек буде овом спјёву нашем глȍса,
Читалац нек чита, док му не додӣјâ. —
Еле, где смо стали у деветом спјёву?
Да, Арното храбри нашао је Јёву.

Седјела је млада на дивану ме̏ком,
На челу јој бјеху облачићи тма̏сти,
Па ако се можда и надала не̏ком,
Није о в о ј срећи, о в о ј вељој ча̏сти;
И она се трже, пробуђена зве̏ком
Сребрних мамуза, — могла је и па̏сти.
Ал' кâ да ју нешто за сједиште ве́зâ,
Само јој из руке испаде лепе́за.

Ну кад видје ко је њена срећа ве́љâ,
Млађано јој срце разигра се вр̀лô,
Рашири јој руке и Амор и Ље́ља
Ох, руке јој ши̑ре, ал' још стêжу гр̀ло
Да чудне милине, да слатка весе́љâ,
И поскочи к њему у загрљај хр̀ло.
Ту сцену описат кадар био не би',
Зато је ви сами претстављајте себи.

Нећу, баш не могу за Драгишом да̏ље,
Пресјела ми љуто већ и проба са́ма;
Дух хоће да падне техници у ра̏ље,
Нестаје слободе, пада на њу та́ма;
Потражићу опет своје старе тра̏ље, —
К монотонијама не мâми ме Фа́ма.
Волим зват се ше́гра, волим зват се му̑рђа,
Нег' чистоту слика вијат до апсу̑рђа.

Не знам кад ћу свршит Арнотову при̑чу,
(Нек причека малко овај јунак мла̑ди)
А на Је̏ву нека још сусједи ви̑чу,
Њена ј' душа чиста, а крепки јој на̑ди, — —
Али, напошљедак, и шта нас се ти̑чу.
Та ово се пише тек Драгише ра̑ди.
За Драгиши дајем заслужене хва́ле, —
И он ће опростит ово мало ша́ле.

СКРАЋЕНИЦЕ

А. шаљ. = Абуказемов Шаљиви календар
Бос. в. = Босанска вила
Bos. — Bos'ljak, list za mladež
Бр. к. = Бранково коло за забаву, поуку и књижевност.
Ве-с-н = Велики српски народни календар
Вр. пог. = Врач погађач, шала и подсмијевка
Дело = Дело, наука, књижевност и друштвени живот
Др. пев. I и II = Друга певанија Змаја Јована Јовановића књ. I и II, 1895–6 (23 и 30 књ. Српске књижевне задруге).
Жижа = Жижа (шаљиви лист)
Жиж. = Жижан, календар
Зав. = Завичај, лист за забаву и поуку
Зап. = Записи, лист за забаву и поуку
Зас. = Застава, политичке новине
Зим. = Зимзелен, календар
Змај = Змај, свеске за шалу и сатиру
Зора = Зора, лист за забаву, поуку и књижевност
Јав. = Јавор, лист за забаву и поуку
Кал. = календар
Карл. = Др. Калбузбуц, Карлсбадијаде, 1905
Ком. = Комарац, лист за забаву и сатиру
Лет. = Летопис Матице српске
Ор. = Орао, календар
Мл. Ср. = Млада србадија, лист Уједињене омладине српске за књижевност и поуку

Нев. = Невен, Чика Јовин лист
Панч. = Панчевац, календар
Пев. = Певанија Змаја Јована Јовановића, 1882
Полаж. = Полаженик, календар
Пост. = Постиљон, забавник.
Прик. = Приклапало, календар
Све д. п. с. = Све дојакошње песме Змај-Јована Јовановића, 1871
Сед. = Седмица, лист за науку и забаву
Сп. = Спевана
Срб-н = Србобран, календар
Ср. з. = Српска зора, забавно-поучни лист са илустрацијама
С. с-к = Српски соко, календар
Стар. = Стармали, хумористично сатирични лист
Срп. дом. = Српска домаја, лист за забаву и поуку

САДРЖАЈ

Стр.

Стр.

Стр

САДРЖАЈ

(по азбучном реду)